

ABITURIENTO KNYGA

Užduočių knyga pasiruošti

**LIETUVIŲ KALBOS EGZAMINUI
AIRIJOJE**

Turinys

A2 lygis	6
1-as testas. John Grogan „Marlis ir aš”	6
1-as testas. Inovatyvus verslas.....	9
2-as testas. Gendrutis Morkūnas „Mergaitė, kurią mylėjo visi”	12
2-as testas. Gyvūnų terapija.....	16
3-ias testas. Kazys Saja „Dovana”	19
3-ias testas. Dailės galerija „Langas”	22
4-as testas. Vladas Dautartas „Žydrieji jungos”	25
4-as testas. Ką veikti baigus mokyklą.....	28
5-as testas. Aidi Vallik „Kaip laikaisi, Ana?”	32
5-as testas. Teisininkas Paulius Juzėnas.....	35
6-as testas. Emilija Liegutė „Maumedžių giraitė”	38
6-as testas. Chemikas Sigitas Mikutis	41
B1 lygis	44
1-as testas. Dalia Lukėnienė „Artuma”	44
1-as testas. Gyvenimas be automobilio	47
2-as testas. Akvilina Cicėnaitė „Viskas apie mano šeimą”	50
2-as testas. Gamtininkas Ričardas Kazlauskas	53
3-ias testas. Bitė Vilimaitė „Papartynų saulė”	56
3-ias testas. Spaudos pardavėja Lilija	59
4-as testas. Dalia Urnevičiūtė, „Stiklinis namas”	63
4-as testas. Arklys.....	66
5-as testas. Ar lietuvių kalbos dienos – suskaičiuotos?	73
6-as testas. Dalia Urnevičiūtė „Stiklinis namas”	77
6-as testas. Ūkininkas dronas.....	80
7-as testas. Haroldas H. Bloomfieldas „Dušimasis apkabinimas”	83
7-as testas. Keliautojas Aurimas Valujavičius	86
8-as testas. Vytautas Bubnys „Baltas vėjas”	90
8-as testas. Japonas Kotaro Hisada.....	93
9-as testas. Hju Loftingas „Daktaro Dolitlio didžiausioji kelionė”	96
9-as testas. Žurnalistas Aidas Puklevičius	99
10-as testas. Ona Jautakė „Kai aš buvau Kleo”	103
10-as testas. Ekologiškas maistas	106

B2 lygis	110
1-as testas. Vytautė Žilinskaitė „Radinių namelis“	110
1-as testas. Valdo Adamkaus biografija	113
2-as testas. Vaida Blažytė „Geltona pieva“	116
2-as testas. Filologas Giedrius Subačius.....	119
3-ias testas. Petras Tarasenko „Praeities vartai“	123
3-ias testas. Pirmasis lietuviškas kompiuteris.....	126
4-as testas. Antanas Vienuolis „Arkliavagio duktė“	131
4-as testas. Partizanų vadas Jonas Žemaitis	134
5-as testas. Laura Sintija Černiauskaitė „Benedikto slenksčiai“	138
5-as testas. Apie miegą	141

A2 LYGIS

1-as testas. John Grogan „Marlis ir aš”

1. Vėliau, kai vaikai šildėsi prie ugnies, nusprendžiau pamėginti pats pasivažinėti rogutėmis – to nedariau nuo paauglystės.

Užtempiau rogutes ant kalno viršaus, atsiguliau ant jų, priglaudžiau alkūnes prie šonų, kojas įrėmiau į rogučių priekį. Ėmiau siūbuoti, kad pajudėčiau iš vietos. Nedažnai Marliui pasitaikydavo proga pažvelgti į mane iš viršaus, o tai, kad aš taip gulėjau, jam pasirodė tolygu kvietimui. Jis prisiartinio ir pauostė man veidą.

– Ko tu nori? – paklausiau jo.

Tai buvo kaip tik toks paskatinimas, kokio jis laukė. Marlis užsiropštė ant manęs, apžergė ir prigulė man ant krūtinės.

– Greit nulipk nuo manęs, – ėmiau rėkti.

Bet buvo per vėlu. Mes kaip tik pradėjome čiuožti žemyn.

Mes lėkėme taip, kad net sniegas tiško į visas puses. Skriejant šlaitu žemyn, Marlis tarsi prilipo prie manęs, linksmi laižydamas man veidą.

– Laikykis, Marli, – klykiau aš, – lekiame į mišką!

Praslydome pro pat didžiulį riešutmedį, tuomet prasmukome tarp dviejų laukinių vyšnių. Staiga supratau, kad kaip tik artėjame prie šlaito, nuo kurio tiesiu taikymu įlėktume upelin, kuris dar nebuvo užšalęs. Norėjau stabdyti kojomis, bet jos buvo įstrigusios.

2. Šlaitas buvo status, ir mes kaip tik ant jo užskriejome. Man užteko laiko tik tvirtai apkabinti Marlį ir iš visų jėgų užsimerkus sušukti:

– Neeeeeeeeee!

Mūsų rogutės nulėkė nuo skardžio ir žemė prasmego po mumis. Jaučiausi taip, lyg išgyvenčiau vieną tų akimirkų, kurių pasitaiko beveik kiekviename animaciniame filme, begalinę sekundę tiesiog buvome sustingę ore, prieš nukrisdami ir neįtikėtinai susižalodami. Tačiau šiame filmuke aš buvau prilipęs prie beprotiškai besiseilėjančio Labradoro retriverio. Mes tvirtai susiglaudėme ir šleptelėjome ant apsnigto skardžio lydimi tik švelnaus *bum* ir, pusiau išvirtę iš rogučių, nuslydome iki pat vandens. Atsimerkiau ir mėginau įvertinti savo būklę. Galėjau pajudinti kojų ir rankų pirštus, pasukti kaklą – niekas nelūžo. Marlis jau stovėjo ant visų keturių kojų ir šokinėjo aplink mane, nekantraudamas vėl pakartoti mūsų nuotykį. Dejuodamas atsistoju ir, purtydamas prilipusį sniegą, tariu:

– Darausiu per senas tokioms išdaigoms.

Adaptuota pagal John Grogan, Marlis ir aš

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (i) lietuviškai.

(a) Ką nutarė pasakotojas kol vaikai šildėsi prie ugnies? (1 dalis)

--

(b) Remdamiesi tekstu sunumeruokite įvykius eilės tvarka. (1 dalis)

A.	Ėmiau siūbuoti
B.	Užtempiau rogutes
C.	Kojas įrėmiau į rogučių priekį
D.	Atsiguliau ant rogučių
E.	Priglaudžiau alkūnes prie šonų

1.	2.	3.	4.	5.

(c) Pasakotojas yra:

- ☐ Vaikas
- ☐ Suaugęs žmogus
- ☐ Paauglys

(d) Pasakotojas sustabdė rogutes kojomis. (1 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(e) Kam pasakotojas dar turėjo laiko? (2 dalis)

(f) Kaip jautėsi pasakotojas krisdamas nuo skardžio? (2 dalis)

(g) Parašykite **vieną** kūno dalį, minimą tekste. (2 dalis)

(h) Raskite ir nurašykite **vieną** būtojo laiko veiksmažodį. (2 dalis)

(i) Kas yra Marlis? (2 dalis)

--

Answer question (j) in **English**.

(j) The narrator loves his pet very much. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

1-as testas. Inovatyvus verslas

1. Praėjusią savaitę Kaune vyko tarptautinė moksleivių verslo bendrovių mugė „Inovatyvus verslas“. Joje dalyvavo 39 moksleivių komandos iš 7 šalių. Mugėje jaunuoliai pristatė savo bendroves ir savo pačių sukurtus gaminius. Pirmąsias dvi vietas užėmė komandos iš Latvijos, trečiąją – kauniečių gimnazistų komanda „Uogienė“.

Kauniečių prizininkų komandos nariai Tadas, Austėja ir Tauras pasakojo, kad pirmiausia jie ilgai galvojo, kokį produktą reikėtų sukurti, kad jis būtų patrauklus ir perkamas. Jų verslo idėja kilo netikėtai. O buvo taip: Tado tėvas prie kepsnio vietoj padažo netyčia įsidėjo slyvų džemo. Kad būtų skaniau, jis į džemą pribėrė pipirų, pridėjo aitriosios paprikos. Toks iš pirmo žvilgsnio nereikšmingas įvykis moksleivius paskatino pasidomėti, kokie padažai būtų ir vertingi, ir natūralūs, ir naujo skonio. Po daugybės bandymų mokiniai sukūrė tokio padažo receptą. Jo sudėtis – slyvos, spanguolių uogienė, aitriosios paprikos ir cukrus. Padažas visiškai natūralus, be jokių konservantų.

2. Tauras pasakojo, kad darbo užteko visus metus. Jaunieji verslininkai patys namuose ant palangių išsiaugino aitriųjų paprikų. „Vienoje paprikoje yra apie 20 sėklų. Jas reikėjo pasėti, laistyti ir prižiūrėti, kad augalai gautų pakankamai saulės ir šilumos“, – sakė jaunuolis.

Vasarą jaunuoliai skynė slyvas močiučių ir tėvų soduose, rudenį savaitgaliais važiavo į miškus rinkti spanguolių. Padažą gimnazijos virtuvėje virė komandos merginos. Kokius indelius padažui rinktis, kaip juos apipavidalinti, rūpinosi komandos vaikinai. Jie parinko dailius apvalius 130 ml indelius, sukūrė etiketes, patys iš lino pasiuvo dangtelių apdangalus.

3. Mokiniai atliko apklausą, kiek suaugusieji ir bendraamžiai mokėtų už stiklainį jų gaminio, ir taip nustatė vidutinę 2,20 euro kainą.

Pirmuosius savo gaminius kauniečiai pristatė mokinių mugėse. Padažas visiems patiko, todėl moksleiviai nusprendė juo prekiauti per miesto šventes vykstančiose mugėse. Kauniečiai gaminį įvertino palankiai. Nuo žiemos pradžios iki šiol mokiniai pagamino ir pardavė 350 padažo stiklainių.

Apie moksleivių sumanymą jau žino ir verslininkai. Jaunimas sulaukė kelių konkrečių pasiūlymų padėti jų verslui. Suaugusieji siūlo patalpas veiklai, žada padėti sutvarkyti reikiamus dokumentus, kad padažus būtų galima gaminti įvairesnius ir didesniais kiekiais.

Adaptuota pagal www.lrytas.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (j) lietuviškai.

(a) Ką mugėje pristatė moksleiviai? (1 dalis)

(b) Kauniečių komanda „Uogienė“ užėmė pirmąją vietą. (1 dalis)

Teisingas

☐

Neteisingas

☐

(c) Kas paskatino pasidomėti, kokie padažai būtų vertingi, natūralūs ir naujo skonio? (1 dalis)

(d) Kokia naujojo recepto sudėtis? Parašykite **dvi** detales. (1 dalis)

1.
2.

(e) Kiek laiko užtruko sukurti padažą? (2 dalis)

--

(f) Raskite sakinių pabaigas. (2 dalis)

1. Paprikas augino...	A. ...soduose.
2. Spanguoles rinko...	B. ...ant palangės.
3. Slyvas skynė...	C. ...miškuose.

1.	2.	3.

(g) Ką darė vaikinai ir merginos gamindami padažą? Įrašykite tinkamus atsakymus. (2 dalis)

Vaikinai –
Merginos –

(h) Raskite ir nurašykite **vieną** moteriškosios giminės daiktavardį. (2 dalis)

--

(i) Kur mokiniai pristatė pirmuosius savo gaminius? (3 dalis)

- ☐ Miesto šventėje
- ☐ Socialiniuose tinkluose
- ☐ Mokinių mugėse
- ☐ Tėvų namuose

(j) Kaip padėti verslui siūlo suaugusieji? (3 dalis)

--

Answer question **(k)** in **English**.

(k) Building your own business is hard work. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Gendrutis Morkūnas „Mergaitė, kurią mylėjo visi”

1. Vienoje mokykloje, tik nebepreismenu, kurioje klasėje, mokėsi nelaimingas vaikas.

Tas vaikas buvo mergaitė. Mažytė, tyli, baikšti.

Ji dažnai verkdamo ir sirgdamo, vėluodavo į pamokas ir pamesdamo pieštukus, pamiršdamo susišukuoti ir niekada nesijuokdamo. Ji sugebėdamo pačioje lygiausioje vietoje pargriūti ar išsitepti drabužius.

Matydamo nelaimingąją mergaitę, nervindavosi mokytojai. Ji trukdė mokyti kitiems mokiniams. Ant mergaitės pyko vaikai – jie bijodavo, kad vieną dieną dėl kokios nors mergaitės nelaimės bus apkaltinti jie.

Į mokyklą mergaitė eidavo viena, nes neturėjo nė vienos draugės. Per pamokas sėdėdamo tamsiausioje ir niūriausioje kampe, visai nesvarstydamo, patinka jai ten ar ne.

Vieną dieną į mokyklą atėjo psichologė. Ji pamatė nelaimingąją mergaitę ir po penkių gerų akimirkų iškilmingai ištarė:

– Ši mergaitė – nelaiminga.

Netoliese buvęs mokyklos direktorius liūdnai palingavo galvą. Nelaimingoji jį nervino. Mokyklą visi laikė labai gera ir manė, kad joje mokosi tik laimingi vaikai. Tačiau nuostabų laimingų vaikų mokyklos vaizdą gadino ta mergaitė. Direktorius kartais sukdavo galvą, kaip tos mergaitės atsikratyti, pavyzdžiui, svajodavo ją padovanoti kitai, ne tokių laimingų vaikų mokyklai. Deja, mokykla buvo mažame miestelyje, todėl per trisdešimt kilometrų apie ją nebuvo jokios, net pačių nelaimingiausių vaikų mokyklos, tad direktoriui į savo svajonę tekdavo numoti ranka ir laukti vienintelio dalyko – kol mergaitė baigs jo mokyklą.

2. Psichologai yra tokie žmonės, kurie pasakę, kokia bėda žmogų kamuoja, būtinai pasako ir kaip tą bėdą įveikti. Todėl dar po kokių dešimties akimirkų psichologė išpyškino:

– O nelaiminga ji todėl, kad jos niekas nemylė.

Direktorius viską suprato. Šokinėdamas iš džiaugsmo, nubėgo į savo kabinetą, o pasibaigus pamokoms, sukvietė visus mokytojus ir pasakė:

– Mūsų mokykloje nelaimingų vaikų negali būti. Privalome daryti viską, kad vaikai būtų laimingi. Net jeigu jie dažnai pargriūva ir išsitepa drabužius. Todėl įsakau nuo rytdienos visiems pamilti mūsų nelaimingąją mokinę.

Kitą rytą nelaimingoji mergaitė neteko žado, kai prie jos priėjo budinti mokytoja ir paklausė, ar gerai išsimiegojo. Mokytoja žinojo, kad mylimą žmogų reikia kuo daugiau klausinėti, todėl, lydėdamo mergaitę į klasę, spėjo paklausti, ar nieko neskauda, kur dirba tėtis, ką valgė pusryčių. Ar paruošė namų darbus, mokytoja neklausė – nelabai malonių dalykų mylimų žmonių neklausinėjame.

Per pamokas mergaitei atrodė, kad sapnuoja – mokytojų balsai sušvelnėdamo ir virsdavo murkimu. Visi norėjo, kad valgykloje mergaitė eilėje būtų pati pirmoji, o klasės draugai, besivaržydami dėl teisės nunešti mergaitės indus, visas lėkštes sudaužė. Pasirodo, apie mokyklos

direktoriaus įsakymą mylėti mergaitę sužinojo ir mokiniai, nors iki tol direktoriaus įsakymais jie visai nesidomėdamo.

Po pietų kažkas paskambino į laikraštį ir papasakojo apie mokyklą užvaldžiusią meilę. Atvažiavusiems laikraščio žurnalistams iš susijaudinimo drebėjo rankos – iki šiol jie rašydavo tik apie avarijas ir žmogžudystes.

3. Mokykloje prasidėjo nauji ir įdomūs dalykai. Visi puolė visai mylėti nemylimą mergaitę. Lenktyniaudami vieni su kitais. Mokytojai ją sodindavo ten, kur pro langus buvo matyti įdomiausi vaizdai. Mokiniai siūlydavo padėti paruošti pamokas ir panėšėti kuprinę. Mokyklos stalius kasdien išdroždavo ir dovanodavo juokingų žmogeliukų, o direktorius per kiekvieną pertrauką ant peties

uždėdavo tyčia pašildytą ranką. Kas antrą dieną į mokyklą atvažiuodavo televizijų, laikraščių ir žurnalų korespondentai, ir tada mergaitė turėdavo fotografuotis su tais, kurie ją taip myli.

Fotoaparatus blykstės ir televizijos kamerų prožektoriai būdavo tokie ryškūs, kad mergaitė nuo jų pradėjo ašaroti. Per pamokas pro langus žiūrėdama į įdomius vaizdus, mergaitė pamiršo trečdalį daugybės lentelės ir pusę abėcėlės. Namų darbus ji norėdavo ruošti pati, tad, bijodama įžeisti

besisiūlančius parašyti rašinėlių ar išspręsti uždavinius draugus, mergaitė ėmė nuo jų slapstyti. Į juokingus medinius žmogeliukus ir žiūrėti nenorėjo, o direktoriaus ranka ant peties būdavo sunki ir atsiduodavo silke. [...] Mergaitei paprieštaravus, kad kuprinę nori nešti pati, koks nors klasės draugas pasipiktinęs sušukdavo:

– Mes tave mylime, o tu!

Ne tik sušukdavo. Atimdavo kuprinę ir nurūkdavo kaip vėjas. Visi žino, kaip greitai bėgioja mylintys žmonės. [...]

Vieną dieną mergaitė į mokyklą neatėjo. Visi žinojo, kad mergaitės tėvai naktį siaučiant audrai iš jų miestelio paslapčiomis išsikėlė. Kur – nesakė niekam.

Adaptuota pagal Gendrutis Morkūnas, Blusyno pasakojimai

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** **lietuviškai**.

(a) Kokia buvo mergaitė? Parašykite **dvi** detales. (1 dalis)

1.
2.

(b) Kodėl mergaitės niekas nenorėjo matyti ir pyko ant jos? Parašykite **vieną** priežastį. (1 dalis)

--

(c) Į mokyklą mergaitė eidavo su draugėmis. (1 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(d) Pažymėkite posakio „sukdavo galvą“ reikšmę. (1 dalis)

- ☐ Šaukdavo
- ☐ Pykdavo
- ☐ Galvodavo
- ☐ Svajodavo

(e) Kur buvo mokykla, kurioje mokėsi mergaitė? (1 dalis)

(f) Kas yra psichologai? (2 dalis)

(g) Ką įsakė direktorius? (2 dalis)

(h) Ko budinti mokytoja nepaklausė mergaitės? (2 dalis)

- ☐ Ar gerai išsimiegojo
- ☐ Ar nieko neskauda
- ☐ Ar paruošė namų darbus
- ☐ Kur dirba tėtis

(i) Kaip pasikeitė mergaitės gyvenimas mokykloje? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.

2.

(j) Pažymėkite teisingus ir neteisingus teiginius. (3 dalis)

Teiginys	Teisingas	Neteisingas
Mokytojai sodindavo mergaitę prie lango		
Mokiniai padėdavo paruošti pamokas		
Stalius dovanodavo gėlių		
Direktorius uždėdavo kuprinę		

(k) Raskite ir nurašykite **vieną** būtojo dažninio laiko veiksmą. (3 dalis)

Answer question (I) in **English**.

(I) The girl did not like the fact that everyone wanted to love her. Do you agree? Discuss.
Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Gyvūnų terapija

1. Yra dalykų, kuriuos gyvūnai jaučia, girdi, mato ir užuodžia geriau negu žmogus. Yra emocijų, kurios sukyla be žodžių. Yra būdų, kurie labai toli pralenkia įprastas medicinos priemones. Gyvūnai vis dažniau pripažįstami visaverčiais gydymo proceso dalyviais. Jie sugeba taip mylėti, kad gali paaugoti gyvybę ar įspėti šeimininkus apie gresiančią nelaimę. Kai dar žmogus nebuvo taip nutolęs nuo gamtos, jis mokėjo gyvūnų kalbą. Gyvūnų šeštasis pojūtis – tai ne teorija. Jų intuicija gerokai pranoksta žmonių sugebėjimus.

Pasak mokslininkų, šunys skleidžia stiprią gydomąją energiją. Jie gydo biolauku, kaip ir katės, todėl juos taip pat būtų galima vadinti savotiškais bioenergetikais. Bendraudami jie atiduoda dalį savo energijos. Mokslininkai nustatė, kad kiekvienas gyvas padaras turi savo biolauką, kuris keičiasi pagal savijautą. Žmogui ir gyvūnui bendraujant jų auros rezonuoja, ir augintinis padeda šeimininkui pasveikti. Kažin ar rastume geresnį natūralų vaistą nuo depresijos ir įtampos, kaip šuo. Beje, šunys mėgsta ilsėtis tose vietose, kur srūva teigiama energija, todėl ten galima drąsiai statyti lovą – poilsis bus tikrai visavertis.

2. Mūsų senoliai žinojo, kad šunų vilna turi gydomųjų savybių ir mezginiai iš šunų vilnos padeda malšinti radikulito bei sąnarių skausmus, todėl dažniausiai iš jos mezgamos kojinės ir liemenės. Aprašytas ne vienas atvejis, kai ekstremaliomis aplinkybėmis šuo išgelbėjo savo šeimininką išlaižydamas jo žaizdas ir neleidamas nukraujuoti.

Pasirodo, kad šuns uoslė yra tokia jautri, jog gali diagnozuoti vėžį. Mokslininkai įrodė, kad šuo gali atskirti žmones, sergančius vėžiu, nuo sveikų žmonių. Sunku tiksliai pasakyti, kaip šuo užuodžia vėžį. Veikiausiai taip nutinka todėl, kad piktybinės ląstelės yra daug aktyvesnės už sveikąsias, tad sukuria didesnę elektrostatinę krūvį, kurį šuo ir pajunta.

Užsienyje šunų terapija labai populiari. Ji taikoma ne tik ligoninėse, bet ir negalintiems žmonėms, taip pat senelių ir vaikų namuose. Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvūnai ligoninėse pradėti naudoti nuo 1919 metų. Ypač veiksmingai buvo gydomi Pirmojo pasaulinio karo veteranai. Šunys padėdavo greičiau pamiršti kare patirtą šoką, sužeidimus ir naktimis nespauoti košmarų.

3. Šiandien pripažįstama, kad šunys – puikūs psichologai. Vienišam žmogui jie atstoja ir klausytoją, ir guodėją, ir ištikimą draugą. Šeimininką šuo, kaip niekas kitas, pasitinka nepaprastai džiaugsmingai. Toks šuns elgesys sumažina nervinę įtampą ir kraujospūdį. Joks kitas gyvūnas nesugeba taip interpretuoti žmogaus mimikos, suprasti jo elgesio ir emocijų, paguosti, kaip šuo – ištikimiausias žmogaus draugas. Daugybę metų gyvendamas šalia žmonių, šuo išmoko puikiai jausti jų emocijas. Jis iš karto pajus, kad žmogus bijo. Baimę išduoda į kraują plūstelėjęs adrenalinas. Manoma, kad žmogaus būseną gyvūnai suvokia pagal raumenų įtempimą, kvėpavimo dažnį, judesių koordinaciją, prakaito kvapą.

Šuo priverčia savo šeimininką pajudėti, net kai to jam labai nesinori. Paprastai, kuo didesnis šuo, tuo daugiau su juo tenka judėti. Net paprastas kasdienis pasivaikščiojimas teigiamai veikia sveikatą. Galima sakyti, kad šuo gali būti vienas iš veiksnių, mažinančių nutukimo ar širdies ir kraujagyslių sistemos ligų riziką. Senyvo amžiaus žmonės, laikantys šunis, rečiau skundžiasi senatviniais negalavimais, būna aktyvesni ir geresnės nuotaikos, nes bendraudami su savo augintiniais patiria daug gerų emocijų ir atsipalaiduoja.

Adaptuota pagal www.drg.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (k) **lietuviškai**.

(a) Ką sugeba gyvūnai geriau už žmogų? Parašykite **dvi** detales. (1 dalis)

1.
2.

(b) Kaip gyvūnai parodo savo meilę žmogui? (1 dalis)

--

(c) Šunys yra bioenergetikai. (1 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(d) Kur siūloma statyti lovą? (1 dalis)

--

(e) Raskite duotų teiginių pabaigas. Surašykite raides į joms skirtas vietas. (2 dalis)

1. Šunų vilna turi...	A. ...kare patirtą šoką.
2. Šuo išgelbėjo...	B. ...ligoninėse.
3. Šuns uoslė gali...	C. ...savo šeimininką.
4. Šunų terapija taikoma...	D. ...gydomųjų savybių.
5. Šunys padėdavo pamiršti...	E. ...diagnozuoti vėžį.

1.	2.	3.	4.	5.

(f) Ką vienišam žmogui atstoja šunys? (3 dalis)

--

(g) Žodžiui „džiaugsmingai“ parašykite priešingą reikšmę. (3 dalis)

--

(h) Kaip šuo sugeba pajusti žmogaus būseną? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(i) Raskite ir nurašykite **vieną** esamojo laiko veiksmažodį. (3 dalis)

--

(j) Bendraudami su augintiniais žmonės

- ☐ Bijo susirgti
- ☐ Patiria gerų emocijų
- ☐ Nenori keliauti
- ☐ Žiūri televizorių

Answer question **(k)** in **English**.

(k) A dog is not only a faithful friend for a person, but also a very useful animal. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Kazys Saja „Dovana”

1. Kartą, kai Sigitas sėdėjo namo šešėlyje prie kojų pasidėjęs kepurę, pro šalį ėjo du vaikinai, apsirengę plačiom nustumusiom kelnėmis ir vaidinantys skustagalvius. Juokėsi kramtydami gumą ir pakeliui spardė stulpus ir šiukšlių dėžes. Vienas, didesnis, kažkokiu aštriu daiktu – gal peiliu ar vinim – praeidamas rėždavo per vitrinų stiklus. Sigitas net ėmė pavydėti jiems tokios drąsos.

Tie padaužos pastebėjo jį, greitomis kažką pasakė vienas kitam, paskui mažesnis nuspyrė jo kepurę su keliais pinigėliais, o didesnis taip kirto batu Sigitui į koją, jog tas iš skausmo suriko, o paskui dar ilgai gaudžiai verkė ir kūkčiojo.

Tiesa, kažkokia moteris tuos begėdžius subarė:

- Kaip jums ne gėda! Matot, kad jis už jus mažesnis. Ir dar toks nelaimingas.
- Mes jo nepastebėjom, – pasiteisino vienas.

Sigitui taip skaudėjo koją, kad net nebedžiugino tą dieną dažniau į jo kepurę krentantys duoti centai.

2. Ir čia Sigitas pirmą kartą gyvenime pamatė gyvą afrikietį – garbanotais juodo avinėlio plaukais. Baltos kelnės, šviesūs gėlėti marškiniai dar labiau paryškino to jauno ir linksmo vaikino juodumą. Su juo kartu ėjo šviesiaplaukė, mergina.

Jiedu artėjo ne šiaip sau žingsniuodami, o tiesiog šokdami: raitydami kojas ir skėsčiodami rankomis. Kai ta linksmoji pora stabtelėjo, Sigitas pastebėjo, kad ir afrikietis, ir ta šviesiaplaukė turi užsidėję ausines. Tikriausiai per savo grotuvus abu girdi tą pačią melodiją.

Afrikietis angliškai kažko paklausė.

- Koks tavo vardas? – lietuviškai pakartojo mergina.
- Sigitas, – atsakė tas.
- O kiek tau metų?
- Aštuoneri.

3. Jis nusivalė ašaras ir susigėdęs nuleido akis. Tada afrikietis atsegė nuo diržo savo grotuvą ir padavė Sigitui. Paskui uždėjo ant galvos jam ausines. Mergina pamokė, ką jis turi paspausti, kad išgirstų įrašytą muziką.

– Tau bus ne taip liūdna sėdėti, – pasakė ji, ir jiedu susikibę rankomis nuėjo. Jaunuolis atsigrįžęs dar pamojo Sigitui, o šis pralinksmėjęs taip pat jam kilstelėjo ranką.

Jis dar niekad nebuvo girdėjęs taip gražiai skambančios muzikos. Vienoj ausinėj skambėjo dainininko balsas, kitoj orkestras. Iš tiesų nelengva buvo nusėdėti klausantis tokios linksmos, ritmingos melodijos.

4. Praėjo gera valanda, kol pralinksmėjęs Sigitas pastebėjo, kad praeiviai jam nieko neduoda. Berniukas su ausinuku ir nušvitusiu veidu nebebuvo vertas jų užuojautos. Nors jis ir įsidėjo dovaną į užantį, vis tiek neįstengė nusišėpti savo džiaugsmo ir nebesugebėjo kaip anksčiau vaidinti elgetos. Tik tada, kai atsistojo, vėl suskaudo koją. Jis vėl atsisėdo ir kęsdamas skausmą gaudino praeivius.

Važiuodamas autobusu namo jis vėl užsidėjo ausines. Jau buvo išmokęs kaip naudotis ausinuku. Bet staiga Sigitas pagalvojo, kad šitos brangios dovanos jis negalės parodyti nei tėčiui, nei mamai. Jie tikriausiai atimtų, paslėptų, kad ausinukas jam netrukdytų elgetauti. Tėvas jį netrukus pragertų, kaip jau pragėrė mamos karolius, apyrankę ir žiedą.

Parvažiavęs jis pirmiausia užsuko pas draugą Algį, parodė savo dovaną ir paprašė, kad pasaugotų. Pasilikęs vienas arba su sese Inga Algis galės klausyti muzikos, bet niekas neturi žinoti, kad grotuvus priklauso Sigitui.

Adaptuota pagal Kazys Saja, Kurio nieks nemylėjo

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** lietuviškai.

(a) Ką darė pro šalį eidami jaunuoliai? Parašykite **dvi** detales. (1 dalis)

1.
2.

(b) Ko pavydėjo Sigitas jaunuoliams? (1 dalis)

--

(c) Kodėl Sigito nebedžiugino duoti centai? (1 dalis)

--

(d) Remdamiesi tekstu raskite sakinių pabaigas. (2 dalis)

1. Pirmą kartą pamatė...	A. ...tą pačią melodiją
2. Paryškino afrikiečio odos juodumą...	B. ...juodaodį
3. Afrikietis ir mergina ėjo...	C. ...baltos kelnės ir gėlėti marškiniai
4. Per grotuvus abu klausė...	D. ...raitydami kojas

1.	2.	3.	4.

(e) Kokia kalba kalbėjo afrikietis? (2 dalis)

--

(f) Ką dovanų gavo Sigitas? (3 dalis)

--

(g) Pažymėkite teiginio „pamoti ranka” reikšmę. (3 dalis)

- ☐ Linksmintis
- ☐ Atsisveikinti
- ☐ Išgirsti
- ☐ Paspausti

(h) Kodėl Sigitui buvo nelengva nusėdėti? (3 dalis)

--

(i) Kiek laiko Sigitas klausė muzikos? (4 dalis)

--

(j) Raskite ir nurašykite **vieną** vyriškosios giminės daiktavardį. (4 dalis)

--

(k) Kodėl Sigitas nenorėjo rodyti dovanos tėvams? Parašykite **dvi** priežastis. (4 dalis)

1.
2.

(l) Koks Algio sesės vardas? (4 dalis)

--

Answer question (m) in **English**.

(m) Write what you learned about Sigitas: what did he do, what were his parents like, what was his life like? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Dailės galerija „Lango“

1. Su Vilniaus „Lango“ dailės galerijos direktoriumi Sauliumi Pilinkumi kalbasi Jovita Valeikaitė.

– **Sauliau, priminkite, kaip atsirado „Lango“.**

– Lygiai prieš dešimt metų... Iš noro sukurti vietą menininkams, kuriems visais laikais reikia savitarpio pagalbos ir geranoriško draugiškumo, kad jie galėtų burtis, užmegzti naujas pažintis, patirti teigiamų emocijų, rengti savo kūrybos parodas, praleisti laisvalaikį. Viskas buvo daroma iš entuziazmo, negalvojant apie pelną, tad pavyko gana greitai rasti bendraminčių, padėjusių suremontuoti bei įrengti patalpas, organizuoti teminius muzikinius vakarus ir parodas... Man, kaip direktoriui, tereikėjo vieno – iš daugybės menininkų siūlomų projektų pasirinkti geriausią ir sudaryti sąlygas norintiems jį realizuoti... Dabar tenka išgirsti, kad „Lango“ galerija ir prie jos įsikūręs to paties pavadinimo klubas daugeliui meno žmonių, ypač jaunesnės kartos, tapo tiesiog gyvenimo būdu. Jei iš tiesų yra taip, manyčiau, savo tikslą pasiekėme.

2. – **Sauliau, žinau, kad tave traukia stogai, palėpės ir šiaip visokios įdomybės ar senienos. Iš kur tokia aistra?**

– Matyt, viską lėmė tai, ką išgyvenau pirmą kartą užlipęs ant apleisto Vilniaus senamiesčio stogo ir atradęs tokį pasaulį, apie kurio egzistavimą net neįtariau... Tada ir prasidėjo tai, ką galėčiau pavadinti Vilniaus vaizdų nuo senamiesčio stogų „kolekcionavimu“. Keturiolikos metų buvau jau didelis vyras – kalėsi ūsai. Kad patekčiau į palėpę, o iš jos – ant stogo, apsimetinėdavau Kino studijos darbuotoju, menininku. Anais laikais, kai viskas buvo niekieno, karstyti stogais buvo paprasčiau nei dabar, kai kiekvienas kampas turi šeimininką, į savo valdas įsileidžiantį geriausiu atveju tik po ilgų derybų.

Beje, mano dailės istorijos mokytojas sakydavo, kad jeigu kas nors išpjautų Gedimino prospekto pirmuosius aukštus, o paskui namus nuleistų vienu aukštu, vilniečiai nesusivoktų, kokiame mieste atsidūrė... Tuo jis norėjo pasakyti, kad mes nepažįstame mus supančios aplinkos, kurioje prabėga visas mūsų gyvenimas, kad tiesiog nedrįstame atplėšti akių nuo grindinio...

Šiaip palėpės, įvairūs sandėliukai mane domina dar ir dėl to, kad tai tikri istorijos šiukšlynai, kuriuose gali rasti netgi labai vertingų daiktų, žinoma, ne pinigine prasme. Visokios senienos – tai tarsi mįslės apie tai, kaip buvo gyvenama iki mūsų... Galiu metų metus sugaišti, kol įaminsiu rasto daikto ir jo šeimininko paslaptį.

3. – **Gal toks potraukis paveldėtas iš tėvų?**

– Greičiau iš senelio, turėjusio daug jam brangių relikvijų, kurios kitiems buvo visai neįdomios. Tik man vienam buvo leista knaisiotis po jo daiktus. Ten buvo galima rasti prieškarinių litų, knygų ir šiaip visokių popierių – laiko ženklų: kino teatro bilietą, pageltusią afišą, gaila, ilgainiui nuo per didelio mano dėmesio visai suplyšusią, ir t.t. Tos senienos ir buvo mano pasaulis, išmokęs pamatyti daug ką kitomis akimis.

– **Ar tada ir užsikrėtėi kolekcionavimo liga? Ir apskritai – ką tau tai reiškia?**

– Mano nuomone, kolekcionavimas – tai bėgimas nuo realybės, nes gyveni kažkokiam fantastiniame pasaulyje, kurio šeimininkas esi tu vienas. Vartydamas savo popierius, pavyzdžiui, senus laiškus, dienoraščius, matau slapčiausias žmogaus sielos kerteles. Beje, kolekcininkus aš skirstau į „medžiotojus“ ir „rinkėjus“. Pirmieji yra įdomesnės prigimties žmonės, jie jaučia didžiulį azartą kažką surasti, bet jiems nebūtina turėti, juos žavi pats procesas: paieškos, sekimas, čiupimas. O „rinkėjams“ svarbiausia turėti. Pavyzdžiui, jei koks pašto ženklas turi 50 atmainų, tai svarbu turėti jas visas. Tobulos kolekcijos kūrimas taip pat labai įdomus užsiėmimas, kuriam negaila nei laiko, nei pastangų, nei lėšų. Deja, aš pats kolekcionavimo paslaptį mokiausi iš savo paties klaidų – didelę dalį jaunystėje rinktų senienų praradau nežinodamas, kaip jas saugoti.

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(j)** **lietuviškai**.

- (a)** Kokios priežastys paskatino S. Pilinkų įkurti „Lango“ galeriją? Parašykite **tris** priežastis.
(1 dalis)

1.
2.
3.

- (b)** Kodėl menininkui pavyko greitai rasti bendraminčių? (1 dalis)

--

- (c)** Kuo tapo „Lango“ galerija daugeliui žmonių? (1 dalis)

--

- (d)** Kokie dalykai traukia galerijos direktorių? (2 dalis)

--

- (e)** S. Pilinkus užlipo ant senamiesčio stogo.

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

- (f)** Raskite posakį, kuris reiškia prasidėjusią paauglystę.

--

- (g)** Raskite ir nurašykite **vieną** tariamosios nuosakos veiksmažodį. (2 dalis)

--

- (h)** Kas yra „istorijos šiukšlynai“? (2 dalis)

--

(i) Kokio daikto nerado senienose? (3 dalis)

- ☐ Teatro bilieto
☐ Knygų
☐ Žaidimų
☐ Prieškarinių litų

(j) Raskite žodžių reikšmes. (3 dalis)

1. Kolekcionavimas	A. Žmogaus gyvenimo užrašai
2. Fantastinis pasaulis	B. Didelis įsitraukimas į kokią nors veiklą
3. Azartas	C. Senas daiktas ar įvykis
4. Dienoraštis	D. Vienos rūšies daiktų rinkimas
5. Seniena	E. Vaizduotės sukurtas pasaulis

1.	2.	3.	4.	5.

Answer question (k) in **English**.

(k) S. Pilinkus not only founded the gallery “Langas”, but also collected old things. Write your opinion about this person and his hobbies. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Vladas Dautartas „Žydrieji jungos“

1. Pasimaudę ežere ir gerokai sušalę visi nutarė žaisti futbolą. Reikėjo sušilti, o kas geriau sušildys, jei ne kamuolio spardymas. Greitai sumetė savo drabužius į dvi krūveles – tai bus vartai. Aistė patyrusi vartininkė. Ji šokinėjo tarp krūvelių nebijodama pulti žaidėjams po kojom arba, paimdama kamuolį iš tolimo kampo, kristi kaip akmuo ant žemės. Tiesa, ta žemė buvo baltas ir švarus pakrantės smėlis. Šarūnas su Mindaugu puolė vartus, greitai perduodami kamuolį vienas kitam. Algis saugojo vartus. Kai Algis atmušdavo ataką, Aistė iš džiaugsmo šokinėjo vartuose. Mergaitės didelės akys džiaugsmingai spindėjo, o trumpai lyg berniuko pakirpti juodi plaukai blizgėjo saulėje. Įtemptos buvo ir Aistės rankos, ir kojos, ir visas šuoliui paruoštas kūnas. Mindaugas greitai prasiveržė pro Algį ir spyrė kamuolį į vartus. Aistė krito ant šono, ištiesė rankas, tačiau kamuolį vos pirštų galais lietė.

2. Kilo didelis ginčas. Buvo įvartis ar ne? Mindaugas šaukė, kad buvo, Algis įrodinėjo, kad kamuolys pralėkė kitoje vartų pusėje. Aistė sakė nemačiusi. Supykęs Algis atsisakė žaisti ir pasuko iš aikštelės, sakydamas, kad visada ima viršų Šarūnas, kuris pasiūlė vienas – nulis.

– Na gerai, stok į savo vietą. Nulis – nulis! – Algiui nusileido Šarūnas. – Bet saugokis!

Tas „saugokis“ ne šiaip sau buvo pasakytas. Šarūnas, vos tik gavęs nuo Mindaugo kamuolį, greitai ėmė veržtis prie vartų. Pastojusį kelią Algį nustūmė visu kūnu ir, dar kiek pasivaręs kamuolį, spyrė jį į vartus. Tačiau Aistė buvo savo vietoje. Ji abiem rankom atmušė kamuolį. Mergaitei lyg ugnim nudegino plaštakas, bet ji tik pakratė rankas ir pasilenkusi laukė naujo smūgio, nes Šarūnas vėl apėjo Algį ir dar stipriau trenkė į vartus. Smūgis buvo baisus. Kamuolys pataikė mergaitei tiesiai į veidą. Ji krito ant žemės ir susiėmė rankomis galvą. Šarūnas sustingo vietoje. Algis nusispjovė ir pasakė:

– Sakiau, pilkim ramsą. Kortos žaizdų nepalieka.

Mindaugas kažkodėl juokėsi. Net susiriesdamas.

3. Aistė pakilo, tylėdama užsimovė džinsus, apsivilko bliuzelę ir nuėjo tolyn ežero pakrante. Už kokių trijų šimtų metrų, prie seno beržo, prisėdo.

Algis su Mindaugu patraukė link namų. Žaidimas baigėsi.

Šarūnas, likęs vienas, neskubėdamas užsimovė odiniais lopais papuoštas kelnės, gėlėtus marškinius, kurių niekuomet neužsisėgdavo, kad matytųsi ant krūtinės kabantis laimės amuletas. Berniukas valandėlę svarstė: sukti į namus ar nueiti pas Aistę, kuri vis dar sėdėjo prie seno medžio, nuleidusi galvą. Negerai išėjo, labai negerai... Žinoma, žaidžiant visko atsitinka, bet kam reikėjo taip stipriai smūgiuoti iš keturių metrų nuotolio?.. Šarūnas patrynė ranka kaktą ir žingsnis po žingsnio nuėjo prie gluosnio. Mergaitė net nepasuko galvos kai jis atsisėdo šalia.

- Aiste, aš nenorėjau... tikrai nenorėjau...

- Žinau... Aš Mindaugui įrodysiu, kad ir tokį smūgį galiu sulaikyti. Pamatysi...

- Tikiu... Nepyk.

Aistė pasuko galvą ir pažvelgė savo didelėm akim į Šarūną. Jas buvo užgulęs liūdesys. Abu nukreipė žvilgsnius į ežerą. Saulė jau krypo į vakarus ir nutiesė auksinį taką nuo kranto iki pat salos. Gera sėdėti, tylėti ir žiūrėti į saulės taką. Tviskantį ir viliojantį eiti, eiti dievai žino kur. Galbūt, net į pasaulio kraštą.

Adaptuota pagal Vladas Dautartas, Žydrieji jungos

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** **lietuviškai**.

(a) Kokį žaidimą nutarė žaisti jaunuoliai? (1 dalis)

(b) Pažymėkite, ką veikė kiekvienas žaidėjas. (1 dalis)

	Šarūnas	Algis	Mindaugas	Aistė
Puolė vartus				
Saugojo vartus				
Stovėjo vartuose				

(c) Kaip atrodė Aistė? Parašykite **vieną** detalę. (1 dalis)

(d) Raskite ir nurašykite **vieną** kūno dalį minimą tekste. (1 dalis)

(e) Surašykite įvykius eilės tvarka nuo 2 iki 7. (2 dalis)

Algis atsisakė	
Aistė sakė	
Mindaugas šaukė	1
Kamuolys pralėkė	
Algis įrodinėjo	
Šarūnas pasiūlė	

(f) Kuris veikėjas spyrė kamuolį į vartus? (2 dalis)

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** būtojo kartinio laiko veiksmažodį. (2 dalis)

--

(h) Aistė apsirengusi nuėjo prie upės. (3 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(i) Kuo apsirengė Šarūnas? Parašykite **vieną** detalę. (3 dalis)

--

(j) Iš kokio atstumo spyrė kamuolį Šarūnas? (3 dalis)

--

(k) Paaiškinkite kaip suprantate posakį „saulė jau krypo į vakarus“. (3 dalis)

Answer question (l) in **English**.

(l) Which player did you like the most? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Ką veikti baigus mokyklą

1. Lietuvoje stipriai įsigalėjęs požiūris, kad jaunimas, vos pabaigęs vidurinę mokyklą, privalo iš karto rinktis studijas universitete arba kolegijoje. Tačiau tikrai nedaugelis tokio amžiaus žmonių žino, ką norėtų veikti ateityje ir ką studijuoti jam būtų įdomu. Ši problema itin paaštrėjo Lietuvoje įgyvendinus švietimo sistemos reformą – dabar neatsakingai pasirinktos studijos kainuoja daug brangiau. Visada žavėjauosi žmonėmis, kurie nuo vaikystės yra atradę savo talentą arba pašaukimą – jie, būdami dar tik penktokai, žino, kad ateityje bus garsūs pianistai, balerinos, rašytojai ar dailininkai. Ir jais tampa, nes nuo vaikystės turi tikslą ir jo siekia. Šiais laikais, esant tokiam papildomos veiklos ir saviraiškos pasirinkimui, taip pat turėtų būti paprasta pasirinkti kas tau patinka, sekasi ir kuo norėtum būti. Tačiau kodėl tiek daug žmonių studijas meta arba keičia? Ką daryti ir kaip sužinoti, kuo norite dirbti užaugę ar kokia veikla Jums teiktų didžiausią malonumą?

Yra aprašyta ne viena sėkmės istorija, tokia, kaip, pavyzdžiui, žmogus, pusę gyvenimo dirbęs komercinio leidinio vadovu, parduoda savo verslą, nes klausydamas mėgstamo klasikinio kūrinio, staiga supranta, kad jis turi būti grojamas šiek tiek kitaip. Niekada nieko bendro su muzika neturėjęs, jis intensyviai mokosi pas geriausius pasaulio dirigentus, nes tiki savo sėkme. Rezultatas – vienoje geriausių pasaulio koncertų salių, klausant tūkstančiams žmonių, jis diriguoja orkestrui ir pagaliau kūrinys atliekamas taip, kaip jam atrodė teisingai. Žmogui atrasti savo pašaukimą ir rasti mėgstamą veiklą truko daugiau nei 20 metų.

2. Kodėl apie tai kalbu? Nes kaip ir visi žmonės, likusį gyvenimą noriu užsiimti man patinkančia veikla. O jeigu už tai dar moka pinigų – išvis gerai. Baigusi mokyklą, buvau įsitikinusi, kad nieko nėra įdomiau už menotyros mokslus. Traukė romantiška specialybė – mačiau save vaikstančią paveikslų galerijose su raudono vyno taure ir bendraujančią su meno kūrinių kolekcininkais, jiems pasakodavau paveikslo (skulptūros, kilimėlio, žvakidės ir pan.) sukūrimo istoriją ir apie badaujantį, prie žvakės kuriantį kūrinio autorių. Priėmė.

Per penkias dienas turėjau apsispręsti ar važiuoti studijuoti į Kauną, ar ne. Pagalvojau, kad vis dėlto ši specialybė ne tokia ir įdomi (iš tikrųjų nelabai įsivaizdavau, ką būčiau studijavusi ir kuo galėčiau dirbti baigusi šią specialybę). Kadangi nieko nėra blogiau kaip iškart po mokyklos neįstoti į aukštąją, nes giminės, jų draugai ir pažįstami tai aptarinėtų dar ilgokai, turėjau rinktis per antrą stojimo ratą likusias laisvas vietas.

Kadangi studijuoti vakariniame skyriuje arba neakivaizdžiai yra beveik taip pat blogai, kaip nestudijuoti, paieškas teko siaurinti iki dieninio skyriaus studijų, o pasirinkimas buvo apverktinas. Taigi aš, laiminga (svarbiausia, įstojau!) važinėdavau dvi valandas pirmyn ir dvi atgal iki Vilniaus pakraščio studijuoti ikimokyklinio ugdymo. Ir čia įžiūrėjau romantikos – mačiau save, sėdinčią apsuptą garbanotų šviesiaplaukių vaikų ir skaitančią pasakas, po kurių visi čiulpdami nykščius eina į lovytes miegoti. Pasimokiau lygiai keturias dienas, pasikalbėjau su antrakursiais, jau turėjusiais praktikos vaikų darželiuose ir supratau, kad mano svajonės šiek tiek gražesnės už realybę. Prižiūrėti vaikus, kad negertų klijų arba nepiltų nuo pietų likusios sriubos tau tiesiai į rankinę („čia Tetos Auklytės katytei“) – ne mano kantrybei.

3. Nusprendusi visgi nepasiduoti giminei ir geriau nestudijuoti išvis, nei mokėti pinigų už specialybę, su kuria nesieju ateities, sulaukiau draugės skambučio, kad vykdomas papildomas stojimas į marketingo vadybos specialybę niekur neįstojusiems. Specialybė patiko – per vargus ir ne visai legaliai (nes oficialiai jau studijavau, tad negalėjau pretenduoti į laisvas vietas) įstojau – ir iki šiol esu labai dėkinga dieninių studijų skyriaus vedėjai. Baigiau. Džiaugiuosi. Studijos patiko, taip pat turėjau labai gerą darbą, tačiau norėjosi dar kažko. Įstojau į Danijos universitetą studijuoti, tačiau studijos nepatiko, po semestro grįžau. Nepatiko, nes nemačiau savo ateities šioje srityje – tačiau studijų kokybė, suteikiamos mokymosi priemonės (kaip laisvas įėjimas į universitetą bet

kuriuo paros metu, internetas, indaplovė ir kavos aparatai studentų poilsio kambary) ir pan. – aukščiausio lygio.

Kas studijuojant nustebino labiausiai – grupiokų amžius. Šiek tiek bijojau, kad būsiu viena vyriausių grupėje, nes stojau į bakalauro studijas. Mano grupiokų amžius buvo nuo 19-os (lietuvė, PGS (Paveikta Giminių Spaudimo stot IŠKART po mokyklos)) iki 45-erių (estė, kurios sūnus tais pačiais metais taip pat pradėjo studijas). Studijuojančių danų amžiaus vidurkis – 23–24 metai – ir beveik visiems tai buvo pirmos studijos. Tai ką jie veikė po mokyklos baigimo? Vieni keliavo, kiti savanoriavo savo šalyje ar užsienyje, dar kiti dirbo. Tačiau dauguma rinkosi studijas tik tvirtai apsisprendę, ką nori gyvenime veikti.

Adaptuota pagal www.tv3.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** **lietuviškai**.

(a) Kada visuomenės požiūriu jaunimas turėtų rinktis studijas? (1 dalis)

(b) Kokiais žmonėmis žavisi autorė? (1 dalis)

(c) Kokia sėkmės istorija aprašyta tekste? (1 dalis)

(d) Raskite ir nurašykite **vieną** daiktavardį, kuris reiškia asmenį. (1 dalis)

(e) Kad žmogus taptų muzikantu, praėjo mažiau nei 20 metų.

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(f) Kokius mokslus nutarė baigti autorė? (2 dalis)

(g) Kodėl autorė nepasirinko norimos specialybės? Įvardinkite **vieną** priežastį. (2 dalis)

(h) Autorė pasirinko:

- ☐ Neakivaizdinį skyrių
☐ Dieninį skyrių
☐ Vakarinį skyrių

(i) Raskite ir nurašykite **vieną** deminutyvą (mažybinės reikšmės žodį). (2 dalis)

--

(j) Kokiam žmogui liko dėkinga autorė? (3 dalis)

--

(k) Raskite šių asmenų amžių. (3 dalis)

Asmuo	Amžius
1. Studentė estė	A. 23–24 metai
2. Studentė lietuvė	B. 45 metai
3. Danų studentų amžiaus vidurkis	C. 19 metų

1.	2.	3.

Answer question (I) in **English**.

(I) Do you want to study after school or take a break? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Aidi Vallik „Kaip laikaisi, Ana?“

1. Su tėčiu man kur kas lengviau bendrauti nei su mama. Tėtis nekontroliuoja manęs kiekviename žingsnyje. Pavyzdžiui, jei jis mato, kad aš spoksau į televizorių, nesiunčia manęs verčiau paskaityti knygos. Užtat kitokia būna mamos reakcija. Ji turbūt įsivaizduoja, kad iki aštuonioliktojo gimtadienio turėčiau perskaityti visas pasaulio knygas. Aš, žinoma, skaitau, netgi daugiau nei daugelis iš mūsų klasės, ir kartais per lietuvių kalbos pamokas stebiuosi, kad mokytojai ėmus kalbėti kokia nors tema, vienintelė, turinti ką nors pasakyti, būnu aš. Na, kartais dar pora mokinių. Bet juk negaliu vien tik skaityti knygas, groti ir piešti. Esu normalus jaunas žmogus, kuriam pasaulyje yra dar vienas kitas įdomus dalykas. Aš ne kokia nuoboda.

2. Dėl šito mama man atrodo truputį neteisi. Kodėl visuomet tik tai aš turiu išeiti iš vakarėlio pusę vienuolikos? Kartą pamėginau neklausti. Šokau sau ramiai toliau, nors širdis sakė, kad mama laukia namie, ir vienas Dievas nežino, ko ji imsis, kai pagaliau pasirodysiu. Vis dėlto tąkart nusprendžiau pabūti vakarėlyje tiek, kiek pačiai norėsis. Aš juk nebesu kokia pradinukė, kurią reikia parsivaryti namo devintą vakaro.

Spėkit, kas vyko toliau. Dešimt minučių po vienuolikos muzika pritilo. Visi sužiuro aparatūros pusėn nesuprasdami, kas nutiko. Ten stovėjo mano mama. Didžėjus padavė jai mikrofoną, ir ji pareiškė:

– Ana Kės, diplomatijos ribos buvo peržengtos. Tuoj pat mauk į mašiną, antraip liūdnei baigsis.

Šakės. Pajutau, kad visos keturios salės sienos ima lėtai griūti ant manęs, o žmonės aplinkui net susiriesdami prunkščia. Kevinas, berniukas su kuriuo šokau, paklausė:

– Na, ir ką dabar darysi?

Aš jam kažką pasakiau ir nuėjau salės durų link, kad kuo greičiau ištrūkčiau iš čia. Net ir didžėjai šaipėsi prie savo pulsto.

3. Prie salės durų laukė tėtis. Jis suėmė mane už pečių ir pasakė:

– Na, panele. Ar taip laikomasi susitarimo? Mama tiesiog įsiutusi, tavo elgesys nedovanotinas.

O kaip man jaustis?! Kuo greičiau ištempiau tėtį į lauką, kad susitikčiau su mama kuo vėliau. Dėl Dievo, nebenorėjau nieko girdėti ir bijojau kiekvieno jos žodžio.

Geriau nepasakosiu, kas buvo toliau. Be abejo, tų žodžių teko išklausti tiek, kad vėliau žūt būt stengdavausi pareiti namo laiku.

Adaptuota pagal Aidi Vallik, Kaip laikaisi, Ana?

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** lietuviškai.

(a) Kodėl Anai lengviau bendrauti su tėčiu? Parašykite **vieną** detalę. (1 dalis)

(b) Pažymėkite žodžio „spoksau“ reikšmę. (1 dalis)

- ☐ Bendrauju
- ☐ Žiūriu
- ☐ Stebiuosi
- ☐ Pasakau

(c) Per kokią pamoką Ana visada žino ką pasakyti? (1 dalis)

(d) Kurią valandą Ana turi išeiti iš vakarėlio? (2 dalis)

(e) Ana nutarė pasilikti vakarėlyje tiek, kiek pati norės. (2 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(f) Kokia žodžio „mauk“ reikšmė sakinyje? (2 dalis)

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** skaitvardį. (2 dalis)

(h) Tėtis laukė Anos. (3 dalis)

- ☐ Prie pulto
☐ Prie durų
☐ Lauke
☐ Mašinoje

(i) Kodėl Ana kuo greičiau išėjo su tėčiu į lauką? Parašykite **vieną** priežastį. (3 dalis)

(j) Raskite žodžių reikšmes.

1. Nuoboda	A. Juokiasi
2. Vakarėlis	B. Šokių muzikos vakarų vedėjas
3. Prunkščia	C. Jaunimo pasilinksminimas
4. Didžėjus	D. Nuobodus žmogus

1.	2.	3.	4.

Answer question **(k)** in **English**.

(k) Ana wants more personal freedom and independence. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Teisininkas Paulius Juzėnas

1. Vilnietis teisininkas Paulius Juzėnas lankėsi ne vienoje uėzienio šalyje ir sako, jog niekas jam nesuteikia tiek energijos kaip kelionės su kuprine po Lietuvos nacionalinius ir regioninius parkus. Jaunas vyriėkis savo pomėgį vadina netgi savotiška liga. „Keliaudamas su kuprine ant pečių siekiu dviejų tikslų: stengiuosi atsiriboti nuo miesto triukėmo ir noriu pažinti kultūros ir gamtos paveldo objektus“, – taip keliavimo esmę nusakė vyras, kuris dabar nebeįsivaizduoja savo gyvenimo be žygių.

Paulius pasakojo, jog toji keliavimo pėsčiomis liga greičiausiai jam prasidėjo dar vaikystėje, kai su mama praleido lietingą vasaros mėnesį sodyboje prie Bijotės ežero Kurtuvėnų regioniniame parke. „Kai grįžau į miestą, aiėkiai pajutau, kad gamtos ir miesto oras labai skiriasi. Nuo to laiko man vis labiau norėjosi važinėti po Lietuvą, nuolat justi jos miėkų ir laukų kvapą. Nepraleisdavau nė vienos mokyklinės ekskursijos, vėliau pats ėmiau keliauti automobiliu“, – pasakojo žygeivis. Važinėdamas po įvairius Lietuvos kampelius Paulius ilgainiui suprato, kad keliauti automobiliu nėra tas pats, kas žingsniuoti miėkų ir pelkių takeliais, paupiais ar paežerėmis. Tada ir prasidėjo jo „liga“.

2. Vienas pirmųjų žygių buvo po Aukėtadvario regioninį parką. Tuomet jiedu su būsima žmona nuėjo apie 30 kilometrų. „Buvo sunku, bet įspūdžiai – nerealūs“, – prisimena pašnekovas. Paskui kurį laiką stengėsi per metus aplankyti kuo daugiau vietų. Po vieno alinančio keturių dienų žygio Paulius uėdavė sau klausimą: „Kur aė taip skubu?“ Ir vyriėkis pakeitė požiūrį į didžiausią savo pomėgį – nusprendė žygius organizuoti kitaip. „Nutariau apsistoti prie Lietuvos nacionalinių ir regioninių parkų. Visus juos jau buvau apvažiavęs automobiliu, tačiau keliavimas pėsčiomis atskleidžia dar daugiau galimybių. Įkūriau interneto tinklalapį zygeivis.lt, jame dalydavausi patirtais įspūdžiais ir ieėkojau panaėių į save, kad ėjimas būtų dar įdomesnis“, – aiėkino žygeivis.

Lietuvoje yra 5 nacionaliniai ir 30 regioninių parkų ir apie 300 parkams nepriskirtų draustinių. „Aiėku, norėčiau pamatyti viską, bet tam tikriausiai ir gyvenimo neuėteks, – juokėsi Paulius. – Kiekviename parke stengiuosi ne nueiti kuo daugiau kilometrų, bet aplankyti visus literatūroje apraėytus objektus – nuo kaimo baėnytėlės iki mitologinio akmens. Man toks tyrinėjimas labai patinka ir juo stengiuosi uėkrėsti kitus.“ Žygeivio teigimu, jis niekuomet į savaitgalio žygius nesileidžia aklai – pirmiausia susiėžino, kokie paveldo objektai yra tame parke, internete ir bibliotekose ieėko išsamios informacijos apie jų kilmę, paskirtį, istoriją, tuomet pagal tai susidėlioja kelionės marėrutą. Paskui savo projektą paskleidžia socialiniuose tinkluose, kad galėtų prisijungti ir kiti tokio pomėgio entuziastai.

3. Paulius džiaugiasi, kad atsiranda nemaėai azartiėkų žmonių, kurie anksčiau tiesiog nesiryėžo keliauti savarankiėkai ir net nebandė ko nors panaėsaus organizuoti. Dabar į žygius jaunas vyras beveik niekada nesileidžia vienas – paprastai susiburia maėzos grupelės. Jose būna nuo trijų iki deėimties žmonių. „Mano marėrutai – ganėtinai ilgi, su aukėtakulniais jų neįveiksi. Todėl tokie sunkumai padeda žmonėms atsirinkti – keliauja tik tie, kurie yra iėtvėringi ir pasitiki savo jėgomis“, – patikslino žygių organizatorius ir pridūrė, jog jis nėra nustatęs, kiek daugiausia žmonių galėtų priimti į savo kompaniją. Nors palankiausias metas pėsčiųjų žygiams – pavasaris ir ruduo, žygeivis įsitikinęs, jog norint gerai pažinti vietovę reikia ją pamatyti visais metų laikais. Svarbu pasirūpinti tinkama apranga ir ypač batais – ir į gamtą!

Adaptuota pagal www.savaite.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** lietuviškai.

(a) Koks Pauliaus Juzėno pomėgis? (1 dalis)

(b) Kokių tikslų siekia Paulius? (1 dalis)

(c) Kada vilniečiui pradėjo patikti keliavimas? (1 dalis)

(d) Paulius Juzėnas keliauja: (1 dalis)

- ☐ Automobiliu
- ☐ Pėsčiomis
- ☐ Traukiniu
- ☐ Lėktuvu

(e) Kokio ilgio buvo vienas pirmųjų žygių? (2 dalis)

(f) Raskite ir nurašykite **vieną** tikrinį daiktavardį. (2 dalis)

(g) Kokiu būdu keliautojas ieškojo bendražygių? (2 dalis)

(h) Raskite ir nurašykite posakį, kuris reiškia „nežinoti“. (2 dalis)

(i) Kaip Paulius planuoja savaitgalio žygius? Sunumeruokite įvykius eilės tvarka. (2 dalis)

Veiksmas	Eiliškumas
Susidėlioja maršrutą	
Paskleidžia savo projektą	
Sužino, kokie yra objektai	
Ieško informacijos	

(j) Kiek žmonių būna mažose grupelėse? (3 dalis)

--

(k) Kokie žmonės gali keliauti su Pauliumi? (3 dalis)

--

(l) Parašykite **vieną** metų laiką minimą tekste. (3 dalis)

--

Answer question (m) in **English**.

(m) P. Juzėnas not only likes to travel, but also involves the other travelers. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

6-as testas. Emilija Liegutė „Maumedžių giraitė“

1. Buvo penktadienis, pati žaviausia diena. Ji žaviausia todėl, kad rytoj į mokyklą nereikės, bus galima ilgai vartaliotis lovoje, netgi knygą skaityti. Galbūt močiutė ir blynų į lovą atneš... Ir dar – penktadienį Jonui ir man keturios pamokos, tad į namus važiuojame drauge.

Jonas dumia kiek gali, aš nuo jo neatsilieku ir vis šūkčioju:

– Palauk! Taip smarkiai nelėk!

Ūmai Jonas sustoja ir sako:

– Sukam į šį keliuką, parodysiu maumedžių giraitę!

– Sukam!

Dviračius vedėme per gilų smėlį. Aš smalsiai dairiausi į šalis. Miškas man buvo nežinomas: kalneliai su didžiulėmis pušimis. Suprantama, kodėl jos tokios didelės – stiepėsi aukštyn, norėdamos praaugti gaisrininkų bokštą.

– Sustokim, labai gardžiai kvepia, – tariau.

2. Apsižvalgiau. Mes stovėjome ant kalvelės. Aplinkui, kiek akis užmatė, auksu tvieskė maumedžiai. Mane ūmai apėmė neapsakomas džiaugsmas. Tartum būtų ne ruduo, o pavasaris. Tarsi pirmą kartą būčiau išgirdusi švilpiančią varnėną. Pagriebiau mažą, kietą maumedžio kankorėžį ir pavariau į rudos žolės kupstą. Žinau, žolė ruda, negraži, bet ji sugeba keistis, ji gali atgyti, pažaliuoti. Pavariau dar vieną kankorėžį.

Iš švelnios žolės pakilo žiogai ir, virpindami iš pasipiktinimo sparnelius, nuskrido. Tik sublizgo ore, sumirgėjo saulėje jų permatomi sparneliai... Pūstelėjo vėjas. Pakvipo čiobreliai. Jų saldus kvapas vilioja drugelius – antai jų visas būrys plazda virš mūsų galvų! Mėlyni, raudoni, margi... Lyg nukritę žiedlapiai.

3. Pasišokėjau, suplojau delnais, – margas drugelis jau mano saujoje... Prikisau delną prie veido ir pabučiavau drugelį..

– Svajoji? – tarė Jonas ir šyptelėjo.

– Tss... – pabaidei drugelius, – pasakiau.

– Niekas, ateisim čia pavasarį, drugelių bus pilna.

– Žinai, aš šitą maumedžių giraitę daug kartų sapnavau, tik nežinojau jos vardo. Nebuvau mačiusi maumedžio. O dabar pamačiau ir iš karto supratau: ta pati! Iš sapno! Įdomu, kokia ji bus pavasarį?

– Žalia žalia. Ir švelni. Kvepės saule, sakais.

– Mano bus ši giraitė. Aš dabar čia vaikščiosiu, pasakiau.

– Ji jau seniai mano, o dabar bus mūsų abiejų, sutinki?

– Sutinku.

Pasukome per giraitę atgal, prie dviračių. Žengėme šilkiniais spygliais – ne spygliais tarsi patalu. Jis buvo toks švarus, nesuteptas, jog net koją baisu statyti.

Mano širdyje spindėjo šimtas saulių...

Žinai, aš galvoju: žmogus pats sau yra saulė, pats sau – šviesa. Jeigu tavo širdyje tamsu, tai tu kaltas. Tu nemoki pats sau pasišviesti, – pasakiau.

Jonas paėmė mano ranką, spustelėjo pirštus ir nepaleido, kol priėjome dviračius.

Adaptuota pagal Emiliją Liegutę, Stiprybės žemė

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** **lietuviškai**.

(a) Ką veiks pasakotoja kai nereikės eiti į mokyklą? (1 dalis)

(b) Pažymėkite žodžio „dumia“ reikšmę: (1 dalis)

- ☐ Šaukia
- ☐ Greitai važiuoja
- ☐ Susitinka
- ☐ Parodo

(c) Jonas norėjo parodyti maumedžių giraitę. (1 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(d) Ką norėjo praaugti pušys? (1 dalis)

(e) Parašykite **vieną** metų laiką minimą tekste. (2 dalis)

(f) Kokia gali būti žolė? Parašykite **vieną** detalę. (2 dalis)

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** būdvardį. (2 dalis)

(h) Ką pagavo pasakotoja? (3 dalis)

(i) Kur pasakotoja buvo mačiusi maumedžių giraitę? (3 dalis)

Answer questions **(j)** and **(k)** in **English**.

- (j)** In your own words, explain the expression “A hundred suns shone in my heart.”
(paragraph 3)

- (k)** We can all find our own joy. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

6-as testas. Chemikas Sigitas Mikutis

1. Jau šį rudenį Sigitas Mikutis išvyks į Kembridžą studijuoti gamtos mokslų. Jaunasis chemikas neslepia – mokslininko kelias jam pats mieliausias.

Gimnazijoje Sigitas visada buvo vienas geriausių klasės mokinių. Vienuoliktoje klasėje olimpiadoje pelnė sidabro medalį, po metų iškovojo auksą, iš tarptautinės D. Mendelejevo olimpiados parsivežė bronzą, o tarptautinėje chemikų olimpiadoje iškovojo auksą Lietuvai.

Šiuo metu vaikinai studijuoja biochemiją Vilniaus universitete, bet jau nuo rudens taps Kembridžo universiteto studentu. Istorija paprasta – į šį Didžiosios Britanijos universitetą Sigitas stojo po dvyliktos klasės, bet tąkart pritrūko sėkmės, todėl į jį pateko tik iš antro karto. Jis visada norėjo mokytis Kembridže, nes šis Didžiosios Britanijos universitetas diktuoja gamtos mokslų madas. Yra tik keletas universitetų, galinčių su juo lygintis.

2. „Kai sūnus buvo mažas, nė minties nebuvo kilę, kad viskas gali taip susiklostyti. Atrodė, kad sūnus rinksis matematiką arba informatiką ar fiziką, ir nė nemanėme, kad jam patiks chemija“, – pasakoja Sigitos mama Virginija. Vaikystėje Sigitas mielai deklamuodavo ir netgi pats rašė eilėraščius, jam patiko dailė, muzika. Apie gamtos mokslus jis apskritai negalvojo. Chemijos mokslu jaunuolį sudomino klasės mokytojas. „Pastebėjęs, kad Sigitas mąsto savitai, pakviečiau į chemikų būrelį ir pradėjome rengtis olimpiadoms“, – pasakojo mokytojas.

Draugai sako, kad su Sigitu bendrauti įdomu, nes jis visada turi įdomių minčių. „Kilus problemai, visi svarstome, kaip ją išspręsti, ir pasiūlymai būna gana paprasti, o Sigitas ima ir pasiūlo kažką keisto ir netikėto, kad kartais net nesupranti, ar jis čia rimtai pasakė, ar pajuokavo“, – šypsojosi draugė.

3. Paklaustas, ar įmanoma aukštus mokslo laimėjimus suderinti su draugais ir linksmybėmis, Sigitas net neabejoja tuo. Jis sutinka, kad be kryptingo darbo sunku ką nors pasiekti, bet įspėja, kad reikia nepersistengti. „Žinau ne vieną atvejį, kai tikrai gabūs žmonės tiek dirbo, kad viskas pasidarė nebemiela, – sako vaikinai. – Norint moksle ko nors pasiekti, kur kas svarbiau mąstyti ir sieti skirtingus dalykus, o ne kalėti sausus faktus.“ Būtent taip jis ruošėsi olimpiadoms. „Nesimokydavau tiek laiko, kad pasigestų draugai“, – prisipažįsta. „Prieš kiekvieną didesnę olimpiadą Vilniuje vykdavo parengiamosios stovyklos. Jose nemažai išmokau“, – paaiškina jis.

Sigitui pavyksta suderinti ir mokslą, ir draugus, ir sportą. „Stengiuosi bent keturis kartus per savaitę pabėgioti, nors vasarą dažniau renkuosi įdomesnius užsiėmimus – patinka stovyklauti, plaukioti baidarėmis ar leistis į žygius“, – pasakoja vaikinai.

Sigitas daug skaito. „Ne, ne, tikrai ne knygas apie chemiją“, – emociškai sako vaikinai. Pasirodo, chemikui arčiau širdies grožinė literatūra ir filosofinės knygos.

Vis dėlto būtent su chemijos ir biochemijos knygomis bus susiję keletas artimiausių Sigitos metų. Ar nebaisu išvykti? „Net nežinau, ko laukti, todėl tikiuosi susikurti kažką mielo širdžiai, o vėliau, jei pasitaikys galimybė, rasti tinkamą veiklą Lietuvoje, nes norėčiau čia grįžti“, – apie planus kalba vaikinai.

Adaptuota pagal www.veidas.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (j) lietuviškai.

(a) Kuo nori tapti Sigitas? (1 dalis)

--

(b) Pažymėkite kur ir kokius medalius pelnė Sigitas. (1 dalis)

	Auksas	Sidabras	Bronza
Mokykloje			
Tarptautinėje D. Mendelejevo olimpiadoje			
Tarptautinėje chemikų olimpiadoje			

(c) Sigitas studijuoja Vilniaus universitete. (1 dalis)

Teisingas ☐

Neteisingas ☐

(d) Paaiškinkite posakį „Didžiosios Britanijos universitetas diktuoja gamtos mokslų madas“. (1 dalis)

(e) Kokie dalykai patiko Sigitui vaikystėje? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(f) Kodėl draugams įdomu su Sigitu bendrauti? (2 dalis)

--

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** įvardį. (2 dalis)

--

(h) Pasak Sigitą, ką reikia daryti, kad pasiektum ko nori? (3 dalis)

--

(i) Vasarą Sigitui patinka: (3 dalis)

- ☐ Slidinėti
- ☐ Stovyklauti
- ☐ Dainuoti
- ☐ Piešti

(j) Ar Sigitas norėtų grįžti į Lietuvą? (3 dalis)

--

Answer question **(k)** in **English**.

(k) Sigitas is steadfast in his goal. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

B1 LYGIS

1-as testas. Dalia Lukėnienė „Artuma“

1. Vaikystėje jis buvo kelionių, maudynių, iškylų pramanytojas ir organizatorius. Kartais, būdamas gerai nusiteikęs, siautėdavo po namus su mumis – vaikais. Mama vis perspėdavo, kad tai liūdnai baigsis. Paprastai tai baigdavosi mano ašaromis: arba galvą kur stuktelėdavau, arba koją nikstelėdavau, arba šiaip kur užkliūdavau...

Dar prisimenu, kaip vasarą tėtis, brolis ir aš garsiai skaitėme vieną knygą. Ji, regis, vadinosi „Berniukas atžagariukas“. Nepamenu, kas joje buvo parašyta, bet atsimenu, kad juokėmės po kiekvieno sakinio iki visiško nukritimo. Tai buvo ta žavinga akimirka, kurią norėčiau sustabdyti.

Prisimenu, kad kartu su tėčiu ir broliu žvejojome prie ežero. Aš buvau mažiausia žvejotoja, bet man puikiai sekėsi. Žuvys kibo viena po kitos. Tėtis vis prieidavo manęs pagirti, manimi pasidžiaugti. Žveju mėgėju netapau, bet suprantu, kaip svarbu su vaikais džiaugsmingai ką nors veikti.

2. Tačiau labiausiai esu dėkinga jam už žodžius: „Jei reikėtų, galėčiau dėl tavęs padaryti viską.“ Tie žodžiai – sparnai gyvenimui, atrama, kai būna sunku, paskata kūrybai, kelias meilei. Tai daugiau už bet kokią materialią paramą. Dėl jų visada jaučiausi mylima... ir galėjau mylėti...

Tačiau visada norisi daugiau. Norėjosi kasdienių pokalbių, pasidalijimų, žaidimų ir darbų drauge. Tėtis žadėjo pamokyti vokiečių kalbos, bet taip ir neprisiruošė. Prisiminimuose matau tėčio silpnybes, tačiau dėkoju jam už tai, kad namie jaučiausi saugiai.

Tėčiui norėtusi priskirti pačias geriausias savybes. Norėtume, kad jis būtų stiprus. Norėtume, kad su juo visada jaustumės saugiai, – kad jis nešauktų, turėtų daug kantrybės, o suklydęs galėtų atsiprašyti. Kaip išaugtume patikimi, jei net būdami su savo tėvu nesijautėme saugiai?

Norėtume, kad jis būtų atsakingas, – žinotume, jog jis mūsų niekada nepaliks, kad ištikus bėdai visada galėsime į jį atsiremti. Kaip kitaip patys užaugtume ištikimi ir atsakingi?

3. Norėtume, kad ir turėdamas atsakingų darbų ir visuomeninių įsipareigojimų tėtis visada mums rastų laiko, – su mumis dalytųsi savo išgyvenimais, žaistų mums patinkančius žaidimus, drauge iškylautų, žvejotų, važinėtų dviračiais, grybautų. Dar svarbiau, kad rastų laiko mus išklausti – žinotų, ką jaučiame vienoje ar kitoje situacijoje, o tai reiškia – mus pažintų. Kaip kitaip išsiugdytume savivertę? Norėtume, kad tėtis aiškiai pasakytų, kas jam nepatinka ir su kuo jis nesutiktų jokiais būdais, tačiau, kad ir kiek patirties ir metų turėtų, vaikų akivaizdoje mokėtų pripažinti savo klaidas, kai jų pasitaiko. Kaip kitaip išsiugdytume orumą?

Kad ir kokį gerą savo tėtį turėtume, meilės mums visada pritrūks. Visada norėsis daugiau. Norėsis labai daug. Tiek žmogus duoti negali. Kokia didžiulė tėvų atsakomybė...

Adaptuota pagal „Artuma“

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (g) **lietuviškai**.

(a) Kas buvo kelionių, maudynių, iškylų pramanytojas ir organizatorius? (1 dalis)

(b) Kodėl knygos skaitymas buvo žavinga akimirka? (1 dalis)

--

(c) Ką pasakotoja suprato? (1 dalis)

--

(d) Paaiškinkite posakį „galėčiau dėl tavęs padaryti viską“. (2 dalis)

(e) Raskite ir nurašykite **tris** įvardžius. (2 dalis)

1.
2.
3.

(f) Už ką pasakotoja dėkoja tėčiui? (2 dalis)

--

(g) Pažymėkite teisingus ir neteisingus teiginius (3 dalis)

Teiginys	Teisingas	Neteisingas
Vaikai norėtų ištikus bėdai atsiremti į tėvą.		
Vaikai norėtų, kad tėvas žaistų jam patinkančius žaidimus.		
Vaikai norėtų, kad tėvas juos išklaustų.		
Vaikai, norėtų, kad tėtis nesakytų kad jam nepatinka.		
Tėvų atsakomybė didžiulė.		

Answer question **(h)** in **English**.

(h) What is important to children to develop their self-wort and dignity? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

1-as testas. Gyvenimas be automobilio

1. Susisiekėme su keliais žinomais žmonėmis, kurie mielai sutiko pasikalbėti apie vieną greičiausių susisiekimo priemonių – automobilį. Apie šią transporto priemonę kalbėjomės su radijo laidų vedėju Marijumi Bereniu ir muzikologe Zita Kelmickaitė.

Radijo laidų vedėjas Marijus didelio potraukio automobiliams niekada nejautė, o jaunystėje tai laikė prabangos priemone, nes ne kiekvienas galėjo jį įsigyti. Būtent dėl to jis ir neturi vairuotojo pažymėjimo, nes paprasčiausiai neturėtų su kuo važinėti. „Aš į tai žiūrėjau praktiškai. Galvojau, kol neturiu pinigų automobiliui, tai kam man tas vairuotojo pažymėjimas reikalingas. Vėliau atsirado draugų, kurie vienas po kito pirkto automobilius, tai visą laiką turėjau, kas mane galėjo pavežti. Ir pačioje pradžioje man taip gerai klostėsi darbai, kad aš viską pasiekdavau tai pėsčiomis, tai viešuoju transportu“, – džiaugėsi Marijus.

Laikai keitėsi, tačiau Marijus – ne. Net ir po kelių dešimtmečių laidų vedėjui nekilo noras sėsti prie automobilio vairo. Jis net neabejoja, kad situacija nepasikeis. „Jeigu kalbant apie visas transporto priemones, tai mane labiau traukia motociklai ar motoroleriai. Aš galvoju, kad bus kur kas realiau, jei pradėsiu laikyti teises būtent šių priemonių“, – kalbėjo radijo laidų vedėjas. Paklausus Marijaus, ar sėdint automobilyje nekyla noras nurodinėti vairuotojui, jis tvirtai atsako, kad ne. Vyras šiuo klausimu save laiko tobulu keleiviu, nes yra įsitikinęs, kad negali kažkam aiškinti, kaip reikia vairuoti.

„Aš maždaug žinau kelių eismo taisykles, nes važinėju dviračiu, bet yra nesąmonė vairuotojui aiškinti, ką jis turi daryti prie vairo. Nebent galėčiau pasakyti pastabą, kad neviršytų greičio, kas ir taip savaime suprantama ir logiška“, – tikino M. Berenis. Tiesa, tolimose kelionėse prie automobilio vairo sėda Marijaus žmona Sigita.

„Čia yra vienintelis dalykas dėl vairavimo, kuris tikrai man graužia sąžinę. Važiuodamas didesnį atstumą pagalvoju, kad būtų gerai, jog ją kažkas galėtų pakeisti ar duoti laisvą nuo vairavimo dieną“, – pasakojo Marijus. Visgi pati Sigita vyro dėl vairavimo nespaudžia, tačiau kartais pasišneka, kad gal vis dėlto reikėtų pamėginti.

2. Muzikologė Zita Kelmickaitė anksčiau laikėsi tvirtos nuomonės, kad įsigyti automobiliui reikia ne tik daug pinigų, bet ir šalia esančio žmogaus, kuris galėtų šia transporto priemone pasirūpinti. Tačiau dabar moters nuomonė pasikeitė ir ji įsitikinusi, kad, jei 90-ties metų žmonės gali drąsiai vairuoti automobilį, tad tai gali padaryti ir ji pati. „Aš manau, kad vairuoti galima bet kokio amžiaus. Neturiu jokių baimių ir automobiliu būtų gerai nuvažiuoti pas draugus. Būna, kad važiuojant su taksi vairuotoju pasakau, kad gerai vairuoja, o ir per visą šį laiką išmokau kelių eismo taisykles. Kokie ženklai ką reiškia, kur kokį veiksmą reikia atlikti. Dabar visas veiksmas vyksta ir mano galvoje, tik tai, kad aš pati nesėdu prie vairo“, – mintimis apie vairavimą dalijosi Z. Kelmickaitė.

Visgi muzikologės gyvenimas be automobilio neapkarsta, ji tolimus atstumus nuvažiuoja visuomeniniu transportu ir taksi automobiliu. Anot moters, visuomeniniu transportu geriausia važiuoti tik tada, kai nėra šalta ir ne vasaros sezonas, kurio metu atsiranda daug nemalonių kvapų. Bet pats važiavimas yra tikras malonumas, nes jame pamato tikrą gyvenimą ir tikrus žmones. „Nemanau, kad žmonės negali gyventi be automobilio. Man atrodo kvaila, kad žmogus, kuriam reikia batono, iškart sėda į automobilį ir nuvažiuoja iki parduotuvės. Jis juk gali nueiti vos kelis žingsnius iki jos ir parsinešti tą batoną. O dar tas nesiorientavimas, kai nežino, kur pirkti viešojo transporto bilietus, tai toks elgesys man labai juokingai atrodo“, – pasipiktinusi kalbėjo muzikologė.

Tiesa, nors moteris automobilio nevairuoja, tačiau dažnai mėgsta atsidurti vairuotojo pozicijoje. Ji tikina, kad kartais jaučia, jog automobilį vairuoja tinkamas žmogus, kuris skrieja keliu be jokių

problemų. Tačiau pasitaiko atvejų, kai ji papuola keliauti su ne tokiais gerais vairuotojais. „Važiuojant su kitu vairuotoju iškart suprantu, kad kažkas yra negerai ir jam sakau: „Labai atsiprašau, bet aš ne į kapines važiuoju. Pone, gal galėtumėte šiek tiek greičiau važiuoti.“ Manau, kad taip vairuoti negalima, ir atskiriu, kai vienas žmogus gabus, o kitas miega prie vairo. Iš karto galima suprasti, kai žmogus vargsta, jis važiuoja be reakcijos, ne ten pasuka, todėl iškart nepasitikiu tuo vairuotoju“, – 15min teigė Z. Kelmickaitė.

Adaptuota pagal www.15min.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** **lietuviškai**.

(a) Ką jaunystėje Marijus Berenis laikė prabangos priemone? (1 dalis)

--

(b) Kokiais būdais Marijus keliaudavo į darbą? Parašykite **du** būdus. (1 dalis)

1.
2.

(c) Kokią vienintelę pastabą Marijus galėtų pasakyti vairuotojui? (1 dalis)

--

(d) Paaiškinkite posakį „graužia sąžinę“. (1 dalis)

(e) Pas ką važiuotų Zita Kelmickaitė jeigu turėtų automobilį? (2 dalis)

--

(f) Paaiškinkite posakį „gyvenimas be automobilio neapkarsta“. (2 dalis)

(g) Kas, pasak Zitos, jai atrodo kvaila? (2 dalis)

--

(h) Kas Z. Kelmickaitei labiausiai nepatinka kai ją veža? (2 dalis)

--

Answer question **(i)** in **English**.

(i) Nowadays a car is necessary. Do you agree or disagree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Akvilina Cicėnaitė „Viskas apie mano šeimą“

1. [...] Mano senelė gyveno sename miesto rajone. Tiesą sakant, jis netgi buvo vadinamas prestižiniu, ir prekeiviai senelei ne kartą siūlė milijoną pinigų už jos butą. Bet ta užsispyrusi nesutiko. Aišku, šiai buvo apmaudu, juk už tokius pinigus mes visi būtume galėję nusipirkti namą ir gražiai kartu gyventi.

Tačiau senelė turėjo savo filosofiją. Pirmiausia, tėvai ir vaikai privalo gyventi atskirai. Antra, kiekvienam savo. Nemokėjai surasti laimės – tad dabar gyvenk, kaip yra.

Trečia, nesikišk ne į savo reikalus ir neskaičiuok svetimų pinigų.

Štai tokia buvo mano senelė. Marta jos bijojo kaip velnio, mat buvo gavusi barti. Nesvarbu, kad netikra anūkė. Nuo budrių senelės akių niekas neprasprūsdavo. Ir storas makiažo sluoksnis ant jos veido, ir nagų lakas, ir pliuropalai telefonu, ir prasti pažymiai... „Dukra, kam tu ją šitaip lepini? – piktai motinai kalbėdavo senelė. – Nesitikėk paklusnaus vaiko, jei viską jam leidi!“

O mudviejų santykiai buvo kitokie. Jaučiau, kad man ji simpatizuoja labiau nei Martai. „Nors vienas šeimos narys, iš kurio gal kas ir išeis“, – kartą pasakė ji apie mane. Pati nedrįsčiau apie save taip kalbėti, bet jei jau taip sako senelė...

2. Drąsinausi tokiomis mintimis, nes anaip tol nebuvo drąsu veržtis pas senelę be kvietimo. Lankydavome ją sekmadieniais, o kitomis dienomis, ko gera, nesu pas ją svečiavusis. Senelė kruopščiai saugojo savo ramybę, o štai dabar ją sutrikdysiu... [...] paspaudžiau durų skambutį.

Senelė vilkėjo savo tamsiai mėlyną puošnų chalata, vilkėdama juo visada pasitikdavo mus sekmadieniais. Jos plaukai buvo susukti suktukais, todėl veidas atrodė dar labiau susiraukšlėjęs ir mažas.

– O, Monika... Šita šeima manęs nesiliauja stebinti staigmenomis. Prašau į vidų.

Viduje buvo šilta ir maloniai kvėpėjo džiovintomis žolelėmis. Senelės butas buvo didžiulis, bet gerokai apleistas. Tai vienur, tai kitur nuplyšę sienų apmušalai. Mama bandė įkalbėti senelę, kad leistų kiek aptvarkyti namus, bet senelė pareiškė, kad jos amžiui užteks taip, kaip yra. Man jos namuose vis tiek patiko. Vienas didžiulis kambarys buvo paverstas svetaine, čia valgydavome sekmadienio pietus iš didžiulių senoviškų lėkščių, ištapytų rojaus paukščiais prie stalo su šešiomis kėdėmis. Neįtikėtina prabanga prisiminus, kad namie visi grūdames mažytėje virtuvėje, kur telpa dvi taburetės su keturiomis kojomis ir viena su trimis. Svetainėje dar stūksojo didžiulė tamsaus medžio sekcija, nustatyta senomis nuotraukomis pasidabruotais rėmeliais, vazelėmis su dirbtinėmis gėlėmis, porcelaniniais drambliukais ir dar didžiausia krūva niekad nepajudinamų ir, ko gera, niekam nereikalingų smulkmenų.

3. [...] Nepatikėsite, bet mano senelė buvo baleto šokėja. Tiesa, tai buvo prieš šimtą tūkstančių metų. Bet ji iki šiol vaikšto tiesia nugara lyg karalienė, gracingai kaip... kaip balerina, žinoma. Ir juokiasi, jei mama pasiskundžia kojų skausmais. „Tu nežinai, ką reiškia, kai skauda kojas“, – tuomet ji negailestingai rėžia mamai. O taip... senelė tai puikiai žinojo. Kažkada varčiau jos vaikystės ir jaunystės nuotraukas. Dešimt mergaičių, išsirikiavusių palei sienelę, iškėlusią kojas taip, kaip niekad nemokėčiau. Antra iš dešinės – mano senelė. Didžiulė teatro salė ir graži dama su baltu sijonu, iškėlusi rankas į viršų, o ją ant rankų laiko du jaunikaičiai. Tai irgi mano senelė. Mažas kambarys ir jauna moteris, laikanti ant rankų kūdikį, panaši, į lėlę, suvyniotą į baltą paklotą. Tai senelė su mano mama. Ir viskas. Po šitos daugiau jokių nuotraukų su šokančia dama tame albume nebuvo. Paklausiau senelės: „Kodėl tu daugiau nebešokai?“ – „Todėl, kad susipažinau su tavo seneliu“, – atsakė man ji. „O ką, senelis neleido tau šokti?“ – vėl paklausiau aš. „Senelis man viską leido. Bet man labiau patiko šokti aplink puodus. Ir aplink tavo mamos lovytę“, – išdidžiai pareiškė ji. Galvą guldau, kad ji truputį gailisi. Jei tik mokėčiau šokti taip kaip ji, į nieką to neiškeisčiau. Vėliau mano

senelė dėstė šokio pedagogiką ar kažką panašaus. Kai senelis mirė, ji antrąsyk neištekėjo. Bet apie tai šeimoje niekas nekalba.

Adaptuota pagal Akvilina Cicėnaitė, Viskas apie mano šeimą

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(j)** **lietuviškai**.

(a) Nurodykite vietą, kur gyveno senelė. (1 dalis)

--

(b) Parašykite **dvi** priežastis, kodėl Marta bijojo senelės. (1 dalis)

1.
2.

(c) Nurašykite citatą, kuri parodo, kad senelė Moniką labiau vertino negu Martą. (1 dalis)

(d) Raskite ir nurašykite **vieną** liepiamosios nuosakos veiksmažodį. (1 dalis)

--

(e) Ar Monika gerbė senelę? (2 dalis)

--

(f) Koks buvo senelės butas? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(g) Kokiam bute gyveno Monika? (2 dalis)

--

(h) Kuo buvo Monikos senelė? (3 dalis)

--

(i) Ką pasakotoja sužinojo apie senelę vartydama nuotraukų albumą? Parašykite **vieną** detalę. (3 dalis)

--

(j) Raskite posakį, kuris reiškia „garantuoti“. (3 dalis)

Answer question **(k)** in **English**.

(k) The grandmother was the authority in the family. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Gamtininkas Ričardas Kazlauskas

Prof. Ričardas Kazlauskas, vedęs TV laidą „Langas į gamtą“, išduoda savo populiarumo priežastį: su žmonėmis bendrauti jiems suprantama kalba. Ilgametis laidų vedėjas didžiąją gyvenimo dalį praleido gamtoje, o laboratorijoje praleisdavo tik žiemos.

1. – Paneigėte mitą, kad mokslininkui televizijoje ne vieta. Jūsų laida buvo rodoma net 40 metų.

Kokia populiarumo paslaptis?

– Tai dalinė prof. T. Ivanausko įtaka. Esmė ta, kad aš televizijos laidose mokslines tiesas (savo atradimus, informaciją apie tuos gyvūnus, kurie pas mane gyveno) žmonėms pateikdavau suprantama kalba. Pas mane gyveno labai daug gyvūnų. Iš 300 paukščių rūšių, kurie gyvena Lietuvoje, daugiau nei 100 gyveno mūsų bute. Taip pat gyveno dešimtys roplių, dešimtys žinduolių ir t. t. Buvo apie ką kalbėt. Palaikiau glaudžius ryšius su žmonėmis ir tai panaudojau gamtos apsaugai. Kai man buvo atneštas pirmas vėžlys Lietuvoje, aš per televiziją paprašiau žmonių, kurie ką žino apie tuos vėžlius, kad mane informuotų. Aš gavau tiek informacijos, kad buvo įkurti 3 vėžlių zoologiniai draustiniai. Čia žmonių dėka. Moksliniu požiūriu ryšys su žmonėmis buvo naudingas.

– Ar šiuo metu televizijos dėmesys gamtai pakankamas?

– Dabar kitos sąlygos ir kiti reikalavimai. Pasirodo naujos aplinkosaugos taisyklės Lietuvoje ir naujos gamtosaugos teritorijos Europos mastu. Tačiau vietoje to mes per televiziją matome krokodilus, liūtus, dramblius ir kitus gyvūnus, kurių Lietuvoje gamtoje nėra. Tas pats kartojama šimtus kartų. Bet nekalbama apie Lietuvą, apie pačias gražiausias ir įdomiausias Lietuvos vietas, apie Lietuvos rezervatus, draustinius, apie saugotinus gyvūnus. Nieko nuostabaus, kad žmonės daugelio dalykų apie Lietuvą nežino.

2. – Savo patirtimi ir žiniomis dalijotės su Vilniaus universiteto studentais. Ar sunku buvo juos sudominti?

– Nepasakyčiau, kad buvau griežtas dėstytojas. Bet buvau toks, kad studentai į paskaitas eidavo noriai. Aš buvau prof. T. Ivanausko mokinys, ir perėmiau jo dėstymo manierą. Prof. T. Ivanauskas neskaitydavo iš konspektų. Jis kalbėdavo gyva kalba. Ir man patiko šitas metodas – aš draugaudavau su studentais.

– Lietuvoje knygų apie gamtą pasirodo nemažai. Tačiau ar yra vertų dėmesio?

– Dabar yra daug atsiminimų knygų. Kiekvienas įžymesnis žmogus stengiasi parašyti savo atsiminimų knygą. Apie Lietuvos gamtosaugos problemas yra mažiausiai duomenų. Man labai patinka Selemono Paltanavičiaus pastangos rašyti apie Lietuvos gamtą, gamtosaugą įvairiausiuose leidiniuose.

– Kaip manote, kokią vietą XXI amžiaus žmonių gyvenime užima gamta?

– Jeigu žmonės atitrūks nuo gamtos, jie padarys nepataisomą klaidą. Žmogus, intensyviai dirbdamas visą savaitę, sekmadienį išvyksta į gamtą ir ten pailsi. Arba išvažiuoja į kaimą – arčiau gamtos.

3. – Brakonieravimo mastai Lietuvoje didžiuliai. Kaip manote, ar Aplinkos ministerijos iniciatyva padidintos baudos sustabdys brakonierius?

– Aš savo laidas skyrčiau vaikams, kad iš jų neišaugtų brakonieriai. Brakonieriai yra bjaurūs gamtos priešai, nes nelegaliais medžioklės ir žvejybos būdais naikina gyvūniją. Brakonieriams nerūpi gamtosaugos problemos. Išryškėja žmogaus gobšumas. Tai bjauriausia žmogaus savybė.

– Ar jums buvo kilęs noras palikti Vilnių ir keltis į kaimą?

– Pažiūrėkit aplink – trečdalis kambario, kuriame mes sėdime, skirta gamtai. Visa šeima puoselėja 50 rūšių orchidėjų. Čia yra daug retų augalų. Nuo 1937 m. pas mane pastoviai yra akvariumas, o dabar esantis – Ramiojo vandenyno gabalėlis su koralais, žuvimis, bestuburių fauna.

Yra žaltys iš Šiaurės Amerikos. Yra pilkoji papūga. Mane supa gamta. Kadaise gyvūnų buvo daugiau, o dabar mažiau.

– **Kada pajutote potraukį gamtai ir gyvūnams?**

– Potraukį mokslui ir gamtai jaučiau nuo vaikystės. Mane paskatino mama. Mano pasirinkime buvo keli etapai. Vaikystėje aš norėjau būti dailininku. Tačiau pagrindinė dailininkė yra mano žmona, kuri iliustravo 7 mano knygas. Aš manau, kad gamtininkai turi mokėti ir piešti. Pirmąjį mano drugių atlasą piešė ne dailininkai profesionalai, bet mano gabūs studentai, aišku, ir žmona.

4. – Jūsų keliones sunku ir suskaičiuoti. Kurio regiono gamta paliko didžiausią įspūdį?

– Islamo pasekėjų idealas yra dangus. Gamtininkui toks dangus yra tropikų džunglės. Todėl jos man paliko giliausią įspūdį. O mano mėgstamiausi buvo kalnai. Gamtininkui viskas įdomu. Kadangi aš – plataus profilio gamtininkas, man nuostabūs buvo koraliniai rifai, kur aš nardydamas galėjau džiaugtis žymiai gražesnėmis žuvelėmis. Aš pažinojau ir bestuburius, kurie kitiems neįkandami. Aš studentams galėdavau papasakoti tai, ką aš esu pats pergyvenęs. Tai yra žymiai įdomesnės paskaitos.

– **O kuri Lietuvos vietovė jums įdomiausia?**

– Lietuva nedidelė, bet ji tiek įvairi, kad net palyginti sunku. Aš užaugęs Dzūkijoje, tai nieko nuostabaus, kad man Dzūkijos šilai yra artimiausi sielai, bet aš juk prisimenu Vilniaus apylinkes – Panerių kalvas. Vingio parkas... Ten prabėgo mano jaunystės metai. Tada jis buvo visiškai kitoks. Nebuvo to šabakštyno, kuris yra dabar. Ten buvo gražus pasivaikščiojimui skirtas miškas. Lietuvoje kiekvienas gerai ištyrinėtas kampelis gali būti be galo įvairus.

Adaptuota pagal www.delfi.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** lietuviškai.

(a) Kiek žinduolių gyveno profesoriaus Ričardo Kazlauskio namuose? (1 dalis)

(b) Ar televizijos dėmesys Lietuvos gamtai pakankamas? (1 dalis)

(c) Už ką R. Kazlauskas vertina S. Paltanavičių? (2 dalis)

(d) Kodėl žmogus negali atitrūkti nuo gamtos? (2 dalis)

(e) Kaip pašnekovas vadina brakonierius? (3 dalis)

--

(f) Kieno piešiniai buvo pirmajame R. Kazlausko drugių atlase? (3 dalis)

--

(g) Paaiškinkite žodį „nejkandami“. (4 dalis)

--

(h) Kuri Lietuvos vietovė profesoriui mieliausia? (4 dalis)

--

Answer question (i) in **English**.

(i) How can we express a respect to the nature? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Bitė Vilimaitė „Papartynų saulė“

Užkulisyje stovėjo Pelytė, laukdama savo eilės eiti į sceną. Čia pat vienas scenos darbininkas su gaisrininku lošė kortomis, ir Pelytė matė, kaip didėja krūvelė pinigų ant stalelio, ir kažkodėl norėjo, kad laimėtų gaisrininkas.

Pelytės vaidmuo buvo mažas, tačiau labai svarbus. Kol Princesė dabinas prieš veidrodį, laukdama savo mylimojo, ir nuskamba paskutiniai arijos žodžiai: „Mėnuo šviečia tau kelią, ir tavo žirgas nesuklups“, staiga per kambarį perbėga Pelytė, maža, pilka, grakščiai besisukanti, prikaustanti žvilgsnį ir užburianti visus. Princesė labai išsigąsta ir šaukiasi pagalbos. Kol atbėga tarnai, apsikarstę ginklais, Pelytė vis šoka, o Princesė blaškosi iš baimės. Publikai patikdavo ta scena – Pelytė sulaukdavo aplodismentų, kartais net gaudavo gėlių ir saldinių. Ji turėjo savo vietelę grimo kambaryje, buvo lipšni su aprengeja, o Princas dažnai pakeldavo ją ant rankų ir juokdamasis priekaištaudavo, kodėl ji kelianti tokį sambrūzdį: išgąsdino Princesę, ir ta blogai sudainavo duetą, jam pagaliau atjojus į rūmus.

Ta opera buvo suaugusiesiems, baigdavosi labai vėlai, ir Pelytės pasitikti atvažiuodavo tėvas.

– Ak, – sakydavo jis, – tu mano varguolėle! Vėl tavo kojytės kruvinos!

Susupęs į pledą, nešte išnešdavo ją iš teatro, įsodindavo į mašiną, ir tada abu važiuodavo namo.

Gatvės būdavo tuščios, blausiai apšviestos ir vieniši praeiviai atrodė tarsi gyvenantys kažkokį paslaptinę gyvenimą. Moterys stovėjo prie telefono automato, vyrai linksmi juokėsi, katės tupėjo ant šiukšlių konteinerių, ir restoranų durininkai skaičiavo pinigus...

– Šiandien tu gavai gėlių, – tarė tėvas. – Kvepia visa mašina.

Pelytė pajuto, kad jo balsas buvo kitoks nei visada, ir pamatė, kaip virpa tėvo rankos ant vairo, nudirbtos, kietos rankos... Ji išsivadavo iš pledo, kuriuo buvo apsupta, tarsi išlipo iš vystyklų, ir atidžiai pasižiūrėjo į tėvą.

– Aš tau noriu pasakyti, kad teks mesti visa tai... Sceną, šokius... Mes išvažiuojame į kitą miestą.

– Ten nėra teatro?

– Bet ten yra jūra.

Ši žinia Pelytei buvo kaip perkūnas iš giedro dangaus.

Tėvas daugiau nieko neaiškino. Dabar jie važiavo pagal upę, ir juodas, blizgantis vanduo, gilus ir begalinis, buvo kaip Pelytės sielvarto upė. Ji tyliai verkė, spausdama prie veidelio rožes. Čia pat buvo maišelis su pilkaisiais Pelytės kailinėliais. Ji turėjo namuose juos truputį pavalyti. Ir sulopyti... Jis buvo toks minkštas ir šiltas, tas kailiukas.

– Princas! – staiga nusmelkė Pelytę mintis. – Ak, nejaugi ji daugiau niekada nebematys jo, šuoliuojančio per pievas ir miškus?

– Taip, taip, – kimiu balsu pasakė tėvas. – Tačiau tu gali pasilikti šiame mieste, kur yra teatras... Gyventum šokių mokyklos bendrabutyje, man rašytum laiškus... Aš lankyčiausi pas tave... Bet, atsimink, mes matytumėmės labai retai, ir greitai tu mane užmirštum...

Pelytė jau nebeverkė. Sėdėjo sustingusi, įsmeigusi akis į tolį. Žiburiai, žiburiai... Koks ilgas kelias namo..! Koks šaltas ir tuščias miestas būtų be tėvo... Ten yra jūra... Pakilo didelė žalia žiburiuojanti banga ir perliejo Pelytę, bėgančią pakrante, nuo galvos iki kojų, – nuplovė, nunešė kortų stalelį iš užkulisų su visais gaisrininko išloštais pinigais, aptaškė Princesės peniuarą ir atvėsino nuvargusias Pelytės kojeles.

Adaptuota pagal Bitė Vilimaitė, Papartynų saulė

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** lietuviškai.

(a) Pagrindinė veikėja vadinama Pelyte. Kodėl jai duota tokia pravardė? (1 dalis)

--

(b) Raskite tekste ir nurašykite žodį, kuris reiškia „puošiasi“. (1 dalis)

--

(c) Kaip žiūrovai vertindavo Pelytę? Parašykite **tris** detales. (1 dalis)

1.
2.
3.

(d) Apibūdinkite miesto gyvenimą naktį. (2 dalis)

(e) Kodėl jaudinosi tėvas? (2 dalis)

--

(f) Kaip jautėsi mergaitė važiuodama namo? (3 dalis)

--

(g) Raskite ir nurašykite posakį, reiškiantį „netikėta“. (3 dalis)

--

(h) Raskite ir nurašykite **vieną** tariamosios nuosakos veiksmažodį. (3 dalis)

--

(i) Ką pasirinko Pelytė: miestą ar jūrą?

--

Answer question (j) in **English**.

(j) Did the Little Mouse love the theatre? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Spaudos pardavėja Lilija

1. Kaip vienu iš Ukmergės miesto simboliu laikomas centrinėje aikštėje stovintis paminklas „Lituania Restituta“, taip miesto simboliu galima laikyti panelę Lilę („ponios“ ji purtos, mat niekada nebuvo ištekėjusi). Pase ji – Lilija Bartkutė, bet jau seniai priprato prie vardo trumpinio, nors iš pradžių, sako, erzindavo. Panelė Lilė – prekiautoja spauda, savo darbo vietą įsisteigusi ant vienos parduotuvės palangės, tiesiai prieš 1990 m. atstatytą obeliską Lietuvos nepriklausomybei pagerbti. Spaudos „monopolistė“, nes Ukmergėje nelikę nė vieno spaudos kiosko. Ar lyja, ar sninga, ar šlapdriba, ar vėtra – Lilė visada ten. Jei nebūtų, neabejotinai jos būtų pasigesta, nes Ukmergėje Lilę pažįsta ir su ja sveikinasi kone kiekvienas praeivis. Ir Lilė pažįsta juos visus, nes nuo 1998 m., kai moteris pradėjo savo verslą (pati vadina būtent taip), šimtai ukmergiškių buvo ir yra jos klientais. Kiekvieną pakalbina, paklausia, kaip sekasi, žino, ką pirks. Prajuokina ir pakelia nuotaiką: Lilės humoro jausmas savotiškai aštrus, bet puikus, nestokojantis tikslios ironijos.

2. Savo amžių Lilė slepia – tepasako, kad „viena koja jau 6-oje dešimtyje“. Gimė ji Vilniuje, tėvo jos gyvenime nebuvo niekada. Mama Veronika Regina dirbo sunkiai: mūrininko padėjėja, indų plovėja, kitus fizinius darbus – kad vieninteliam vaikui nieko netrūktų. Tačiau nelepino, auklėjo griežtokai. Sostinėje Lilė baigė pradinę mokyklą. Pasiligojus močiutei, teko sugrįžti į mamos tėviškę šalia Ukmergės. Pamažu, pasakoja, prisijaukino šį miestą, o ir miestas prisijaukino ją. Dabar Lilė patenkinta, kad gyvena didžiausioje Lietuvos sankryžoje: moterį žavi Ukmergės istorija, senamiestis, platus senasis centrinės gatvės grindinys, kuriuo riedančių mašinų dardėjimo klausosi kasdien: Lilės darbas juk lauke. O darbas iš tiesų yra sunkus: kiekvieną rytą prisikrauti krepšį spaudos ir daugiau nei dešimt kilogramų tempti iki miesto centro iš mažo socialinio būsto, kuriame jau kurį laiką gyvena: „Dėkinga savivaldybei, kad turiu stogą virš galvos.“ Nuo sunkių nešulių ir stovėjimo šaltyje ar drėgmėje Lilė vargina reumatizmas. Prisipažįsta, kad kartais tikrai labai skauda rankas – net vasarą moteris dėvi pirštines. „Riešines, – pataiso, – su pirštinėmis nei pinigų, nei laikraščio nesusčiupinėčiau.“

3. Lilė, nors ir kamuoja savo darbo „įtaisytos“ ligos, yra nepataisoma optimistė, niekada nesiskundžianti ir nedejuojanti. „Man labai patinka mano darbas. Susitinku su įžymybėmis, gaunu autografų, net televizija yra mane filmavusi“, – pasigiria. Paprašyta papasakoti smulkiau, kiek susikuklina, bet pagalvojusi rėžia iš peties: „Mano „televizinė karjera“ tęsiasi jau 16 metų. Pirmasis mane nufilmavo žurnalistas Skirmantas Pabedinskas – žinai tokį? Klausinėjo, ką aš manau apie Europos Sąjungą. Kiek kartų atsakinėjau į Juro Jankevičiaus – šitą tai tikrai žinai – „Klausimėlio“ klausimus, jau net nebesusiskaičiuoju. Tik niekada neapsikvailinau – jei nežinau, tai ir sakau, kad nežinau: juk idiotiškai atrodo, kai žmogus akivaizdžiai nusikalba. 2013 m. filmavausi filmo „Pakeliui“ masinėje scenoje, 2018 m. – seriale „Paveldėtoja 2“. Visko net neišvardysiu – man patinka filmuotis, aš nebijau kamerų, šiek tiek patinka maivytis. Nors ne, aš nesimaivau – aš vaidinu. Mane visada gyre.“ Lilė yra vieniša, šeimos neturi. „Negaliu jau taip sakyti, kad visai neturėjau gerbėjų. Buvo, ir net keli. Tačiau aš labai reikli – jau geriau vienai nei su bet kuo. Vyro man tik „dėl kvapo“ nereikia. Pasišneku su katyte Mice Micke, paskambinu draugėms, paguodžiu dėl kokių nors šeiminių bėdų ir džiaugiuosi, kad man tai negresia. Taip jau įpratau ir man patinka, kad prie nieko nereikia taikytis. O malkų iš sandėliuko pati galiu parsinešti. Ir susiskaldau, jeigu reikia,“ – atvirauja viengungė.

4. Ar Lilė pati perskaito visą spaudą, kuria prekiauja? „Taip, gal ne viską, bet skaitau. Internetinių rašinių nelabai pripažįstu, man atrodo, kad kenkia akims, nors išmanųjį telefoną turiu ir skaityti galėčiau. Daug maloniau paimti į rankas gyvą leidinį: šnara popierius, kvepia spaustuvės dažai. Dar galvoju, kad žmonės ant popieriaus rašo atsakingiau, nes spaudiniai gyvena ilgiau“, – pasakoja Ukmergės spaudos prekybos senbuvė. Lilė juokiasi, pavadinta miesto simboliu. „Gal ir

taip, kai pamąstai. Visada esu ten, kaip kokia statula.“ Dar juokiasi, atskleisdama savo gyvenimo priesaką, išgirstą iš mamos: „Niekada nepasimesk bepročių pasaulyje.“ Vėl – ironija, tačiau įsigilinus atsiskleidžia šio pasakymo prasmė: Lilė gyvena savo principų ir vertybių pasaulyje, moka džiaugtis mažais dalykais, stengiasi niekam nepakenkti, yra atkakli ir pareiginga – o ko daugiau reikia? „Kad tik sveikatos būtų, juk ne jauniklė esu“, – palinki sau ir nulinguoja su tuščiu krepšiu: šiandien prekyba buvo sėkminga. Išpardavė ne tik laikraščius: miestiečius apdalino savo pozityvumu, optimizmu ir komplimentais. Tokia jau ta Ukmergės Lilė – dar stabteli, pamoja riešine apmauta ranka ir mirteli: „Viskas yra ir bus gerai.“

Adaptuota pagal www.15min.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(f)** **lietuviškai**.

(a) Kokiam mieste yra „Lituania Restituta“? (1 dalis)

--

(b) Paaiškinkite žodį „monopolistė“. (1 dalis)

--

(c) Kada Lilė pradėjo savo verslą? (1 dalis)

--

(d) Kiek Lilėjai metų? (2 dalis)

--

(e) Kuo gėrisi Lilė? Parašykite **tris** detales. (2 dalis)

1.
2.
3.

(f) Kur dirba Lilė? (2 dalis)

--

(g) Kuo naudingas Lilei jos darbas? Parašykite **vieną** detalę. (3 dalis)

--

(h) Paaiškinkite posakį „rėžia iš peties“. (3 dalis)

--

(i) Kokią laidą veda Juras Jankevičius? (3 dalis)

--

(j) Ką reiškia „viengungė“? (3 dalis)

--

(k) Kodėl, pasak Lilės, žmonės ant popieriaus rašo atsakingiau? (4 dalis)

(l) Apibūdinkite Lilės asmenybę. (4 dalis)

Answer question **(m)** in **English**.

(m) Lilija Bartkutė is a tough, but simple and optimistic person. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Dalia Urnevičiūtė, „Stiklinis namas“

1. Algytė nustraksi smulkiu mergaitišku žingsniuku ir, negarsiai trinktelėjusi durimis, išeina į gatvelę, paima nuo žemės kalkių gabalėlį ir atsitūpusi ima piešti mirguliuojančius lapų šešėlius. Beprasmiš raizginys. Bet mergaitei jis kažką primena. Ji padeda obuolio graužtuką ant šaligatvio atbrailos ir dabar nupiešia tai, kas pasivaidena neaiškiame šešėlių raizginyje: nulėpusios ausys, trys taškai – tai akys ir nosytė, tokia vėsi, drėgna nosytė, dar linija – ir štai, susirietęs iš meilumo, virpa mažas šunelis Gutis. Net knieti šūktelėti: „Guti, Gut!“ Sušnarėtų jurginų krūmelis, ir išlėktų Gutis su stačiomis ausytėmis ir žemių trupiniais ant nosytės – aiškiu įrodymu, kad vėl buvo nepaklusnus. Suvokęs savo kaltę, jis pabruktų uodegytę ir cimpintų prie jos, toks nusižeminęs, toks kaltas, kad visi barimo žodžiai pavirstų atlaidžiu: „Nu, nu, tu besarmati! Vėl rausei gėlytes?“

„Besarmatis“ tuoj būtų paimtas ant rankų ir, visas krutėdamas ir virpėdamas kaip gyvas sidabras, nedrąsiai siekteltų liežuviuku Algytės veido. Šunelis turėjo būti pavadintas Algučiu. Bet patys suprantate, kad taip nedera, nes viso labo mažas šunelis, o ne jos broliukas. Tad jis ir liko Gučiu. Kas supras, kad Algytė norėjo už visus labiau jį mylėti.

„Ak tu, mažas nulėpauši! Kam buvo sakyta nestovėti prie durų? Ak tu, mano kvailuti, duok, papūsiu letenėlę. Duok...“

2. O Gučio maudymas – ši didžioji repeticija? Pasiruošimas ateičiai: toms beveik šventoms maudymo apeigoms, kai viskas taip svarbu, kai išgąstingi šūkčiojimai susilieja į džiaugsmingą burkavimą ir švelnų, kankinantį norą įgnybti mažą, neišmaningą padarą, pliuskenantį šiltą vandenį ir nesuvokiantį tos beveik stebuklingos materijos prigimties.

Guti, Gut, tu buvai labiausiai išlepintas šunelis visame name. Tu nenorėdavai vienas pasilikti kambaryje, ir Algytė, išnešusi kibirą su šiukšlėmis, bėgdavo tekina namo ir atrasdavo tave unkščiantį ir nelaimingą.

O dabar Gutis kaime. Gal net pririštas grandine prie būdos, ir jo priskretęs dubenėlis ne kasdien būna pilnas šviežio maisto.

– Jam ten gerai, – kartoja Algytė savo mamos žodžius. – Grynas oras...

O pati jaučia, kad jos meilės šuniukui niekas neatstos.

3. Nežinia, ar nuvažiavusi po metų Algytė atpažins tą kiemo sargą, nešvarų, pilną blusų, dagių prisivėlusią uodegą. Jeigu jis išgyvens tuos metus, tai jau bus kitoks: jis baugščiai puls slėptis, be žodžių pasakydamas, kiek kartų buvo paspirtas, ir tiek kartų bus paspirta Algytės širdis. Godžiai, net nekantriai praris atvežtus skanėstus ir šitaip papasakos, kad skanėstai jam visai nerūpi, kad jam tereikia pasisotinti. O paskui visi stebėsis, kodėl taip pablogėjo Algytės apetitas.

Nevežkite niekados Algytės aplankyti Gučio. Nereikia. Geriau papasakokite mergaitei, kaip jos Gutis šoko gelbėti skęstančio berniuko ir pats žuvo... Garbingas jo žygdarbis ir Algytės ašaros padės paskutinį užmaršties tašką. Nereikia, kad ji dar kartą su juo atsisveikintų kaip tą gegužės rytą po mano langu už jazminų krūmelio.

Adaptuota pagal Dalia Urnevičiūtė, Stiklinis namas

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** **lietuviškai**.

(a) Raskite ir nurašykite **du** deminutyvus (mažybinės reikšmės žodžius). (1 dalis)

1.
2.

(b) Ką Algytė pamato piešinyje? (1 dalis)

--

(c) Paaiškinkite posakį „kaip gyvas sidabras“. (1 dalis)

--

(d) Nurašykite žodį, reiškiantį „neturintis gėdos“. (1 dalis)

--

(e) Kas tekste vadinama didžiąja repeticija? (2 dalis)

--

(f) Nurodykite **tris** detales, apibūdinančias maudymo apeigas. (2 dalis)

1.
2.
3.

(g) Apibūdinkite, koks Gučio gyvenimas kaime. (2 dalis)

(h) Į ką kreipiasi autorius? (3 dalis)

--

Answer questions from **(i)** to **(k)** in **English**.

- (i)** Explain in your own words what author means „jis baugščiai puls slėptis, be žodžių pasakydamas, kiek kartų buvo paspirtas, ir tiek kartų buvo paspirta Algytės širdis“.
(paragraph 3)

- (j)** Why the narrator suggests to tell to Algytė that her dog has died instead of showing how he lives now? (paragraph 3)

- (k)** Gutis lived two different lives: with Algytė and in the village. Do you agree? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Arklys

1. Dar prieš kelis dešimtmečius Lietuvoje arklys buvo kasdienio gyvenimo dalis, įprastas gyvūnas kiekvienoje sodyboje, o dabar jau tapo vos ne egzotišku, net prabangos simboliu. Lietuvoje didžiausia arklių šventė buvo Jurginės, nes šventasis Jurgis laikytas arklių globėju. Tą dieną arkliais stengdavosi nedirbti, juos maudydavo. Dėmesys arkliui buvo skiriamas ir Užgavėnių metu. Tądien buvo važinėjama jaonais arkliais – manyta, kad tada jie augs sveiki ir stiprūs.

Arkliui pavadinti lietuvių kalboje yra labai daug žodžių. Dažniausiai vartojamas žodis yra arklys. Gražus, puikus arklys, kuriuo paprastai jojama, rečiau važiuojama, vadinamas žirgu. Arklio Patelę vadina kumele. Jauną, neseniai atsiradusį arkliuką – kumeliuką. Veislinis, smarkus arklys vadintas eržilu, kumeliu. Seną, nukaršusį arklį – kuinu. Arklio spalvos apibūdinimas kai kuriais atvejais buvo vartojamas ir apskritai kaip arklio vardas. Arkliai vadinti juodbėriais, bėriais, sarčiais, obuolmušiais, šyviais, širmiais, širviais, juodžiais, kaštanais, keršiais, pelėkais ir kitais jų spalvų pavadinimais. Dabar dauguma šių žodžių baigiami pamiršti ir arkliai pasidaro tiesiog rudi ar pilki, kaip niekada vadinami nebuvo.

2. Lietuvių tautosakoje arklys yra vienas iš populiariausių vaizduojamų gyvūnų. Vargu ar atsirastų bent vienas tautosakos žanras, kuriame nerastume šio personažo. Taip atsitiko, matyt, todėl, jog prijaukintas arklys daug šimtmečių tarnavo žmogui taikaus gyvenimo kasdienybėje bei karo žygiuose. Arklys – tai gyvūnas, tinkamas įvairiems darbams atlikti, tačiau kai kuriuose tautosakos tekstuose reiškia ypatingą pagarbą ne tik gyvam, bet ir kritusiam arkliui. Įvairiapusiškas arklio vaizdinys lietuvių liaudies dainose rodo, kad jis užėmė bene svarbiausią vietą tarp visų naminių gyvūnų tradicinės kultūros žmogaus pasaulėžiūroje. Pasakose ir sakmėse vis dėlto dažniau minimas dirbantis arklys arba juo kur nors važiuojama, jojama. Arklio atsiradimas žmogaus gyvenime siejamas su žemdirbyste, jis suvokiamas kaip gyvūnas, kuriuo dirbama žemė.

3. Nemažai dėmesio skiriama arklių išvaizdai apibūdinti. Vienais atvejais idealizuojama: jie vadinami saulės, mėnulio arkliais, žėrinčiais auksu, sidabru ar deimantais. Paprastai puiki arklio išvaizda rodo ypatingą jo šeimininko statusą. Kitais atvejais, atvirkščiai, išvaizda sumenkinama: arklys vadinamas luošu, kreivu, raišu. Tačiau tuomet jis būna be galo protingas, žino, kaip išsisukti iš visų užklupusių bėdų, kartais pranašauja ateitį. Tautosakoje menka išvaizda dažnai savyje slepia didelę išmintį. Svarbi pasidaro ir arklio spalva ar lytis. Egzistuoja dviprasmiškas kumelės įvaizdis folklore: vienuose tekstuose ji akivaizdžiai tampa pašaipos objektu, kituose – išaukštinama kaip motina, galinti duoti palikuonių.

Žmonės visada žavėjo arklių greitis, veržlumas, aktyvumas, todėl šios savybės dažnai minimos ir tautosakoje: pasakose arklys įgauna nepaprastą greitį, mįslėse po arklio vaizdiniu slepiamas vėjas, dūmai, ugnis, kiti gamtos objektai. Kaip viena iš neigiamų arklių savybių iškeliamas jų ėdrumas. Jis ypač pabrėžiamas trumpuosiuose tekstuose: patarlėse, mįslėse.

4. Liaudies dainose minima, kad arkliai klumpa, griūna, išsikinko – tai pranašauja nesėkmę: nuotakos ieškančiam jaunuoliui – nesėkmingas piršlybas, o kariui – žūtį mūšyje. Žvengimas, prunkštimas tam tikru metu taip pat buvo laikomi lemtingais, dažnai nelaimę nešančiais ženklais. Daugeliu atvejų netinkami laikyti šviesūs, beveik balti ir kerši arkliai: jie, manyta, ir nešė nelaimes, ir buvo fiziškai silpnesni. Įdomu tai, jog iš arklio elgesio buvo galima nuspręsti, ar jį ketinama pavogti.

Ne visada arklys nesėkmės lemia. Štai norinčios ištekti merginos Kūčių naktį ne tik klausydavosi, iš kurios pusės šunys loja, bet ir kur arkliai žvengia. Apskritai manyta, jei arklys už

lango sužvengs – lauk piršlių. Taigi, arkliai, žirgai buvo siejami ir su vedybine sėkme. Lietuvoje žirgas nuo seniausių laikų buvo apgaubtas ypatinga aureole. Žirgui, ypač jo galvai, senovės lietuvių tikėjime bei dvasinėje kūryboje priskiriama nepaprasta galia: ji saugodavo sodybą, namus nuo visų blogybių. Netgi siluetinės iš medžio išdrožtos žirgų galvos, pritvirtintos stogo kraigo galuose, pasak padavimų, apgindavo žmones nuo ligų, skurdo, gaisrų ir kitų negandų.

Adaptuota pagal www.snaujienos.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** **lietuviškai**.

(a) Kuo tapo arklys šiandienos gyvenime? (1 dalis)

--

(b) Pagal ką lietuviai pavadindavo arklius? (1 dalis)

--

(c) Parašykite **du** arklio spalvų pavadinimus. (1 dalis)

1.
2.

(d) Kokios buvo arklio funkcijos lietuvių namuose? (2 dalis)

(e) Paaiškinkite žodį „žemdirbystė“. (2 dalis)

--

(f) Ką tautosakoje simbolizuoja prasta arklio išvaizda? (3 dalis)

--

(g) Kaip tautosakoje pateikiama kumelė? (3 dalis)

(h) Kokia arklio savybė parodoma mįslėse? (3 dalis)

--

(i) Kas reiškė nesėkmingas piršlybas ar žūtį kare? (4 dalis)

--

(j) Paaiškinkite, kaip suprantate teiginį „apgaubtas ypatinga aureole“. (4 dalis)

(k) Parašykite **vieną** būdvardį. (4 dalis)

--

Answer question (I) in **English**.

(I) A horse had a great significance not only in the life of Lithuanians, but also in creativity. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Jonas Putinas „Matas iš drąsuolių kiemo“

1. Devynių motociklų kolona ūžia Latvijos link. Ilgai ruošęsis, kelis kartus patikrinęs tvarkytų agregatų varžtelius, Matas su draugais vyksta į Jūrmalą. Vasaros pradžioje keturiolikos motociklų būryje jau viešėjo Palangoje. Kelionė paliko neišdildomų įspūdžių ir užkrėtė noru vėl važiuoti. Grįžtant du kartus gedo motociklas. Dėl sudegusių kontaktų buvo nustojęs dirbt vienas cilindras, kurį greit sutvarkė, ir nukrito duslintuvas, kurį parsivežė prisirišęs prie sėdynės. Turėdamas tokią patirtį, šįkart ruošėsi žymiai kruopščiau. Iki paskutinės minutės tikėdamas, kad kartu važiuos Zita, blizgino, šveitė, glostė savo mėgstamiausią motociklą. Bet jos neišleido tėvai. Dabar, būdamas vienintelis be poros, rieda paskutinis, kartais atsilikdamas, vėliau pasivydamas, paskui trumpam išsiverždamas į priekį, paskui vėl visus praleisdamas pirmyn. Važiavimas kolonoje, kai visi susirikiavę po du, pirma pora palaiko stabilų aštuoniasdešimties kilometrų per valandą greitį, o sekantieji derinasi prie jų, Matui nuobodoka, bet būti didelio, vieningo kolektyvo dalimi, riaumojant į kalną girdėt rezonuojančių variklių gausmą tikrai didingas jausmas.

2. Keliaujanti kompanija nepastovi. Tik branduolys laikosi tas pats. Nors jauniausias amžiumi, Matas tam branduoliui irgi priklauso. O prisidėti gali bet kas, turintis motociklą, norą keliaut ir vėjo galvoje. Iš anksto apsiskelbę, kad kažkur judės, visada išvažiuoja su naujais veidais, nesikartojančiu scenarijumi, šėlionėm ir išdaigom. Jie niekur neskuba, visiškai nekreipdami dėmesio į stebinčius žmones, stabčioja pailsėti, šalina atsiradusius smulkius gedimus, užkandžiauja. Artėjant prie Rygos, intensyvėjant eismui surimtėja, autostradą praskrieja didesniu greičiu, bet pati Jūrmala pasitinka nesvetingu, eismą draudžiančiu ženklų ir postu su policininku viduje. Kolonai sustojus, visų žvilgsniai nukrypsta į čia buvusius.

– Ką darysim?

– Ar anksčiau šitas ženklas buvo?

– Kaip pravažiuodavot? – smalsu naujokams.

– Tiktai nedėkit į kelnes, – supyksta Vidas. – Ženklas visada buvo, niekas į jį nekreipia dėmesio, bet policininkas pirmą kartą sėdi. Nenusiminkit, nueisiu, susitarsiu.

3. Pakabinęs ant veidrodėlio šalną, Vidas nužygiuoja posto link. Perėjęs kelią atsisuka, mirktelėjęs akimi lipa laiptukais aukštyn, dingsta iš akiračio, o po akimirksnio žvengdamas moja ranka.

– Greičiau atbėkit čionai.

Nustebę vaikinai pasileidžia per kelią, Matas pirmasis užlekia aukštyn ir už aplūžusių durų, apleistoje, smirdinčioje patalpoje pamato tai, kas priverčia nesuvaldomai kvatot. Už stalo sėdi iš šiaudų padaryta policininko iškamša. Iš arti visai nepanaši į žmogų, tik aprengta ir su policininko kepure ant galvos.

– Eime į lauką pasišnekėt! – pasilenkęs šūkteli Vidas ir išmeta kaliausę pro duris. – Gana žmones gąsdint, atsiimk už savo darbelius.

Nuotykis pakelia nuotaiką ir į miestą įlekia kaip nugalėtojai. Jūrmala, kaip visi pajūrio kurortai, išsitempusi palei paplūdimį. Neskubėdami, pasidairinėdami motorizuoti turistai kirtę visą miestą apsistoja pušyne visai prie pat jūros. Netoliese stūkso gyvenamieji namai, o už kelių šimtų metrų matosi tvora aptverti, nedidelius barakus primenantys kempingai.

Vidas komanduoja, kur statyt palapines, kur degt laužą, tuo pat metu renka pinigus maistui ir gaiviesiems gėrimams.

4. Stebėdamas visa tai iš šalies, susimąstęs Matas prieina išvadą:

– Netrukus skrisim iš čia.

- Kodėl? – nusistebi kažkas.
- Čia juk miesto teritorija, kurortas, namai šalia, o mes statom palapines.
- Iš kur ištraukei tokias kvailystes? – užsipuola Meškis.
- Į Palangą net neįvažiuom, kaime motociklus reikėjo palikt, naktį kopose slapstytis, o čia vos ne viduryje miesto laužą kūrensim.
- Nurimk, čia ne Palanga, kurioje net nuorūka baisu numest, čia Jūrmala, čia laisvė. Dar ne tokių dalykų pamatysi. Lai dzivuoju Latvija! – surinka Meškis.
- Lai dzivuoju Latvija! – atkartoja darni kapela.

Matas su nepasitikėjimu prisideda prie stovyklos rengimo. Jam atrodo, kad atvažiavusi policija arba gamtos apsauga vis tiek išvargs lauk. Su kuprine maisto ir gėrimų grįžta Vidas. Panos lauže kepa bulves, atidaro konservus. Po sočių pietų visi drauge patraukia maudytis.

Jūra nustebina savo ramybe. Ir čia nėra kopų, kuriose galėtum rasti nuošalią, mažai pastebimą, nuo vėjo paslėptą, tik tau vienam skirtą vietelę. Palangos kopos jaukios ir paslaptingos. Eidamas per jas nežinai, ką pamatysi už keleto žingsnių. Už kiekvienos kitas gyvenimas. O Jūrmaloje žmonės deginasi plynoje smėlynėje, tarpelyje tarp miško ir vandens, tarytum plažėje prie didelio ežero. Kiek akys užmato pilna poilsiautojų, tarp kurių daug blyškių, keistokai atrodančių. Mėtosi daug šiukšlių, vaizdas truputį nevalyvas, ne toks užburiančiai kurortinis kaip Palangoje.

Adaptuota pagal Jonas Putinas, Matas iš drąsuolių kiemo

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** lietuviškai.

(a) Kur keliauja Matas su draugais? (1 dalis)

--

(b) Ką Matas darė su motociklu ruošdamasis kelionei? Parašykite **tris** detales. (1 dalis)

1.	
2.	
3.	

(c) Kas yra važiavimas kolonoje? (1 dalis)

--

(d) Kas gali prisidėti prie keliaujančios kompanijos? (2 dalis)

(e) Koku ženklu Jūrmala pasitiko keliautojus? (2 dalis)

--

(f) Raskite ir nurašykite **vieną** liepiamosios nuosakos veiksmažodį. (2 dalis)

--

(g) Kodėl Matas ėmė juoktis? (3 dalis)

--

(h) Kur yra Jūrmala? (3 dalis)

--

(i) Kam Vidas renka pinigus? (3 dalis)

--

(j) Paaiškinkite posakį „netrukus skrisim iš čia“. (4 dalis)

--

(k) Ką veikia panos? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(l) Kokios yra Palangos kopos? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

Answer question **(m)** in **English**.

(m) Travelling with friends can be exciting and adventurous experience. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Ar lietuvių kalbos dienos – suskaičiuotos?

1. Kai kurie kalbininkai jau kurį laiką nerimauja, kad lietuvių kalba keičiasi į blogąją pusę. Jie pyksta dėl kiekvieno ne taip pavartoto žodžio. Tačiau Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto dekanas kalbininkas dr. Antanas Smetona tikina, kad kalbos modernėjimas – natūralus procesas, tai kaina, kurią mokame už globalizaciją.

– **Kaip jūs, lietuvių kalbos puoselėtojas, vertinate dabartinę lietuvių kalbos situaciją?**

– Dvejopai. Per pastaruosius 500 metų lietuvių kalba nėra buvusi geresnėje padėtyje nei dabar. Ji atsidūrė visose gyvenimo srityse. Tai – valdymas, kariuomenė, politika, švietimas, kasdienis bendravimas. Lietuvių kalba paskelbta valstybine. Bet kiekviena lazda turi du galus. Jau ne vieną amžių baltai gyvena slavų ir germanų apsuptyje. Visi kontaktai su jais baigdavosi daugiau ar mažiau liūdnai. Baltų plotas traukėsi, mažėjo. Kai tik Lietuvoje susikurdavo elitas, atsirasdavo žmonių, kurie pakeldavo galvas nuo žemės ir pažvelgdavo plačiau į pasaulį, jie anksčiau ar vėliau nutautėdavo, juos tauta prarasdavo. Lietuvių kalba išliko paprasto valstiečio gryčiose ir pirkiose. Dabar gyvendami globaliame pasaulyje, vis dėlto turime prisiminti ir istorinę raidą, kad nenutiktų taip, kaip nutiko mūsų bajorijai. Šiuo požiūriu lietuvių tautai iškyla dar nebuvo užduotis. Mokomės užsienio kalbų, keliaujame, pamatome kitas šalis. Atsivėrę pasauliui mes turime patys stengtis, kad neišnyktume.

2. – **Kas galėtų padėti neištirti?** Reikia nebijoti atvirumo. Pernelyg susirūpinę mūsų kalba ir tauta asmenys bando užtvirti kelius. Jie siūlo užsiimti aktyvią gynybinę poziciją. Toks požiūris kelia didžiulį pavojų. Reikia duoti atkirtį visiems, kurie mano, kad koks nors United Colors of Benetton ar CocaCola mūsų gatvėse yra tragedija. Juk tai – viena globalizacijos išraiškų, kaina, kurią mes mokame už globalizaciją. Ir tai neišvengiama. Problema yra kita – kaip pasiekti, kad šalia užsieniškų užrašų būtų ir lietuviškas žodis.

– **Ar archajiška lietuvių kalba yra pajėgi keistis, modernėti?**

Taip, lietuvių kalba yra archajiška, ji – valstiečio kalba. Kita vertus, lietuvių kalba jau yra šiek tiek sukurta filosofijos. Ja prabyta kompiuteriai, telefonai. Kalba modernėja, keičiasi. Tik mes tam nesame pasiruošę. Nesame pasirengę savo gražiasias leksines ar gramatines formas vienaip ar kitaip keisti ir adaptuoti. Tarkim, šiandienėje bendrinėje kalboje jau nėra dviskaitos. Nors dar prieš karą ant litų buvo užrašyta Du litu. Bet dėl to jau niekas nesuka galvos ir nekelia tragedijų. Kuo mes, kalbininkai, žmonės labiau taisysime, varžysime ir bausime, jiems priekaištausime, tuo pagarbiau jie žiūrės į lietuvių kalbą, bet nuo jos šalinsis. Negalima sudaryti tokių sąlygų, kad vieną ar kitą kalbinę problemą būtų paprasčiau spręsti ne gimtąja, o, tarkim, anglų kalba.

3. – **Kaip vertinate apokaliptines kalbininkų prognozes, kad mažų kalbų gyvavimo metai yra suskaičiuoti?**

– Tos prognozės nėra apokaliptinės. Pasaulyje turime kelis tūkstančius kalbų. Kas savaitę ar mėnesį iš tiesų numiršta po kalbą. Tai baisus procesas. Žmonijai kalbos mirtis – didžiulis praradimas. Mirė kalba – mirė ištisas žmogaus sukurtas pasaulis. Tačiau lietuvių kalba nėra tokia maža. Kodėl mes visada lyginamės su anglų, ispanų ar rusų kalbomis? Lietuviai, kaip ir latviai, estai ar norvegai, yra vidutinio dydžio bendruomenė, laimingai egzistuojanti ne vieną šimtmetį. Jeigu mes tampame ne savo kaimo ar miestelio, bet pasaulio piliečiais, jeigu norime atostogauti Maljorkoje, dirbti Londone, o tėvus lankyti Pliumpiškėse, neišvengiamai atsiduriame keliakalbiame pasaulyje, pradedame vartoti daugiau užsienio kalbų. Atvirai pripažinkime – mūsų gimtoji kalba yra įrankis, kuriuo žmogus tiksliausiai gali išreikšti savo mintis. Jokia svetima kalba neįmanoma išreikšti minčių taip, kaip gimtąja.

4. – Kokią įtaką kalbos vartosenai daro tokie išradimai, kaip mobilusis telefonas ar kompiuteris?

– Papratimas – antras prigimimas. Kartą parašęs kelis elektroninius laiškus sėdau rašyti normalaus teksto ir pastebėjau, kad ir jį rašau be š ir ž raidžių. Kita vertus, norvegai turi, rodos, šešis rašto variantus. Tad tą elektroninių laiškų ir mobiliųjų žinučių raštą galime vertinti kaip vieną rašto variantų. Vienoje aplinkoje vartojame vieną, kitoje – kitą variantą. Jei nesupainiojame aplinkų, viskas gerai. Tas pats ir dėl šnekamosios kalbos. Tarkim, studentas auditorijoje ir tarp draugų kalba visai kitaip. Žinoma, raštą, kaip kultūros vertybę, kaip daug amžių kurtą dalyką, turime saugoti. Negalima į jį žiūrėti lengvabūdiškai.

– Kokia didžiausia grėsmė lietuvių kalbai?

– Ateityje siūlyčiau į vieno ar kito žodžio vartojimą ar nevartojimą nežiūrėti kaip į grėsmę. Blogiausias dalykas vis dėlto yra savivokos praradimas. Didžiausia grėsmė ateina iš mokyklos, kuri rūpinasi išugdyti vartotoją – žmogų, kuriam būtų patogu gyventi, nesvarbu, kokioje aplinkoje, bet ne žmogų, kuris suvoktų, kas yra lietuvis, Lietuva, Lietuvos pilietis.

Adaptuota pagal www.smetona.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** lietuviškai.

(a) Kokią problemą įžvelgia kalbininkai? (1 dalis)

--

(b) Kodėl lietuvių kalba atsidūrė visose gyvenimo srityse? (1 dalis)

--

(c) Iškilus grėsmei kas išsaugojo lietuvių kalbą? (1 dalis)

(d) Kodėl Lietuvos gatvėse galime pamatyti užrašų anglų kalba? (2 dalis)

--

(e) Pakomentuokite teiginį „lietuvių kalba prabyla kompiuteriai, telefonai“. (2 dalis)

(f) Kokia kalbos išnykimo pasekmė? (3 dalis)

--

(g) Kokį privalumą žmogui duoda jo gimtoji kalba? (3 dalis)

(h) Parašykite **vieną** daiktavardį, kuris reiškia asmenį. (3 dalis)

--

(i) Kokią įtaką kalbai daro technologijos? (4 dalis)

--

(j) Apibūdinkite žodį „raštas“. (4 dalis)

--

(k) Kodėl kalbininkas A. Smetona teigia, kad didžiausia grėsmė kalbai ateina iš mokyklos? (4 dalis)

Answer question (l) in **English**.

(l) In the global world, not only language is changing, but human life is changing too. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

6-as testas. Dalia Urnevičiūtė „Stiklinis namas“

1. Artėja pusiaunaktis. Virgis, susigūžęs ant suoliuko, apkabina rankomis kelius. Sėdi šitaip ilgai: jis gali daryti ką nori. Dabar jis net nėra tikras, ar to nori. Bet kitiems negalima tokiu vėlyvu laiku būti kieme, o jis sėdi.

– Virgi, čia tu? – iš balkono pašaukia Algytės motina.

– Aš.

– Ką ten veiki taip vėlai?

– Sėdžiu.

– Raktą pametei?

– Ne.

– Tėtis namie?

– Namie.

Kokia taktiška! Neklausia, ar mama namie! Neklausia, ar tėvas girtas. Ne. Tokių dalykų ji niekada neklausinėja.

– Tu vakarieniavai?

Virgis tyli.

– Aš ką tik grįžau iš komandiruotės. Užsik, pavalgysime abu drauge.

Oi, gudri! Jis tebesėdi.

– Nori sumuštinio?

Vaikas atsistoja ir lėtai eina prie pravirų durų, jo laukia Algytės mama su lėkštute. Jis paima visus ten sudėliotus skanėstus ir kopja aukštyn į savo butą.

– Saldžių sapnų!

Tai pasako Algytės mama, užverdama duris. Argi šitaip sakoma? Virgiui suspaudžia širdį. Apsimeta neišgirdęs, nes nežino, ką atsakyti.

Atsisėdęs ant batų dėžės prieškambaryje, jis suvalgo viską. Paskui nusilupa šokolado plytelę, numeta popierių, apsidairo.

2. Ten, apačioje po jais, visiškai toks pat butas. Ten, apačioje po jais, gyvena taip pat trys žmonės. Gyvena jie visai kitaip. Tas pluoštelis šviesos pro praviras duris, tas kraštelis kilimo... Ta kvepianti ranka, gėlėto chalato rankovė... Lėkštelė plona, su vingiuotais krašteliais...

Virgis eina į vonią nusiplauti šokoladu išteptų rankų. Jis net nepažvelgia į virtuvę, kur voliojasi tėvas. Bet rankų jis nesiplauna, atsisėda ant vonios krašto ir ima galvoti: būtų gera dabar paleisti vandenį ir užpilti tą butą apačioje. Tegul bėga vanduo ant visų kilimų, kilimėlių, tegul teka per sienas vandens ašaros. Tegul jie pamato, kaip verkia vandeniui bent jau sienos.

Jis teškia ranka vandenį ant veidrodžio ir žiūri į ramų savo veidą. Atsuka abu čiaupus, ir vanduo pasilieja tarp kriauklės ir vonios. Tėvui gali tekti sumokėti už remontą. Ir gerai. Jis manys, kad pats kaltas, ir dėl to bus geras. Atsigula, bet vandens bėgimas jį erzina. Neužmiega.

Atsikelia ir nuėjęs užsuka čiaupą. Vanduo apsėmęs vonios grindis, jau net dalį prieškambario. Paėmęs skudurą pamažu ima šluostyti.

Dirba ilgai, lėtai, tikėdamasis, kad vis dėlto vanduo jau prasisunkė ir ten, į tą mažąjį rojų, ir jo sienomis jau teka vandens ašaros. Nuvargsta. Ima skubėti, norėdamas greičiau užbaigti šį nemalonų darbą. Dabar vanduo jau nebėga, ir jis puikiausiai galės užmigti. O šis ramus vanduo, kuris yra ant grindų, per naktį padarys bėdų tam butui. Tegul...

Jis vėl atsisėda ant vonios krašto su purvinu skuduru rankoje ir žiūri į veidrodį. Vėl teškia vandens lašus ant veidrodžio. Šį kartą ramus jo veidas verkia purvu, širdį suspaudžia ankstyvas suvokimas, kad verkti švariu vandeniui ne kiekvienas gali...

Adaptuota pagal Dalia Urnevičiūtė, Stiklinis namas

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** **lietuviškai**.

(a) Koku paros laiku vyksta veiksmas? (1 dalis)

--

(b) Kodėl Virgis mano, kad Algės mama taktiška ir gudri? (1 dalis)

Taktiška, nes...

--

Gudri, nes...

--

(c) Kaip manote, kodėl Virgis tyli, kai Algytės mama jo paklausia ar jis vakarieniavo? (1 dalis)

(d) Kodėl Virgis neatsako į palinkėjimą „saldžių sapnų“? (1 dalis)

(e) Raskite ir nurašykite **tris** detales, kurias Virgis prisimena galvodamas apie butą apačioje.
(2 dalis)

1.
2.
3.

(f) Kodėl Virgis nori, kad kaimynai apačioje pamatytų „kaip verčia vandeniu bent jau sienos“?
(2 dalis)

(g) Kodėl Virgis norėtų, kad tėvas sumokėtų už kaimynų buto remontą? (2 dalis)

--

(h) Ką pasakotojas vadina mažuoju rojumi? (2 dalis)

--

Answer questions **(i)** and **(j)** in **English**.

(i) Explain, what author meant to say with a phrase „verkti švariu vandeniu ne kiekvienas gali“? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

(j) Virgis would like to live differently from his neighbours. Compare Virgis's current life with the desired one. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

6-as testas. Ūkininkas dronas

1. Prisėskite ir atsikvėpkite. Darbus ūkyje padės nudirbti dirbtinio intelekto valdoma bepilotė skraidyklė (dronas). Nors šios aplinką tausojančios ir pinigų taupančios inovacijos Lietuvoje kol kas prilygsta futuristiniam filmui, pasaulyje jau tampa kasdienybe. Abejones, kad dažnai su pramogomis siejami dronai netrukus pakeis daugybę darbo rankų ir net traktorius, išsklaido bendrovės „Agrodronas“ vadovas Mindaugas Dorelis.

Sėti, tręšti, purkšti, stebėti pasėlių ir derliaus būklę, identifikuoti augalų ligas, atpažinti ir naikinti piktžoles, erkes ir kitus kraujasiurbius vabzdžius. Visa tai galima paprastai – mobiliąja programėle valdomas ir elektra įkraunama baterija varomas dronas-robotas, kuris gali dirbti ne tik ūkyje, bet ir padėti prižiūrėti parkus, miškus ar atlikti teritorijų dezinfekciją.

„Iš tiesų, dažnas, išgirdęs apie šiuos dronus, net nepatiki, kol nepamato, kad jie gali nudirbti tiek darbų. Inovacija, kuri taupo išteklius, saugo žmonių sveikatą ir aplinką, visus sužavi akimirksniu“, – pasakojo M. Dorelis.

2. Apskaičiuota, kad naudoti droną-robotą – 2,5 karto pigiau nei dirbti traktoriumi, nes jis sunaudoja perpus mažiau pesticidų, sutaupo ir daug administracinių išlaidų. Drono našumas – iki 150 hektarų per dieną. Vienas dronų pilotas vienu metu gali valdyti iki 5 skraidyklių – taip vadinamą dronų spiečių, o pilotu gali būti kiekvienas, išklauses mokymus.

Bepilotė skraidyklė dirbtiniu intelektu sudaro skaitmeninius laukų žemėlapius, pakelia apie 20 kilogramų krovinį, savarankiškai sugrįžta jo pasipildyti ir net pati gali sumaišyti reikalingus cheminius preparatus, todėl drono valdytojas jo darbą gali stebėti iš saugaus atstumo ir neturėti jokio kontakto su chemikalais.

Nors drono darbui rekomenduojamos gana ramios oro sąlygos, jis gali dirbti net per liūtį, todėl itin patogų jį naudoti sėjai. Jei reikalingas augalų purškimas, dronas tai atlieka vieno metro aukštyje, kaip ir įprastas traktorius, tačiau gali kilti ir gerokai aukščiau ir, pavyzdžiui, net suskaičiuoti visus miške augančius medžius.

3. Pradėjęs nuo dronų, skirtų laukiniams paukščiams ūkiuose išbaidyti, po išsamios rinkos analizės verslininkas iš Kauno rajono M. Dorelis pasirašė atstovavimo sutartį su Kinijos žemės ūkio dronų gamintoja „XAG“, veikiančia jau 43 pasaulio šalyse. Šiandien vyras su šypsena prisimena nesėkmę skraidinant pirmąjį į Lietuvą parsigabentą profesionalų droną. „Apimtas jaudulio greičiau išbandyti naują, skubėjau pakelti skraidyklę, tačiau užmiršau programavimo seką ir ją sudaužiau“, – pasakojo M. Dorelis. Tačiau čia pat jis skuba nuraminti, kad naujausi dronai veikia visiškai automatiškai ir jų „smegenys“ pačios ištaiso žmogiškąsias klaidas. Tad M. Dorelis džiaugiasi galėdamas pirmasis pasiūlyti Lietuvai itin modernią ir saugią naują – kaip pats juokaudamas vadina – „skraidančius traktorius“.

4. Dėl nuo technologijų raidos atsiliekančių įstatymų Europoje dronais negalima pesticidais purkšti laukų. Tai draudžia dar 2009 m. priimta direktyva. Tačiau M. Dorelis vylėsi, kad situacija greitai bus peržiūrėta ir pasikeis, nes Lietuva iki 2030 m. yra įsipareigojusi stipriai sumažinti naudojamų pesticidų kiekį. Tai padaryti būtų galima būtent naudojant dronus, kurie dėl preciziško purškimo gali būti naudojami net šalia bičių avilių, nors bitės labai jautrios chemikalams.

„Prie naujovių turi prisitaikyti ir įstatymų leidėjai, ir rizikos vertintojai. Specialūs dronų purkštukai ir sraigčių prislėgimas leidžia dronams purkšti labai tiksliai ir iš žemo aukščio. Taip ne tik sunaudojama mažiau pesticidų, bet ir nesuslegiama dirva, neišvažinėjami laukai, todėl nenukenčia derlius“ – aiškino M. Dorelis.

Adaptuota pagal www.invega.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** lietuviškai.

(a) Kaip kitaip vadinamas dronas? (1 dalis)

--

(b) Kokias funkcijas gali atlikti dronas-robotas? Parašykite **tris** detales. (1 dalis)

1.
2.
3.

(c) Kiek dronų vienu metu gali valdyti vienas pilotas? (2 dalis)

--

(d) Ką dronas gali atlikti aukštai? (2 dalis)

--

(e) Kokia nesėkmė ištiko Mindaugą Dorelį turint pirmąjį droną? (3 dalis)

--

(f) Kas yra skraidantys traktoriai? (3 dalis)

--

(g) Ko neleidžia 2009 m. priimtas įsakymas? (4 dalis)

--

(h) Kokią naudą duotų dronai purškiant laukus? (4 dalis)

--

Answer question (i) in **English**.

(i) Will drones replace agricultural machinery? Why? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

7-as testas. Haroldas H. Bloomfieldas „Dušimtas apkabimas“

1. Mano tėvas, turėdamas didelių sveikatos sutrikimų, atsigulė į ligoninės intensyvios slaugos skyrių. Buvęs puikaus kūno sudėjimo, čia jis neteko 30 kg svorio.

[...]

Po kelių dienų į ant lovos sėdintį tėvą kreipiausi šiais žodžiais: „Tėve, tavo ligą aš sunkiai išgyvenu. Ji privertė mane susimąstyti apie dalykus, kurie anksčiau buvo man tolimi, ir suprasti, kaip tave myliu.“ Norėdamas jį apkabinti pasilenkiau, bet jo rankos ir pečiai įsitempė.

– Tėti, aš tikrai noriu tave apkabinti.

Kurį laiką sukrėstas jis žiūrėjo į mane. Mums bendraujant demonstruoti jausmus buvo neįprasta. Paprašiau, kad jis atsisėstų taip, kad galėčiau jį apkabinti. Tada pabandžiau vėl. Šį kartą jis dar labiau įsitempė. Jaučiau viduje kylantį nusivylimą ir pagalvojau: „Man to nereikia. Jei nori mirti ir mane su tokiu šalčiu viduje palikti – pirmyn.“

2. Visą laiką buvau įpratęs kaltinti savo tėvą buvus šaltą, griežtą ir sakydavau sau: „Matai, jam visai tas pat.“ Tačiau tuo pat metu supratau, kad tas apkabimas lygiai taip pat naudingas ir man, ir tėvui. Bet koku būdu norėjau parodyti, koks jis man brangus, visai nekreipdamas dėmesio į tai, kad įsileisti mane į savo vidų jam buvo labai sunku. Tėvas visada buvo tiesiog vokiškai pareigingas. Vaikystėje, aišku, tėvai jį mokė jausmus slėpti giliai viduje, norint tapti tikru vyru.

Visa širdimi trokšdamas apkaltinti jį dėl mūsų santykių šaltumo, aš laukiau progos parodyti jam savo meilę. Tada pasakiau: „Tėti, apkabink mane.“ Apsivijus jo rankoms apie mane aš pasilenkiau per lovos kraštą: „Dabar spausk. Taip. Vėl spausk. Labai gerai!“

Kaip tik tuo metu, kai mokiau tėvą, kaip reikia apkabinti ir mane suspausti, kažkas atsitiko. Meilės jausmas prasiveržė staiga. Metų metus mūsų pasisveikinimai buvo tik šalti rankų paspaudimai, kurie sakė: „Sveikas, kaip laikaisi?“ Dabar to akimirkos artumo abu laukėme vėl. Tačiau kai pradėdavome džiaugtis savo jausmais, kažkas ties jo pusiauju vis dar įsitempdavo ir jo apkabinimai tapdavo lėti ir keisti. Prireikė mėnesių, kol emocijos nugalėjo jo santūrumą ir jau jis pats, vedamas vidinio troškimo, galėdavo mane apkabinti.

Aš buvau ta versmė, kuri išmokė jį apkabinti, tik paskui jis jau apkabindavo pats. Aš nekaltinau jo, tik parėmiau. Jis pakeitė viso savo gyvenimo įpročius, o tam reikėjo laiko. Žinojau, kad mes teisingame kelyje, nes bendravome vis daugiau ir daugiau. O apkabindamas mane kokį dušimtąjį kartą jis spontaniškai, pirmą kartą kiek aš prisiminiau, garsiai pasakė: „Aš myliu tave.“

Adaptuota pagal Haroldas H. Bloomfieldas, Dušimtas apkabimas

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (g) lietuviškai.

(a) Koks giminystės ryšys sieja ligonį ir pasakotoją? (1 dalis)

(b) Ką pasakotojas suprato susirgus tėvui? (1 dalis)

(c) Kodėl tėvui buvo neįprasta apsikabinti su pasakotoju? (1 dalis)

--

(d) Kaip, anot pasakotojo, buvo auklėjamas jo tėvas? (1 dalis)

--

(e) Kokios progos laukė pasakotojas? (2 dalis)

--

(f) Raskite ir nurašykite **tris** būdvardžius. (2 dalis)

1.
2.
3.

(g) Kiek laiko prireikė tėvui nugalėti santūrumą rodyti jausmus? (2 dalis)

--

Answer questions (h) and (i) in English.

(h) What, in your opinion, author wanted to say with the phrase „aš buvau ta versmė, kuri išmokė jį apsikabinti“? (paragraph 2)

(i) Compare the father's interactions with his son before and after. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

7-as testas. Keliautojas Aurimas Valujavičius

1. „Po 90 metų pakartoti Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žygį per Atlantą, tik ne oru, o vandeniui, bus mano gyvenimo 9-oji simfonija.“ Tokiais žodžiais 2022 metų gruodžio 26 dieną Aurimas Valujavičius (28 m.) pradėjo savo legendinį 8500 kilometrų žygį vienviete irkline valtimi per Atlantą.

– Aurimai, spėsiu – vaikystėje turbūt ne kartą skaitėte Marko Tveno „Tomo Sojerio nuotykius“ ir žavėjotės Heklberiu Finu, plaukiančiu valtimi Misisipės upe?

– Ne, mano vaikystėje prasidėjo Hario Poterio bumas. Perskaičiau visas septynias knygas, net po kelis kartus. Prisipažinsiu, kad knygos man nelabai imponavo, gal labiau piešimas, todėl ir įstojau į Kauno technologijos universitetą studijuoti architektūros.

– Jau nuo vaikystės, matyt, turėjote svajonę tapti tuo, kuo tapote? Stiprus ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai? Juk lankėte karatė, kuri remiasi ne tik fizine jėga, bet ir japonų Budo filosofija.

– Taip, karatė nėra muštynės. Vis dėlto tai ir kovinio meno šaka, turinti savo filosofiją, ugdanti griežtą discipliną. Tai greitai perpratau būdamas dar visai mažas, nuo trečios klasės. Sportuodavau sąžiningai, nepraleisdavau treniruočių. Tėvai niekada neversdavo, nuo mažumės būdavo žodis „aš pats“. Karatė užsiėmiau 11 metų ir pabaigiau jau studijuodamas universitete. Patiko ir ledo ritulys.

– Atsisveikinote su karatė laimėjęs aukso medalį Europos čempionate. Kodėl? Pajutote, kad šis kalnas jau įveiktas ir reikia naujų viršūnių?

– Ne. Kad mesiu šį sportą, buvau nutaręs jau prieš tas varžybas. Galėjau ir nelaimėti to aukso. Kodėl mečiau? Dėl konkurencijos. Pavargau konkuruoti su skirtingais varžovais. Norėjau laisvės. Neįsipareigoti. Nesivaikyti medalių, naujų pergalių. Toks gyvenimas jau buvo išvarginęs ir, prisipažinsiu, nebeįdomus.

2. – Patyrę buriuotojai, komentuodami jūsų žygį per Atlantą, sako, kad tam neužtenka vien fizinių jėgų. Jie nesiryžtų tokiai kelionei. Nes tam reikia turėti, svarbiausia, stiprų stuburą. Kas užaugino jus – tokį tvirtą žmogų?

– Manau, augino ir grūdino buvusios kelionės. Su kiekviena ir save stiprini, ir geriau pažįsti. Žinai, kaip elgsiesi sunkioje, pavoingoje situacijoje. Kaupėsi patirtis, kurią galėjau pritaikyti ir irkluodamas per Atlantą. Savęs pažinimas yra stiprus pamatas siekti ko nors dar sudėtingesnio. Nes jei kelionė per Atlantą būtų buvusi pirmoji, būtų buvę daug sunkumų, daug dvejonų ir abejonių. Dabar viską vertinau šaltu protu, logiškai. Žinojimas augina stuburą.

– Žygis per Atlantą – jau dešimtoji jūsų kelionė. Kaip išvis jums šovė į galvą pirmosios kelionės sumanymas – sėsti ant dviračio ir minti į Norvegiją?

– Tuo metu, 2015 metų pavasarį, baigėsi santykiai su mano mergina. Buvau antrakursis studentas. Ji buvo jaunesnė, mano draugė iš sporto srities. Išsiskyrėme mano iniciatyva. Pavargau nuo santykių, nuo kasdieninės rutinos. Labai norėjosi pabūti vienam, pailsėti, nuo nieko nepriklausyti. Ir jau kitą dieną, prisimenu, parašiau savo draugui Tomui į Norvegiją: „Atvažiuosiu dviračiu rugpjūtį, per atostogas, pas tave į Larviką“. Gerai, – atsakė jis.

Žinote, ir staiga pasijutau labai laimingas priėmęs tokį sprendimą! Mygtukinis telefonas, kuprinėje žemėlapis, kiekvienos dienos kelionės planas ir laisvė! Išvažiavau iš Kauno rugpjūčio 2 dieną, per 9 dienas pasiekiau Larviką, esantį šiauriau už Oslo. Filmavau, fiksavau kelionės įspūdžius. Ech, toks geras jausmas – dviračiu gali pasiekti ir kitą valstybę! Ir iškart užsikabinu – būtinai kitą vasarą, po trečio kurso, vėl kur nors keliausiu. Kol studijavau, negalėjau keliauti ilgus mėnesius, nes buvau stropus moksliukas. Pirmoji kelionė buvo dviračiu į Norvegiją ir atgal, antroji – dviračiu iki Tatrų ir atgal, trečioji dviračiu – Po Namibijos dykumą Afrikoje jau su komanda, po to – į Balį. Penktoji – Nemuną 973 kilometrus vienas perirklavau nuo ištakų iki žiočių. Šeštoji – dviračiu po

Skandinaviją. Daug kas ją prisimena kaip pirmąją, nes nuo tada pradėjo augti sekėjų skaičius. Dar ugnikalnis Čilėje, Balkanai, Indonezija.

3. – Ar teko nors vieną dieną kaip architektui pasėdėti prie braižymo lentos biure?

– Taip, dirbau. Bet visi projektai per kompiuterį, 3D. Pavyzdžiui, „Outlet“ centras Vilniuje, Vakariniame aplinkkelyje, – taip pat dalis mano darbo įdėta. Padirbėjau architekto darbą 4 mėnesius. Tiek užteko, kad suprasčiau – čia darbas ne man. Bet mano profesija ir dabar praverčia ją turėti. Per studijų metus išmokau naudotis programine įranga, o tai praverčia mano kelionėse.

– „**Gyvenimas yra arba drąsus nuotykis, arba niekas!**“ – **dabar dažnai cituojami šie jūsų pasakyti žodžiai. Kada tai supratote? Prieš pirmąją kelionę, po jos, o gal tik po išgyventos pavojingos situacijos?**

– Atrodo, kad tuos žodžius pasakė Napoleonas. Labai gera sentencija, ir ji tapo mano gyvenimo kredo. Turbūt tai pasakiau ar supratau per pirmąją savo kelionę.

Adaptuota pagal www.lrytas.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** **lietuviškai**.

(a) Kodėl Aurimas Valujavičius stojo į Kauno technologijos universitetą? (1 dalis)

--

(b) Kas yra karatė? (1 dalis)

--

(c) Kodėl Aurimas nustojo užsiiminėti karatė? Parašykite **tris** detales. (1 dalis)

1.
2.
3.

(d) Raskite ir nurašykite **vieną** bendraties formos veiksmažodį. (1 dalis)

--

(e) Kokią naudą davė Aurimui kelionės? Parašykite **tris** detales. (2 dalis)

1.
2.
3.

(f) Kokia kelionės į Norvegiją priežastis? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(g) Kiek Aurimo kelionių paminėta tekste? (2 dalis)

--

(h) Paaiškinkite posakį „stiprų stuburą“. (2 dalis)

--

(i) Kokius daiktus Aurimas pasiėmė kelionei į Norvegiją? Parašykite **tris** detales. (2 dalis)

1.
2.
3.

(j) Raskite posakį, kuris reiškia „daug besimokantis“. (2 dalis)

--

(k) Prie kokio statybų objekto prisidėjo Aurimas kaip architektas? Parašykite **vieną**. (3 dalis)

--

(l) Kas yra Aurimo gyvenimo kredo žodžių autorius? (3 dalis)

--

Answer question **(m)** in **English**.

(m) Aurimas Valujavičius is an active person. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

8-as testas. Vytautas Bubnys „Baltas vėjas“

1. Mokyklos budinčiosios pirštas vos tik palietė skambučio mygtuką, klasių duris tarytum viena ranka atplėšė. Sudundėjo aukštų koridoriai, subildėjo laiptai. Visi lėkė galvotrūkčiais, alkūnėm skindamiesi kelią. Kai Paulius įsispraudė į valgyklą, bufetas buvo jau apgultas. Džerškėjo indai ir padėklai, cypavo ir klykavo nustumiami mažieji.

– Į eilę! Į eilę sustokit! – šaukė valgyklos darbuotoja, žadėdama nei vieno neaptarnauti, tačiau tiems pamokymams mokinių ausys buvo kurčios. Paulius įsimalė į tirštumą, net sučepsėjo lūpom, pamatęs maltinukus su bulvėm, tačiau iš nugaros didelė ranka nusileido jam ant galvos, suėmė plaukus ir pamažu ištempė iš eilės. Paulius sugniaužė kumščius, pasiruošęs gintis, bet atsigręžęs pamatė Begemotą iš devintosios A.

– Ten mano vieta, dar vakar užsiėmiau, – paaiškino Begemotas.

Užgniauždamas pyktį Paulius tyliai burbėjo nepatenkintas.

– Ką sakei? – paklausė Begemotas.

– Nieko aš nesakiau... – gynėsi Paulius.

– Gal man tik pasigirdo, – Begemotas pamatė mokytoją, atlaidžiai prasišiepė ir priėjo prie bufeto.

2. Paulius pasičiupinėjo pakaušį, nurijo karčią nuoskaudą ir pagalvojo: rudenį stoju į bokso būrelį. Pabandys dar kas nors prie manęs prikibti... Jis trainiojosi tirštos eilės uodegoje, visai nebejautė alkio, tarytum rytą būtų du sumuštiniai su kumpiu suvalgęs. O iš tikro buvo valgęs labai mažai, nes tada nenorėjo.

– Vakara rekordą sumušiau – dvi lėkštes sriubos ir tris šnicelius suvalgiau, – priėjęs pasigyrė Kurmis.

– Skiedi.

– Jeigu susilažinėčiau... Lažinamės? Duok visos savaitės pietų pinigų.

– Labai man reikia..! – su lažybomis nesutiko Paulius.

– Bijai prakišti? Bijai?

Tasai žodis „bijai“ smogė tarytum kumštis į paširdžius. Susigūžė Paulius, įtraukė galvą ir žvelgė kažkur į garuojančius katilus...

3. ...Savo pietus Paulius nusinešė į valgyklos pakraštį, prie nuošalaus stalelio. Kilstelėjęs galvą pamatė, kaip ties Kurmiu stabtelėjo Begemotas, ištraukė dešinę ranką iš kelnių kišenės, suėmė pirštais abu mėsos maltinukus tarsi stalo teniso kamuolėlius, susigrūdo į burną, dukart pakramtė ir nurijo. Tada nusikvatojo patenkintas ir nusišluostė riebaluotą ranką į Kurmio pečius. Kurmis tylėjo, lyg užspringęs pieniška sriuba, atrodė toks menkas ir silpnutis... Po skambučio klasė vis dar dūko kaip galėjo. Berniukai mėtėsi drėgna kempine, skirta mokyklinei lentai valyti. Kartais palube praplasnodavo knyga. Nemažiau išdykusios buvo ir mergaitės, ramiai nenusėdinčios suoluose, lakstė, kliuvinėjo, griuvinėjo ir vis žadėjo berniukus įskusti. Bėgo minutės, mokytojas nesirodė. Niekuomet jis nevėluodavo, būdavo punktualus. Pagaliau įpuolė klasės prieigas koridoriuje stebėjusieji:

– Horizonte pasirodė valdžia!

Visi sušoko į suolus ir uždusę sunkiai alsavo. Įėjo mokymo dalies vedėja.

– Ramiai sėdėkit, mokiniai, matematikos nebus.

Paulius ištempė kaklą, keistai apsižvalgė.

– Ko... kodėl?

Adaptuota pagal Vytautą Bubnys, Baltas vėjas

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** lietuviškai.

(a) Paaiškinkite posakį „alkūnėm skindamiesi kelią“. (1 dalis)

(b) Paaiškinkite teiginį „pamokymams mokinių ausys buvo kurčios“. (1 dalis)

--

(c) Kodėl, jūsų nuomone, Paulius nesipriešino Begemotui? (1 dalis)

--

(d) Ką Paulius planuoja mokytis rudenį? (2 dalis)

--

(e) Ar teisingas teiginys, kad Paulius sočiai pavalgė ryte? (2 dalis)

--

(f) Raskite ir nurašykite **vieną** skaitvardį. (2 dalis)

--

(g) Kuria ranka Begemotas paėmė mėsos maltinukus? (3 dalis)

--

(h) Ką klasėje mokiniai veikė po skambučio? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(i) Paaiškinkite žodžio „punktualus“ reikšmę. (3 dalis)

--

Answer question (j) in **English**.

(j) What is the life at school mentioned in the text? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

8-as testas. Japonas Kotaro Hisada

1. Prieš 11 metų Lietuvą atradęs japonas Kotaro Hisada mūsų šalį taip įsimylėjo, kad ne tik čia dažnai lankosi, bet ir kalbos išmoko. Lietuvišką virtuvę pamėgęs Kotaro prašo lietuvių sušius gaminti kuo paprasčiau, kad šie bent kiek primintų japoniškuosius. Ne tik didmiesčius, bet ir mažus kaimelius lankantis tinklaraštininkas sako, kad labiausiai į Japoniją norėtų parsivežti Dainų šventę. „Man labai patiko, nors esu japonas“, – sklandžiai lietuviškai išpyškina keliautojas K. Hisada. Jis Rytų Europa susidomėjo kaimyninėje Lenkijoje, kur 2012 metais atvyko mokytis slavų kalbų. Pagal mainų programą japonas metus mokėsi licėje, dar metus – lenkų kalbos mokykloje, vėliau dvejus metus studijavo rusų filologiją.

Kaimyninė Lietuva japonui pasirodė paslaptinga šalis, kurią būtina atrasti ir pažinti. Galutinai Lenkiją palikti paskatino ir unikali lietuvių kalba, nepriklausanti slavų šeimai. „Sužinojau, kad lietuvių kalba visai kitokia, nepanaši į lenkų ar kitų slavų kalbas. Paprastai esu labai smalsus, tad norėjosi sužinoti, kokia gi ta kalba“, – lietuviškus žodžius į sakinius dėlioja mūsų šalį pamilęs japonas.

2. Kotaro daug keliauja po Lietuvą, o įspūdžiais dalijasi keliuose socialiniuose tinkluose. Vyras sako, kad nebūna metų, kai neaplanko mūsų šalies. „Kai baigėsi pandemija, čia atvykstu dažnai. Pavyzdžiui, pernai net tris kartus atvykau į Lietuvą, – laidos vedėjus priverčia nusistebėti pašnekovas. – Šiais metais buvau žiemą, atvykau ir vasarą.“ Didžiausias simpatijas ir sentimentus japonas jaučia sostinei Vilniui, tačiau liko sužavėtas ir Žemaitijos sostine Telšiais, vyšnių festivaliais garsia Žagare. Kotaro neslepia pamilęs ir lietuvišką virtuvę. „Cepelinai, bulviniai blynai, šaltibarščiai, – labiausiai pamėgtus lietuviškus patiekalus vardija svečias iš tekančios saulės šalies. – Šią vasarą šaltibarščius itin noriai valgau.“

3. Japoną taip sužavėjo Dainų šventė, kad tokį tautiečius į vieną vietą suburiantį renginį jis norėtų parvežti ir į savo šalį. „Dainų šventės norėčiau ir Japonijoje. Tai labai smagus renginys, nes lietuviai iš įvairių šalių susirenka vienoje vietoje ir dainuoja, šoka. Tai labai smagu. Dainų šventėje buvau šią vasarą. Man labai patiko, nors esu japonas“, – įspūdžiais apie šimtametę šventę dalijasi Kotaro, kuris užtraukia ir lietuviškas dainas.

4. Kotaro sako, kad retai nepasiilgsta gimtosios šalies. Labiausiai japonas mūsų šalyje pasigenda tikrų japoniškų sušių. Lietuviai, pasirodo, persistengia visko pridėdami į šį japonišką patiekalą. Laidos svečias tikina, kad gerų sušių paslaptis slypi paprastume.

„Pasiilgstu maisto. Lietuviams dar reikia truputį pasistengti gaminant japoniškus patiekalus – juokiasi K. Hisada. – Norėčiau čia rasti autentiškų sušių. Nesakau, kad čia ruošiami sušiai blogi, bet jie labai lietuviški. Galima valgyti, neblogi, bet man tai ne sušiai, o kitas patiekalas.

Tikri japoniški sušiai paprastesni. Yra ryžiai, ant jų dedama žuvis. Viskas. O lietuviai visko per daug deda, naudoja per daug prieskonių.“

5. Lietuvoje man viskas kelia įspūdį, tikina Kotaro. Vis dėlto japonas išskiria lietuvių geranoriškumą bei neslepia besimėgaujantis reakcijomis į lietuvių kalbos žinias.

„Pastaruoju metu mane labiausiai žavi Lietuvos žmonės, jų šią vasarą sutikau daug. Kiekvienas lietuvis ar lietuvė – labai malonūs, draugiški. Žinoma, nustemba, kai išgirsta mane kalbant lietuviškai. Man visada smagu matyti jų veidus ir reakcijas“, – su plačia šypsena įspūdžiais iš kelionių po Lietuvą dalijasi mūsų šalį pamilęs ir lietuvių kalbos žinias toliau gilinantis, Osakos prefektūroje gyvenantis K. Hisada.

Adaptuota pagal www.lrt.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** **lietuviškai**.

(a) Koks Kotaro Hisados prašymas iš lietuvių? (1 dalis)

--

(b) Ką pašnekovas labiausiai norėtų parsivežti į Japoniją? (1 dalis)

--

(c) Kada Kotaro atvyko į Lenkiją? (1 dalis)

--

(d) Kodėl K. Hisada pasirinko Lietuvą? (1 dalis)

--

(e) Kuo K. Hisada nustebino laidos vedėjas? (2 dalis)

--

(f) Kurios vietos K. Hisadai paliko didelį įspūdį? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(g) Kas yra tekanti saulės šalis? (2 dalis)

--

(h) Kodėl Kotaro norėtų, kad Dainų šventė vyktų jo šalyje? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(i) Keleri metai praėjo nuo pirmosios Dainų šventės? (3 dalis)

--

(j) Ar Kotaro pasiilgsta gimtosios šalies? (4 dalis)

--

(k) Kokias klaidas daro lietuviai gamindami sušius? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(l) Kokiomis lietuvių savybėmis žavisi Kotaro? Parašykite **dvi** detales. (5 dalis)

1.
2.

Answer question **(m)** in **English**.

(m) What can foreigners discover in Lithuania? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

9-as testas. Hju Loftingas „Daktaro Dolitlio didžiausioji kelionė“

1. Kitą vakarą daktaras Dolitlis, priėjęs prie lango, vėl ėmė žiūrėti į mėnulį, gražiai švietusį sodą. Aš jam pasakiau:

– Klausykit, daktare, kaip jums atrodo, kad mes keliautume vėl Didžiosios Strėlės ieškoti? Juk gali būt, kad jis, turėdamas tiek žinių, galėtų jums padėti iširti drugių ir kitų vabzdžių kalbą. Juk ir jis tais dalykais domėjosi.

Daktaras Dolitlis greitai atsisuko ir pažiūrėjo į mane. Iš to spėjau, kad man gražiai pavyko jam vėl kelionę priminti. Bet tuojau suraukė kaktą, tarytum kokia kita mintis būtų jam pasipainiojusi.

– Taip, Stubinai, – atsakė jis, – bet kas žino, kur jis dabar gali būti. Atsimeni, kad jis vienoje vietoje ilgai nepabūdavo. Jo kelerius metus gal reikėtų ieškoti.

– Vis tiek, – atsiliepė Čiči, – aš nematau, kodėl jūs negalėtumėte vėl nuplaukti į Beždžionių salą ir tenai pamėginti sužinoti. Kai paskutinį kartą buvot išplaukęs jo ieškoti, taip pat nieko nežinojot, kur jis yra, ir vis dėlto radot.

2. Daktaras vėl nutilo. Aš žinojau, kad jį taip pat ėmė noras pasileist keliauti, kaip ir mane, Čiči ir Polineziją. Tik jį varžė jausmas, kad dėl kelionės turės mesti svarbų rimtą darbą.

– Taip, Čiči, – atsakė jis, – tik aną kartą rojaus paukštis man buvo nurodęs, kur jis gali būti. O dabar? Dabar niekas negali pasakyti, nuo kur man pradėti ieškoti.

– Gera, daktare, – atsiliepiau aš, – o ar atsimenat, kaip mes tada padarėm? Mes žaidėm „akląją kelionę“ su žemėlapiu. Ar atsimenat?

Čiči prišliaužė grindimis arčiau manęs:

– Na, tai kodėl negalim to pat ir šį kartą padaryti? Aną kartą pavyko sužinoti, tai gal ir šį kartą taip pat pavyks. Kaip manot?

3. Daktaras Dolitlis nesiskubino atsakyti. Jis grįžo prie lango, atskleidė užuolaidą ir ėmė žiūrėti į mėnulį.

– Kaip puikiai atrodo, – sumurmėjo jis.

– Na ką manot, daktare, ar žaisim „akląją kelionę“?

Daktarui tuojau dingo nuo kaktos raukšlės, ir jis staiga nusijuokė.

– O gal tai ir gera mintis, Stubinai. Eik, atnešk atlasą.

Čiči netvėrė iš džiaugsmo. Aš žengiau prie knygų spintos. Bet vikrioji beždžionė mane aplenkė. Ji spintos lentynomis, kaip kokiais laiptais, užsikorė aukštyn ir bematant atnešė suradusi atlasą. Mes nusinešėm jį prie stalo.

Daktaras paėmė į rankas pieštuką, užsimerkė, atvožė atlasą ir bedė pieštuku į atverstą lapą. Kur pataikė pieštuko galas, tenai ir reikia keliauti.

4. Visi buvom neramūs. Kai daktaras buvo vienas, pasiruošti į kelionę buvo jam įprasta. O dabar net nežinojau, kuriuos iš mūsų ketina pasiimti drauge... Yra tokia taisyklė: jeigu pieštuko smagaly pataiko į vandenį arba vietovę, kurioje jau buvome, tai galima besti dar kartą. Aš labai norėčiau patekti į šiltą kraštą, kur yra daug cukrinių švendrių. Jau kiek metų kaip cukrinių švendrių negaunu paragauti. Paskutinį kartą valgiau Kanarų salose, kur slapstėmės nuo tų nedorių jūrų plėšikų.

Adaptuota pagal Hju Loftingas, Daktaro Dolitlio didžiausioji kelionė

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** **lietuviškai**.

(a) Į ką žiūrėjo Dolitlis priėjęs prie lango? (1 dalis)

--

(b) Kuo Didžioji Strėlė galėtų padėti Doktorui Dolitliui? (1 dalis)

--

(c) Į kokią salą norima plaukti? (1 dalis)

--

(d) Kas norėjo leisti į kelionę? (2 dalis)

--

(e) Kas skatina daktarą likti optimistiškais? (2 dalis)

--

(f) Koks pasakotojo vardas? (3 dalis)

--

(g) Kas pirmas /-a surado ir atnešė atlasą? (3 dalis)

--

(h) Paaiškinkite žaidimo „akloji kelionė“ taisyklę. (4 dalis)

(i) Kodėl pasakotojas norėtų keliauti į šiltą kraštą? (4 dalis)

Answer question (j) in **English**.

- (j) Doktoras Dolitlis is excited about a new adventurous trip. Do you agree or disagree?
Discuss. Refer to the text in support of your answer.

9-as testas. Žurnalistas Aidas Puklevičius

1. Rašytojas, scenaristas, komunikacijos agentūros „Fabula: Rude Pedersen Group“ kūrybinio rašymo vadovas, radijo laidų vedėjas, taiklus kasdienybės socialiniuose tinkluose pastebėtojas Aidas Puklevičius primena katiną, kuris vaikšto vienas, stebi aplinką, žmones, daug galvoja, o sugalvojęs paleidžia taiklį, apibendrinančią mintį. Kas jau kas, o jis apie komunikacijos privalumus gerai išmano. Aidas pasakoja, kad labiausiai neįdomu, kai paskambina žurnalistai iš televizijos ir prašo įvertinti prezidento komunikaciją. – „iš tiesų juk reikia kalbėti apie tai, ką žmogus padarė, o ne apie tai, su koku padažu pateikė“, sako jis. Aplink pasaulį įmanoma apvažiuoti per tiek laiko, kiek tai realybėje įmanoma. Plotis – tik iliuzija. A. Puklevičius pasakoja turįs 3410 draugų feisbuke, bet apie kai kuriuos jų žino lygiai tiek pat, kiek žinojo dar iki to laiko, kai atsirado socialiniai tinklai. Su kai kuriais susipažino virtualioje erdvėje, dar su kitais pradėjo bendrauti ir realybėje. Ir laiko, ir erdvės mes turime tiek pat, mūsų pačių sprendimas, ar tą laiką norime investuoti į pažinimą, į prasmingą ryšį. Kartais tai pamirštame ir, užuot bendravę, užuot ieškoję naudingos, įdomios, vertingos informacijos, sėdime tiktoke.

2. Paklaustas, ar Aidas turi tiktoką, atsakė jo neturįs. Bet kai kurie jo pažįstami, sėdi, žiūri ir juokiasi. Ir netgi dėl to kartais pavėluoja į vakarienę. „Klausių, ką veikei?“, – pasakoja Aidas, – „oi, tiktoką užsižiūrėjau, buvo juokinga“. Juokinga, bet iš tiesų juk bukai kikenai, kad kažko rimto nedarytum... Socialiniai tinklai neabejotinai mums suteikia daugiau galimybių... Daugiau, nei esame pajėgūs išnaudoti. Kadangi tiktokas ir panašūs socialiniai tinklai yra naujovė mums, jie mus traukia ir žavi, bet iš tiesų jie mus žaloja ir bukina. Dar nespėjom technologijų prisijaukinti ir jų perprasti. Johanas Gutenbergas kadaise išrado spaudos presą, juo atspausdino Bibliją. Turėjo praeiti nemažai laiko, kol žmonės suprato, kad jie patys Bibliją gali interpretuoti kaip tik nori, dvasininkas jiems nereikalingas. Šitaip atsirado reformacija. Dar įdomu, kad skaitydami Bibliją žmonės susivokė esantys toliaregiai, taigi dėl spaudos suklestėjo lėšių ir akinių gamyba. O kai atsirado lėšiai, atsirado mikroskopas, juo vėliau buvo atrastos bakterijos. Štai tokia grandinė... Tik tais laikais viskas vyko gerokai lėčiau, todėl žmonės lengviau prisitaikydavo, dabar gi į visus įvykius puolame stačia galva. Ir kai nepavyksta prisitaikyti, rasti patogaus tempo, mus ištinka dvasinės pusiausvyros sutrikimas, kuris sukelia stresą ir susierzinimą.

3. A. Puklevičius sako, jog nenorint, kad ir mus ištiktų pusiausvyros sutrikimas, turime griežtai atskirti naudingai ir nenaudingai leidžiamas valandas. Pavyzdžiui, savaitgaliais išvis geriau daryti pertrauką nuo socialinių tinklų, o džiaugtis kitais gyvenimo malonumais: gaminti maistą, sportuoti ar tiesiog mankštintis, groti, dainuoti, susitikti su draugais ir pan. Reikia stengtis, kad socialiniai tinklai nesuvalgytų: „aš nenoriu pavirsti žmogaus parodija, kai nuolat tikrinama, kiek žmonių ji palaikino, ir įsivaizduoja, kad, turėdamas daugiau sekėjų, tampa kažkuo geresniu“ – atvirauja pašnekovas. Paklaustas, ar dažnai būna savimi nepatenkintu, Aidas sakė, jog labai dažnai, bet kartais būna ir labai patenkintas. Ypač kai pasielgia gerai ar darbą atlieka laiku. Problemos ir situacijos mūsų gyvenime retai kartojasi, bent jau atspalvius jos visada turi kitus. Ir tada galima neišmokti pamokos, susimauti iš naujo. Protingi mokosi iš savų patirčių, o kvaili išvis nesimoko iš gyvenimo situacijų.

Saiko jausmas yra vienas iš tų dalykų, kuriuos mes labai dažnai užmirštame, nes nuolat norime daugiau, gražiau, greičiau. Ir kas iš to? Pinigai reikalingi tik tam, kad susikurtum gyvenimą. Bet saiko jausmą reikia skiepyti nuo labai anksti. Skandinavai turi „hygge“ – santūrios laimės jausmą. Arba švedų „lagom“ – turėti tiek, kiek reikia ir ne daugiau. Tai kuria pusiausvyrą tarp tavęs ir

aplinkos, tiesiog gerą laiką. Kaip manote, ar lietuviai turi trūkumų? Tikrai nesame blogesni nei kitos tautos. Mes gal tik turime vieną savybę, gal labiau istorinę charakteristiką, kuri dažnai kiša koją, – toji mūsų didinga praeitis. Iš vienos pusės įdomu ir prasminga – buvome didžiausia Europos šalis, sustabdėme totorius, mongolus, rusams neleidome eiti, bet kartu tai mums ir trukdo. Turime suvokti, kad nebe tie laikai. Kad tai – vakarykštė diena, o šiandien yra šiandien. Rytojų reikėtų kurti šiandienos veiksmams, o ne vien tik didžiulis praeitimi. Apie rytojų Aidas atsiliepia filosofškai – amžina froidinė priešprieša: jei turi saugumą, trokšti laisvės. Jei turi laisvę, trokšti saugumo. Visada norisi, ko nėra. Sušalęs Evereste galvoji: gulėčiau dabar namuose prie židinio, niekur žingsnio nežengčiau. O namie – kalnų ilgesys. Kaip čia padaryti taip, kad vaikščiotum abipus tvoros? – Tačiau prideda: „man labai nepatinka, kai sako: yra kaip yra“. Geriau jau sakyti, kaip sakė Šveikas: „Kažkaip tikrai bus, nes niekuomet nėra buvę, kad niekaip nebūtų“. Rytoj tikrai viskas bus geriau. Visas mūsų gyvenimas yra pakilimas ir nuopuolis, pakilimas ir nuopuolis...

Adaptuota pagal www.lamuslenis.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** **lietuviškai**.

(a) Kas yra Aidas Puklevičius? Prašykite **dvi** detales. (1 dalis)

1.
2.

(b) Paaiškinkite posakį „ką žmogus padarė, o ne apie tai, su koku padazu pateikė“. (1 dalis)

(c) Kaip A. Puklevičius siūlo išnaudoti mūsų turimą laiką? (1 dalis)

(d) Kokią įtaką žmogaus gyvenimui daro socialiniai tinklai? (2 dalis)

(e) Kokią žalą daro žmogui neprisitaikymas prie aplinkos? (2 dalis)

--

(f) Ką siūlo A. Puklevičius vietoje socialinių tinklų? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(g) Raskite teiginį, kuris reiškia, kad kiekvienas iš savo klaidų mokomės savaip. (3 dalis)

(h) Ką mes dažnai užmirštame? (4 dalis)

--

(i) Jūsų nuomone, kodėl reikia turėti saiką? (4 dalis)

(j) Paaiškinkite posakį „kiša koją“ (4 dalis)

--

(k) Kokie istoriniai faktai apie Lietuvą minimi tekste. Parašykite **vieną** detalę. (4 dalis)

--

(l) Paaiškinkite amžiną froidinę priešpriešą. (4 dalis)

Answer question **(m)** in **English**.

(m)What is a meaningful life? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

10-as testas. Ona Jautakė „Kai aš buvau Kleo“

1. Kai gal dešimtą kartą bandau pamaitinti išrankiąją Gilę, kieme suburzgia senasis mūsų automobilis. Mama!

– Šaunuolis, Kleopai, – sako ji. – Nė nemaniau, kad tu jau toks didelis. Net indai suplauti.

– Sudėjau į skalbyklę drabužius, – sakau. – Jogailė virto, išsipurvino. Radiatoriai karšti, išdžius, ar ne?

Artistė Gilė iš karto pradeda šlubčioti.

– Mama, žiūrėk, kaip sužeista mano koja!

Sužeista koja – tik įbrėžimas. Seniai nuplautas, pateptas, užklijuotas pleistru. Bet Gilei paguodos ir dėmesio niekada nebūna per daug. Nuo mamos kelių ją numestų nebent žemės drebėjimas...

Negaliu užmigti. Kodėl naktį mintys visada liūdnesnės ir juodesnės? Kodėl jaučiuosi toks niekam nereikalingas, nemylimas?

2. Jei manęs nebūtų, ar kas nors liūdėtų? Ar verktų? Kas? Tėtis, kuris mus tiesiog išmetė iš galvos? Mama, amžinai apsikrovusi sąsiuviniais? Gilė, kuriai, be jos pačios, niekas nerūpi?

Net Vaiva turbūt tuoj pat susirastų kitą „gambiausią mokinį“, jam taip pat skolintų savo *Weltmeisterj* ir keptų blynus. O Agnė? Gal pasakytų: ko gailėtis žmogaus, apsimetinėjancio, kad nepažįsta savo verkiančios sesers?

Mėnesienoje supasi senosios slyvos šakos. Jei būčiau šuo, dabar tikrai kaukčiau žiūrėdamas į mėnulį.

Rytą tikriausiai viskas atrodys kitaip. Bet iki to ryto – dar daugybė valandų.

Pro duris matau šviesą. Ji – iš praviro mamos kambario. Dar nemiega. Gal skaito ar taiso rašto darbus?

O gal... Tik dabar apie tai pagalvoju: gal mamą irgi kamuoja neviltis? Gal ir jai prabėgusi diena paliko kokių nuoskaudų?

3. Jei nueičiau pas ją, prisiglausčiau ir pasakyčiau: „Mama, mane apniko juodos mintys, negaliu užmigti...“, mama turbūt mane apkabintų ir pasakytų: „Nagi, šok į lovą. Pasišnekėkim, sūnau.“ Ir mudu šnekėtume, šnekėtume apie viską... O paskui sumigtume suglaudę galvas, kaip tada, kai buvau mažas ir mama vakarais man sekdamas pasakas.

Jau beveik šoku iš lovos, nes žiburys iš mamos miegamojo tebemeta šviesą ant virtuvės grindų. Bet... Prasiveria Jogailės kambario durys, pro stiklą matau nedidelį rausvos sesers pižamos šešėlį ir išgirstu trepsint basas kojas...

– Mama, man šalta, liūdna ir baisu, ir skauda koją, aš noriu, kad pasektum pasaką, ir noriu miegoti su tavim!

Ir, ir, ir...

Pasijuntu, lyg iš manęs vėl kažkas kažką būtų atėmęs. Ne pinigų pietums. Daug daugiau.

– Eikš, mažoji, eikš. Kodėl basa? Sušalsi kojytes, – girdžiu švelnų mamos balsą.

Mama, kodėl su manimi tu niekad taip nekalbi? Tik todėl, kad aš didesnis?

Adaptuota pagal Ona Jautakė, Kai aš buvau Kleo

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** lietuviškai.

(a) Koks pasakotojo /-os vardas? (1 dalis)

--

(b) Kodėl Kleopas plovė indus, tvarkė namus, tvarstė sesės žaizdą? Ko jis siekė? (1 dalis)

(c) Paaiškinkite posakį „nuo mamos kelių numestų nebent žemės drebėjimas“. (1 dalis)

(d) Apibūdinkite, kaip jaučiasi pasakotojas /-a. Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(e) Kokia mamos profesija? (2 dalis)

--

(f) Parašykite **dvi** priežastis, kodėl, pasak Kleopo, mama dar nemiega. (2 dalis)

1.
2.

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** tariamosios nuosakos veiksmažodį. (3 dalis)

--

(h) Kleopas nori nueiti pas mamą į lovą. Ko jis tikisi ir ilgisi? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(i) Kodėl Jogailė naktį atėjo pas mamą? (3 dalis)

--

Answer question **(j)** in **English**.

(j) What the narrator was thinking and feeling when a sister took his place? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

10-as testas. Ekologiškas maistas

1. Šiandien viešojoje erdvėje labai daug ir įvairiais aspektais kalbama apie gyvenimo kokybę, iš ko ši susideda, kas, kodėl ir kokios būtent įtakos jai turi. Akcentuojama fizinio aktyvumo, subalansuoto darbo ir poilsio režimo būtinybė, miego svarba, kokybiškas ir sveikatai palankus maistas. Tad visai natūralu, kad vis daugiau žmonių pradeda domėtis produktų sudėtimi, kilme, pastarųjų gamybos procesais.

Anot maisto ekspertų, labai dažnai žmonės tarp aukštos kokybės ir ekologiškų produktų linę dėti lygybės ženklą. Tačiau toks šių maisto produktų grupių sutapatinimas nėra tikslus ir juolab teisingas. Kokybiškas, aukščiausios klasės produktas tikrai ne visada bus ekologiškas. Tuo tarpu ekologišką gaminį visada bus galima vadinti ne tik kokybišku, bet ir aukščiausios klasės produktu.

2. Ekologiško maisto sąvoka yra kur kas platesnė. Ji apima ne tik itin aukštą kokybę, išskirtinį bei natūralų produktų skonį, naudą sveikatai, tačiau ir itin griežtus reikalavimus ūkiams ar gamintojams. Pastarųjų reikia siekiant užtikrinti tvarų požiūrį į aplinką, kuomet stengiamasi išsaugoti biologinę įvairovę, kraštovaizdį, užtikrinti gyvūnų gerovę.

Ekologišku maisto produktu galima laikyti tik tokį produktą, kuris yra užaugintas ar pagamintas laikantis Europos Sąjungos ir nacionalinių ekologinę gamybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Visi ekologiški produktai privalo būti paženklinėti Europos Sąjungos ekologinės gamybos logotipu – iš baltų žvaigždučių suformuotu medžio lapu žaliame fone. Logotipas gali būti ir nespalvotas, juodai baltas. Šis „lapo“ simbolis – tai produkto ekologiškumo garantas ir jis yra bendras visoje Europoje. Būtent „lapas“ vartotojui padeda nesusipainioti maisto gaminių ženklinime, nes šiandien kai kurie ant pakuočių esantys ženklai ar užrašai kartais būna nulemti labiau paties gamintojo sugalvotos rinkodaros strategijos, o ne ekologijos. Ekologiška ūkininkų produkcija taip pat žymima ir Lietuvos nacionaliniu ženklu – užrašu „Ekologinis žemės ūkis“.

3. Visas ekologiškų produktų auginimo ar gamybos procesas yra sertifikuojamas, itin atidžiai prižiūrimas. Ūkį ir visus reikalavimus nuo lauko iki galutinio vartotojo – ar ir kaip pastarųjų yra laikomasi, įvertina nepriklausoma kontrolės įstaiga. Būtent ji nusprendžia, sertifikuoti produktą ar ne ir išduoda produkto ekologiškumą patvirtinantį dokumentą.

Ekologiškumas aukščiausios klasės produktams suteikia papildomos pridėtinės vertės ir vartotojai tai ypač vertina. Ekologiškus produktus paprastai renka tie asmenys, kurie rūpinasi ne tik savimi, bet ir aplinka. Rinkdamiesi ekologiškus produktus, jie prisideda prie aplinkos saugojimo, kadangi dalis tos aukštesnės, jei lygintume su įprastu produktu, kainos, kuri yra sumokama už ekologišką produktą, nukreipiama įvairioms aplinkosaugos programoms: biologinės įvairovės saugojimui, klimato kaitos projektams ir pan. Perkant brangesnius, kokybiškesnius produktus, nebe taip švaistomas maistas – vartotojui tiesiog nebekyla ranka nesuvalgytų produktų išmesti, tad jis maisto perka tik tiek, kiek jam tuo metu reikia.

4. Šiuo metu vis labiau auga lietuviškos prekės poreikis – paprasčiau kalbant, vis daugiau žmonių ieško būtent lietuviškų gaminių. Tokį pasirinkimą skatina gaminio šviežumo bei kokybės aspektai, kas itin aktualu kalbant apie sveikatai palankų maistą. Ukmergės rajone jau keliolika metų ekologiškai ūkininkaujanti Genovaitė Sakalauskienė augina agurkus, pomidorus, kopūstus, juoduosius serbentus, avietes, braškes, gervuoges, šaltalankius, kitokias uogas, gamina iš jų uogienes bei sultis. Savo produkciją ūkininkė tiekia parduotuvėms, taip pat veža į ūkininkų turgelius, parduoda Lietuvos pradinio ugdymo bei ikimokyklinėms įstaigoms. Ekologiškos daržovės, vaisiai ar uogos kvepia stipriau, intensyviau, yra sultingesnės, aromatingesnės, skalesnės.

Ekologiškai ūkininkauti nėra paprasta. Labai svarbu sėklos – jos negali būti apdorotos jokia chemija (liaudiškai kalbant, beicuotos). Kadangi ekologiškų daržovių sėklų pasiūla Lietuvoje kol kas labai skurdi, šias tenka pirkti ir siųsti iš užsienio. Daržovės gali būti tręšiamos tik natūraliomis

trąšomis, mat tręšti būtina ne augalą, kad šis augtų didesnis ir duotų didesnį derlių, o žemę, kad pastaroji būtų derlinga ir naši. Labai svarbi sėjomaina, tuo tarpu jei daržoves ar vaiskrūmius užpuola kenkėjai, juos galima naikinti tik sertifikuotais biologiniais preparatais

5. Restorano „Šturmų švyturys“ savininką, virtuvės šefą ir lietuviškos žuvies ambasadorių Česlovą Žemaitį jau kuris laikas galima vadinti ir lietuviškos jautienos ambasadoriumi. Tarp Palangos ir Šventosios, Monciškėse, įsikūręs ir tik vasaromis veikiantis jo vadovaujamas restoranas „Gintarautojai“ kasdien pilnas klientų. Žmonės čia traukia ypatingi Česlovo ruošti patiekalai iš lietuviškos ekologiškos jautienos.

Mėsa į restoraną tiekama trumpesiomis grandinėmis iš dviejų ekologinių Lietuvos ūkių. Daržovės į restorano virtuvę atkeliauja tik šviežios, augintos ekologiškai, iš žinomų ir paties Č. Žemaičio aplankytų ūkių, tad garnyras visada būna tik sezoninis: vasaros pradžioje – vienoks, šiai baigiantis – kitoks.

Virtuvės šefui didžiausias įvertinimas tai, kad dauguma klientų grįžta, atsiveda savo draugus, o tie – savuosius. Gera matyti, kaip į restoraną atėję svečiai, kurie iš pradžių su nepatikėjimu kraipo galvas, kad kaip čia dabar lėkštėje bus lietuviška ekologiška jautiena, įsidėję į burną mėsos kąsnį tikrąja to žodžio prasme – nustemba. Ateina su giliai įsišaknijusiais stereotipais, kad gerą jautieną gali užauginti tik Pietų Amerikos ūkininkai, ir čia jiems – netikėtas atradimas: puikaus skonio lietuviška mėsa. Niekas nežino, kaip tuose Pietų Amerikos laukuose tas jautis buvo auginamas, kuo jis buvo šeriamas, jei sirgo, kuo buvo gydomas, kaip jautiena buvo laikoma, brandinama, transportuojama. Tuo tarpu Lietuvos ekologiniai ūkiai veikia pagal labai aiškias taisykles. Dėl to jų produkcija – ištis išskirtinė. Tai atsispindi ir patiekalo skonyje.

Adaptuota pagal www.lrytas.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(o)** lietuviškai.

(a) Kodėl žmonėms yra svarbi produktų kokybė? (1 dalis)

--

(b) Parašykite teiginį, kuris rodo dažną žmonių klaidą. (1 dalis)

(c) Apibūdinkite, kas yra ekologiškas maistas. Parašykite **vieną** detalę. (2 dalis)

--

(d) Kas reguliuoja ekologiško maisto gamybą? (2 dalis)

(e) Kokiais ženklais žymima ekologiško maisto produkcija Lietuvoje? (2 dalis)

(f) Kokias funkcijas atlieka nepriklausoma kontrolės įstaiga? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(g) Kodėl naudinga pirkti ekologiškus produktus? Parašykite **dvi** priežastis. (3 dalis)

1.
2.

(h) Kuo yra palankesnė lietuviška produkcija? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(i) Kokiomis savybėmis pasižymi Lietuvoje išaugintos ekologiškos uogos? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(j) Parašykite **vieną** bevardės giminės būdvardį. (4 dalis)

--

(k) Kam reikalingos trąšos auginant ekologišką produkciją? (4 dalis)

--

(l) Ar galėtumėte restorane „Gintarautojai“ švęsti Kalėdas? (5 dalis)

--

(m) Kodėl restorane „Gintarautojai“ nevienodas garnyras vasaros pradžioje ir pabaigoje?
(5 dalis)

--

(n) Kuo labiausiai džiaugiasi restorano savininkas? (5 dalis)

(o) Kodėl verta pirkti lietuvišką ekologišką jautieną? Parašykite **dvi** detales.

1.
2.

Answer question **(p)** in **English**.

(p) Buying organic food products is expensive, but worth it. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

B2 LYGIS

1-as testas. Vytautė Žilinskaitė „Radinių namelis“

1. Iš kur jis atsirado – tas berniūktis su riedučiais? Nuo ryto iki vakaro duodasi asfaltuotais takais šalia aerodromo. Matyt, tie patogūs takai ir atviliojo. Vietiniai gyventojai jo nepažįsta.

– Kas jis per vienas? – pašnairuoja.

– Iš Brolių gatvės, – aiškina ponė Aurelija, viską apie visus žinanti. – Eidis vardu, viena ranka pritraukta poliomieliu. Motina girtuoklė, o tėvas... – Ponė Aurelija paplasnoja abiem delnais.

– Eitų laikraščių pardavinėti. Ar automobilių stiklų valyti, – burba gyventojai. – Maža, kad lėktuvai ausis išūžia, tai dar šitas su savo...

Atrodo, Eidis nė mokyklos nelanko, nes kada gi? Ant ratukų priešpiet, ant ratukų popiet. Čia pritūpdamas, čia išsitiesdamas sklendžia kaip šikšnosparnis. Ims ir pašokęs ore apsisuks, jau skries atbulom, bet vėl apsisuks ir zigzaguos kaip slidininkas tarp lazdelių. Jau jau užlėks ant praeivio, bet paskutinį akimirksnį išsilenks ir nurūks, palydėtas aiktelėjimo arba keiksmo... Sykį pikta ranka nusviedė jam skersai kelio šakalį. Riedučiai užkliuvo, ir berniukas išsitiesė ant asfalto. Atsikėlęs nusišluostė kruvinus delnus į kelnes ir vėl leidosi į nepabaigiamas keliones.

2. Artėjant vakarui, jis patraukdavo namo – neskubėdamas, vis lėtyt... Kas jo taip nelaukė Brolių gatvėje? Juk dar niekas nebuvo jo pasigedęs, atėjęs ieškoti, raginęs:

– Eidi, namo!.. Mama barasi... Vakarienė aušta...

Niekas nematė jo valgant ar bent ledinuką čiulpiant. Liesas ir lengvutis it pripūstas oro, atrodo, ir mito oru. Išblukusių akių žvilgsnis bėgo nuo žmonių, niro į tolimas, kažko ieškodamas ir nesurasdamas...

Bet vieną sykį...

Tada jis kaip paprastai raitė aikštelėje sukinius, ir pasižiūrėti sustojo mergaitė. Laikė delne ilgą šokoladėlį ir lyg pakerėta spoksojo į ratukų siautimą. Net nusibraukdavo nuo kaktos geltonus karčiukus, kad netrukdytų žiūrėti. Kai Eidis stabtelėjo, pribėgo prie jo, perlaužė šokoladėlį pusiau ir ištiesė:

– Imk, gerai?

Eidžio šnervės išsipūtė nuo gardaus kvapo. Jau buvo beimęs sveiką ranka, bet pažiūrėjo į pilkas mergaitės akis ir išdidžiai papurtė galvą:

– Neimu!

Mergaitė tirštai paraudo, o jis nuskuodė kaip laukinis elnias. Pilkaakė daugiau nepasirodė. Todėl nesužinojo, kaip dažnai berniukas po to sukiojosi aikštelėje vis dairydamsis, lūkuriuodamas...

3. Bet buvo dar vienas dalykas, dėl kurio berniukas sukiojosi šalia oro uosto. Lėktuvai! Ypač pakylantys. Ryte rijo juos akimis, visas įsitempęs it styga. Ratams atsiplėšiant nuo žemės, pats pasistiebdavo, rodos, jau pakils...

Sykį aerodromo aptvare atsirado skylė. Kas galėjo ją pralaužti? Eidis nustebęs tyrinėjo skylę, sukdamas pusračius šalimais, kol sustojo. Ir nė pats nepajuto įlindęs į uždraustą zoną. Tačiau važinėti nesiryžo, laukė. Tolumoje sužė ir išniro lėktuvo snapas. Artėja, sukasi į šoną, pavažiuoja ir sustoja. Ūžia kriokia vis garsiau, nekantriau, tarsi kažko laukdamas ir ragindamas. Ir Eidis nebeišveria: pasileidžia jo link kiek įkabindamas. Jam priartėjus prie uodegos, lėktuvas tarsi to laukęs, pasineša važiuoti. Greičiau, greičiau, visu greičiu – o iš paskos neatsilikdami riedučiai. Milžinas ir nykštukas – vienas paskui kitą – kurtinančiame ūžesyje, lyg lenktynių eitį. Šit jau lėktuvo ratai plėšiasi nuo žemės, plėšiasi ir riedučiai. Galinga oro srovė, o gal nežinoma jėga pasičiumpa ir neša berniuką aukštyn, aukštyn, prie bekraštės dangaus krūtinės...

Adaptuota pagal Vytautė Žilinskaitė, Radinių namelis

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** **lietuviškai**.

(a) Parašykite **dvi** detales apie berniuką. (1 dalis)

1.
2.

(b) Kaip gyventojai vertina berniuko pasivažinėjimą riedučiais? (1 dalis)

--

(c) Koks Eidžio pasivažinėjimo riedučiais lygis? (1 dalis)

(d) Kodėl berniukas nenorėjo eiti namo? (2 dalis)

(e) Eidis norėjo, bet nepamė šokolado. Kokia būdo savybė išryškėja? (2 dalis)

--

(f) Kaip jautėsi Eidis mergaitei nesugrįžus? (2 dalis)

--

(g) Raskite posakį, kuris reiškia labai žiūrėti ir gėrėtis. (3 dalis)

--

(h) Kodėl Eidis važiavo link lėktuvo? (3 dalis)

--

Answer questions **(i)** and **(j)** in **English**.

(i) Guess how the roller skates ride ended. (paragraph 3)

(j) What do you think about Eidis behaviour? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

1-as testas. Valdo Adamkaus biografija

1. Valdas Adamkus gimė 1926 metų lapkričio 3 dieną Kaune tarnautojų šeimoje. Lankė Jono Jablonskio pradžios mokyklą, mokėsi Kauno „Aušros“ gimnazijoje. 1944-ųjų liepos mėnesį su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Vokietijoje Valdas Adamkus baigė lietuvių gimnaziją, studijavo Miuncheno universitete, Gamtos fakultete. 1949 metais atvyko į JAV. Dirbo darbininku automobilių dalių gamykloje Čikagoje, vėliau – braižytoju vienoje inžinerijos firmoje. 1960-aisiais Valdas Adamkus baigė Iliojaus Technologijos institutą, įgijo statybų inžinieriaus specialybę. 1951 m. Valdas Adamkus vedė Almą Nutautaitę. Aštuntojo dešimtmečio pradžioje Valdas Adamkus buvo pakviestas dirbti į kuriamą JAV aplinkos apsaugos federalinės valdžios instituciją – Aplinkos apsaugos agentūrą. Vadovavo aplinkos apsaugos mokslinio tyrimo centrui, vėliau buvo paskirtas penktojo regiono (Vidurio Vakarų) Aplinkos apsaugos agentūros administratoriaus pavaduotoju. 1981 metais tapo šio regiono agentūros administratoriumi.

2. Valdas Adamkus aktyviai dalyvavo lietuvių išeivijos visuomeninėje ir politinėje veikloje. 1958–1965 metais buvo „Santaros-Šviesos“ federacijos – liberalios krypties išeivijos visuomeninės organizacijos, paskelbusios šūkį „Veidu į Lietuvą“ – vicepirmininkas, o 1967 metais buvo išrinktas šios organizacijos pirmininku. Gyvendamas Jungtinėse Valstijose, rengė protesto prieš Lietuvos okupaciją akcijas, organizavo įvairias peticijas. 1961–1964 metais buvo Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybos (LB) narys, Centro Valdybos vicepirmininkas, Amerikos Lietuvių Tarybos (ALT) narys. Valdas Adamkus buvo aktyvus sporto renginių dalyvis ir organizatorius. 1948 metais Vokietijoje įvykusioje Pavergtųjų tautų olimpiadoje lengvosios atletikos rungtyse laimėjo du aukso ir du sidabro medalius. 1951 metais Valdas Adamkus įsteigė JAV lietuvių akademinį sporto klubą „Lituanica“. Jis buvo Pasaulio lietuvių žaidynių, įvykusių 1983 metais, organizacinio komiteto pirmininkas. Nuo 1972-ųjų metų Valdas Adamkus kasmet, o kartais keletą kartų per metus atvykdavo į Lietuvą. Jis skatino ir rėmė vandenvals įrenginių statybą, aplinkosaugos monitoringo plėtojimą, padėjo Baltijos šalių aplinkosaugos institucijoms apsirūpinti moksline literatūra, prietaisais bei programine įranga. Būdamas JAV paramos Baltijos šalims aplinkosaugos srityje koordinatoriumi, Valdas Adamkus organizavo Lietuvos mokslo įstaigų atstovų stažuotes JAV, padėjo Vilniaus universiteto bibliotekai įsigyti naujausią mokslinę literatūrą. 1993 metais Valdas Adamkus buvo kandidato į Lietuvos Respublikos prezidentus Stasio Lozoraičio rinkimų kampanijos vadovas. 1996 metais Valdas Adamkus aktyviai dalyvavo Lietuvos Seimo rinkimų kampanijoje, telkdamas nuosaikiąsias vidurio politines jėgas.

3. 1998 metais Valdas Adamkus buvo išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu. Šias pareigas pradėjo eiti 1998 metų vasario 26 dieną. Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus išklėlė spartaus šalies modernizavimo idėją ir nuosekliai rėmė jos įgyvendinimą. 2002 metais Valdas Adamkus išklėlė savo kandidatūrą antrai Prezidento kadencijai, tačiau antrajame rinkimų ture pralaimėjo Rolandui Paksui. Baigęs kadenciją, Valdas Adamkus išliko aktyvus vidaus ir užsienio politikos dalyvis, skaitė paskaitas tarptautinėse konferencijose. 2004 metais Lietuvos Respublikos Seimui Rolandą Paksą pašalinus iš Prezidento pareigų, Valdas Adamkus dar kartą išklėlė kandidatūrą rinkimuose į Prezidento postą. 2004 m. birželio 27 d. Lietuvos piliečiai Valdą Adamkų antrą kartą išrinko Respublikos Prezidentu penkerių metų kadencijai. Antrosios kadencijos metu Respublikos Prezidentas siekia sukurti europietišką gerovę kiekvienuose Lietuvos namuose ir garantuoti, kad Lietuvoje neliktų pamirštų žmonių.

2003 metais Prezidentui Valdui Adamkui buvo suteiktas UNESCO Geros valios ambasadoriaus žinių visuomenei titulas. Šį titulą visame pasaulyje turi tik 42 asmenys, tad šį Prezidento Valdo Adamkaus įvertinimą galima drąsiai vadinti visų Lietuvos žmonių apdovanojimu. Žinių visuomenės srityje UNESCO užsiima interneto sklaida, bendruomenių interneto centrų steigimu, bibliotekų ir archyvų modernizavimu, e-vyriausybės plėtra, informacinių technologijų diegimu švietimo, moterų ir vaikų apmokymo įstaigose, sprendimų priėmimo struktūrose. Savo geros valios ambasadorių turinti Lietuva tapo dar labiau pastebima tarp kitų UNESCO valstybių narių. 1988 metais Valdui Adamkui suteiktas Tarptautinis gamtosauginis apdovanojimas už išskirtinius nuopelnus tarptautinėje arenoje. Apdovanotas JAV aplinkos apsaugos agentūros Aukso medaliu bei JAV Prezidento apdovanojimu už pasižymėjimą tarnyboje. Valdui Adamkui prestižiniuose „European Voice“ rinkimuose buvo suteiktas Metų europiečio titulas (2007 m.). 2008 metais už ilgametį ir aktyvų dalyvavimą olimpiniam sąjūdyje, jo idėjų skleidimą Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui buvo suteiktas Lietuvos olimpinės akademijos akademiko vardas. Valstybės vadovas yra apdovanotas 35-iais įvairių šalių aukščiausiais valstybiniais ordinais, Atėnų miesto Aukso grandine, taip pat Lietuvos Skautų sąjungos Geležinio Vilko ordinu, Lietuvos Šaulių sąjungos Žvaigždės ordinu, Tarptautinio olimpinio komiteto apdovanojimu už Sporto ir olimpinio judėjimo plėtojimą. 2017 m. Valdui Adamkui įteikta Lietuvos Respublikos Seimo Laisvė premija.

Adaptuota pagal www.adamkuslibrary.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** **lietuviškai**.

(a) Kokioje gimnazijoje mokėsi Valdas Adamkus? (1 dalis)

--

(b) Kur Vokietijoje studijavo V. Adamkus? (1 dalis)

--

(c) Su kuo susituokė V. Adamkus? (1 dalis)

--

(d) Kokioje veikloje aktyviai dalyvavo V. Adamkus? (2 dalis)

--

(e) Ką rengė ir organizavo V. Adamkus? (2 dalis)

(f) Koks 1951 metais įsteigto klubo pavadinimas? (2 dalis)

--

(g) Kam V. Adamkus padėjo įsigyti naujausią mokslinę literatūrą? (2 dalis)

--

(h) Kuo buvo išrinktas Valdas Adamkus? (3 dalies)

--

(i) Kokią idėją išskėlė V. Adamkus? (3 dalis)

--

(j) Kelias kadencijas V. Adamkus buvo prezidentu? (3 dalis)

--

(k) Koks UNESCO titulas buvo suteiktas V. Adamkui? (4 dalis)

--

(l) Už ką V. Adamkui suteiktas Tarptautinis gamtosauginis apdovanojimas? (4 dalis)

--

Answer question **(m)** in **English**.

(m) Valdas Adamkus has been awarded multiple times. What achievements a person need to have to be awarded? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Vaida Blažytė „Geltona pieva“

1. Pajutau drėgmę savo batuose. Negalėjau pajudinti sustingusių nuo šalčio pirštų, atsistojęs ėmiau trypti vietoje ir, pūsdamas šiltą orą, šildytis rankas. Netoliese įžiūrėjau upelį, todėl, dar šiek tiek pasišildęs, nuėjau jo link. Vasarą tai buvo mano mėgstamiausia vieta. Žiemą ji nebuvo tokia nuostabi. Vasarą aplinkui žaliavo medžiai, samanų ir krūmai, o upelis, rodėsi, kartu su jais. Stebuklingas laikas. Ne veltui mano mėgstamiausia spalva – žalia. Tai – ne tik gamtos spalva. Ji man primindavo daug daugiau, nei galėdavai įžiūrėti. Akys, kurių spalva buvo panaši į samanų, sumišusių su dangumi. Atsirėmiau į upelio tilto turėklus. Niūrus žiemos šaltis nė kiek nepriminė pavasario ar vasaros. Dabar medžiai buvo sušalę ir apšerkšniję, o upelis apsitraukęs storu ledo sluoksniu. Aplinkui sniego ligi kelių. Ir dar vis be gailės drebėjo. Jaučiausi kaip svetimšalis iš šiltų kraštų, nekenčiantis žiemos šalčio ir niekaip nesugebantis prie jo prisitaikyti. Dar šiek tiek pastoviniavau prie upelio. Baigiau visai sustingti į ledą, į kokį jau buvo spėjusi pavirsti upė.

2. Kai ranką pridėjau prie durų rankenos ir girgždėdamos jos atsidarė, mane nukrėtė šiurpas. Stengiausi atsikratyti bjaurių minčių, kurios man neseniai kėlė siaubą būnant čia. Šios nakties košmaras vėl grįžo į mano mintis. Bandžiau įtikinti save, kad sapnas daugiau nebesugrįš. Žinojau, kad taip nenutiks, bet kažkas vis tiek vertė mane krūpčioti išgirdus net menkiausią garselį. Tyliai įėjau pro laukijas duris į vidų ir jau norėjau smukti tiesiai į kambarį, bet kažkas mane sulaukė. Ant pirštų galiukų perėjau koridorių ir sustojau ties atlapotomis virtuvės durimis. Tuščia. Lengviau atsidusęs nutipenu savo kambario durų link. Staiga visiškai netikėtai išgirdau kažkieno žingsnius už nugaros, ir virtuvėje užsidegė

šviesa. Mano širdis nustojo plakusi, bet aš, giliai įkvėpęs oro, pasiryžau atsisukti. Šalia manęs stovėjo tėvas. Net susvyravau iš netikėtumo, bet nepajudėjau, tvirtai įsistvėriau už durų rankenos.

3. Tėvas priėjo arčiau manęs:

– Na, iš kur čia grįžti, a? – gudriomis akimis pervėrė mane.

Jis suėmė už pečių ir įsmeigė į mane keistą žvilgsnį. Tėvas vis norėjo kažką sakyti, bet pravėręs burną nutildavo. Aš tylėjau. Tokiais atvejais aš visada tylėdavau.

– Žinai, kiek dabar valandų? Ar žinai?! – suraukęs antakius pakeltu tonu riktelėjo tėvas.

Man ant kaktos ėmė rinktis prakaito lašeliai. Godžiai rijau seiles, bet per tą gumulą, stovintį gerklėje, negalėjau tarti nė žodžio. Sekundę mūsų žvilgsniai susidūrė, tačiau aš tuoju pat pasukau galvą taip, kad nereikėtų jam žiūrėti į akis.

– Ko maivaisi, ką? Žiūrėk į mane, kai šnekuosi! Girdi? Pabėgimą suruošei, ar ką? – tėvas laukė, kol ką nors pasakysiu, tačiau netekęs kantrybės suriko:

– Tai ko grįžai? Gal liežuvį palikai?!

Išsprūdau iš jo rankų ir vėl įsistvėriau už savo kambario durų rankenos, bet į vidų nėjau.

Pagalčiau atgavau žadą:

– Aš tik... Man reikėjo įkvėpti gyno oro.

Tėvas ironiškai nusijuokė ir kaipmat nutilo. Jis pažvelgė pro langą, mačiau, kaip pasikeitė jo veido išraiška. Stoją trumpa tyla.

Adaptuota pagal Vaidą Blažytę, Geltona pieva

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(k)** lietuviškai.

(a) Kodėl pasakotojas negalėjo pajudinti pirštų? (1 dalis)

--

(b) Aprašykite pasakotojo stebuklingą laiką? (1 dalis)

(c) Pasakotojo mėgstamiausia spalva yra žalia. Su kuo ją sieja? (1 dalis)

(d) Kodėl pasakotojas jaučiasi svetimšaliu? (1 dalis)

(e) Kas pasakotojui kėlė baimę? (2 dalis)

--

(f) Raskite ir nurašykite **tris** žodžius, reiškiančius „baimę“. (2 dalis)

1.
2.
3.

(g) Kodėl pasakotojas norėjo, kad jo niekas negirdėtų? (2 dalis)

--

(h) Raskite ir nurašykite **vieną** įvardį. (2 dalis)

--

(i) Kodėl pasakotojas tylėjo ir nieko nesakė? (3 dalis)

--

(j) Kaip tėvas vertina pasakotoją? (3 dalis)

--

(k) Nurašykite **tris** teiginius, kurie parodo pasakotojo jausmus. (3 dalis)

1.
2.
3.

Answer question (l) in **English**.

(l) Describe the narrator's personality and his live. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

2-as testas. Filologas Giedrius Subačius

1. Lietuvių kalbos rašyba nemenkai skiriasi nuo kaimynių. Turime net keturias nosines, turime Ė raidę, tačiau neturime W. Šiuos skirtumus priimame kaip duotybę, net negalvodami, kaip jie atsirado. Tad kaip susiformavo bendrinė lietuvių kalba ir jos raidynas? Tai – įdomių vingių kupina istorija. Apie lietuvių kalbos istoriją kalbamės su habilituotu filologijos mokslų daktaru, Iliojaus universiteto profesoriumi Giedriumi Subačiumi. Šis mokslininkas jau kelis dešimtmečius tiria lietuvių kalbos istoriją.

2. Pirmoji lietuviška knyga yra Martyno Mažvydo „Katekizmas“. Bet pavienių lietuviškų tekstų buvo ir anksčiau. Tai buvo trumpi įrašai lotyniškose knygos. Yra žinomos dvi lotyniškos knygos, kuriose galima rasti ranka padarytus ikimažvydinius įrašus lietuvių kalba. Viena tų knygų saugoma Vilniaus universitete, kita – Krokuvoje. Pastarojoje lietuviški įrašai rasti ne taip jau seniai. Mes padėjome identifikuoti, kad rastasis tekstas yra lietuvių kalba. Abiejose knygos įrašai – panašaus laikotarpio, maždaug 1520–1530 metų. Lietuvoje esančioje lotyniškoje knygoje paskutiniame puslapyje galima rasti lietuviškai ranka įrašytus poterių „Tėve mūsų“, „Sveika Marija“ ir „Tikiu Dievą Tėvą“. O Krokuvoje (Lenkija) esančioje lotyniškoje knygoje galima rasti lietuviškas glosas. Glosomis lingvistai vadina senose knygos pasitaikančius kai kurių žodžių vertimus ar paaiškinimus, kuriuos tų knygų skaitytojai kadaise pasižymėjo knygų paraštėse ar tarp eilučių. Ta knyga – teologinis traktatas. Ir knygos skaitytojas (nežinome, kas jis buvo), nors skaitė lotyniškai, jautė poreikį paraštėse kai kurias frazes ar žodžius pasižymėti lietuviškai. Čia įdomu keli dalykai. Vienas – kad glosas mes galime sieti su Kėdainių apylinkių patarme. Ankstyviausia knyga Kėdainių patarme yra garsioji Mikalojaus Daukšos „Postilė“, 1599 m. pasirodžiusi Vilniuje. Bet šios glosos parodo, kad bandymų rašyti Kėdainių apylinkių patarme buvo jau gerokai anksčiau. Tad teoriškai įmanoma, kad kas nors senų knygų paraštėse ras ir dar senesnių lietuviškų tekstų.

3. Ė raidė pirmąkart pasirodė pirmojoje lietuvių kalbos gramatikoje, išleistoje 1653 m. Danieliaus Kleino. Ją sukūrė pats D. Kleinas. Jis buvo Mažosios Lietuvos liuteronų kunigas. Tačiau mano minėtoje „kėdainietiškoje“ Lietuvoje Ė raidės per amžius niekada nebuvo. Visada buvo tik Rytų Prūsijos raštuose. XIX a. dar nebuvo aišku, ar ji įsitvirtins lietuvių kalboje. Ir rašoma buvo ne visada vienodai – pvz., Šleicheris savo gramatikoje Ė rašė su dviem taškais. Apie Č ir Š: tiesiog buvo priimtas sprendimas atsisakyti lenkiškų cz, sz, ir iš čekų pasiimtos č ir š. Norint nerašyti lenkiškai. Na, o Ž raidė vėliau pakeitė lenkišką Ż. A ir Ė – tai dvi lenkiškos raidės, kurios liko. Jas iki šiol rašo ir lenkai. Lenkai jas paėmė iš lotyniškų viduramžių rankraščių, pakeisdami funkciją. O mes paėmėme iš lenkų. U ir J – gana unikalios raidės. Mes jas pasidarėme pagal A ir Ė. Lenkams jų niekada nereikėjo. O mes ankstesniais amžiais turėjome ne du, o keturis balsius, tariamus per nosį, tad mums prisireikė ir keturių raidžių. Šitos keturios nosinės raidės iki XIX a. irgi daugiausia buvo vartotos Prūsijoje (su kai kuriomis išimtimis). Ū – vėliausia mūsų abėcėlės raidė. Jos autorius yra Jonas Jablonskis. Tiesa, kad Ė raidė – unikali lietuvių kalboje, daugiau jokia kalba jos neturi. Na, iš tikrųjų, pasaulyje yra per septynis tūkstančių gyvųjų kalbų, o raštą turi per du tūkstančiai iš jų. Visų jų nepatiksina – yra maža tikimybė, kad dar kas nors irgi turi Ė raidę. Bet bent jau Europos kontekste toks atvejis nėra žinomas. Greičiausiai Kleinas pats tą Ė raidę sugalvojo. Pati taško virš raidės idėja nėra nauja – i ir j taškus turi. Bet šiuo atveju raidė Ė su tašku ir e be taško yra skirtingos, o i bei j neturi atitikmens be taško. Q arba X raidžių lietuvių kalboje niekada nereikėjo. Nes pas mus įprasta rašyti ks vietoje x ir rašyti k vietoje q. Mes gi ir c raidės nenaudojame ta

lotyniška „k“ garso reikšmė. Tik pačią k. Bet tai nereiškia, kad mes negalime jų rašyti, jei reikia. „Maxima“, va, rašo x ir niekam netrukdo.

4. Anglakalbiams mokytis lietuvių kalbos gali būti sudėtinga, jeigu jie nemoka kitų kalbų. Kitas dalykas, kad anglų gimtojoje kalboje nėra tiek linksnių, kiek lietuvių kalboje, tad ilgiau trunka suprasti pačią gramatinę sistemą. Bet jei, tarkime, žmogus yra anksčiau mokėsis graikų, lotynų ar sanskrito kalbų, tai jam bus lengviau mokytis ir lietuvių kalbos, nes ten linksnių daug. Kartais klausiama – kokia kalba sunkiausia pasaulyje. Tokios nėra. Sunkumas priklauso nuo patirties. Anglakalbiams lietuvių kalba sunki, rusakalbiams – jau daug lengvesnė. Latviakalbiams ją išmokti išvis lengva. Tai lengva ar sunki lietuvių kalba? Priklauso nuo to, kas klausia. Apskritai suaugusiam žmogui naują kalbą mokytis nėra lengva. Kas bandė, tas žino. Tai sunkus intelektualinis darbas, kuris reikalauja nuolatinio ir ilgalaikio atsidėjimo. Tą sunkumą sukuria faktų, apkraunančių smegenis, skaičius. Visko iškart išmokti negali. Turi nuolat mokytis ir kartotis. Negali šiandien išmokti tūkstančio žodžių, rytoj gramatikos ir poryt kalbėti kokia kalba. Atmintis to nepaveš. Gal vienam kitam genijui paveš, bet daugeliui – ne. Kai sako, kad lietuvių kalbos gramatika yra sunki, galvoju apie kiekius. Kiek tų linksnių? Kiek galūnių? Kiekis vis tiek ribotas. Palyginti su žodžių gausa, gramatinių formų net labai nedaug. Be to, gramatikos reikia nuolat. Pavyzdžiui, mokydamasis lietuvių kalbos jau po savaitės atsiminsi, kad galininko pabaigoje visada nosinė, nes tai dažnas linksnis. Pagrindinis kalbos mokymosi sunkumas yra žodžiai. Visos modernios kalbos turi daug žodžių. Sunkiausia yra žodžiai, o ne gramatika, nes žodžių ypač daug. Raides gali išmokti per kelias dienas, bet žodžius gali mokytis ir pusmetį ir net tada, pakalbėjęs su gimtakalbiu, gali suprasti, kad pusės jo šnekos nesupranti. Be to, jei primaišysi gramatikos formų, gimtakalbiai tave dažniausiai vis tiek supras, bet be žodžių ir jų reikšmių liksi ant ledo.

Adaptuota pagal www.15min.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(r)** lietuviškai.

(a) Kokią raidę lietuvių kalboje turime ir kokios neturime? (1 dalis)

(b) Su kuo vyksta pokalbis? (1 dalis)

(c) Ką tiria mokslininkas? (1 dalis)

(d) Kokia yra pirmoji lietuviška knyga? (2 dalis)

(e) Kokie buvo pavieniai lietuviški tekstai iki pirmosios lietuviškos knygos išleidimo? (2 dalis)

(f) Kaip lingvistai vadina senose knygose pasitaikančius kai kurių žodžių vertimus? (2 dalis)

(g) Kokia pratarme parašyta Mikalojaus Daukšos „Postilė“? (2 dalis)

(h) Kas buvo Danielius Kleinas? (3 dalis)

(i) Iš kokios kalbos perėmėme raides Č ir Š? (3 dalis)

(j) Kas sukūrė raidę Ū? (3 dalis)

(k) Kiek mūsų planetos kalbų turi raštą? (3 dalis)

(l) Ar lietuvių kalbos abėcėlėje yra raidė X? (3 dalis)

(m) Ar anglakalbiamis mokytis lietuvių kalbos sudėtinga? (4 dalis)

(n) Kokiai tautai lengva išmokti lietuvių kalbą? (4 dalis)

(o) Paaiškinkite posakį „atmintis to nepaveš“. (4 dalis)

--

(p) Kokio linksnio vienaskaitos žodžiuose rašome nosinę raidę? (4 dalis)

--

(r) Paaiškinkite posakį „likši ant ledo“. (4 dalis)

--

Answer question (s) in **English**.

(s) What do you know about Lithuanian language and its history? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Petras Tarasenska „Praeities vartai“

1. Kaskart vis daugiau ir daugiau Marius įgudo medžioti. Jis mokėjau jau taikliai strėlę paleisti, drąsiai su ietimi žvėris pulti, jų pėdsakus girioje sekti. Vaikinas išmoko visų medžiotojo gudrybių. Kartą Marius išėjo į paežerę ir pamatė, kaip gražus, plačiais šakotais ragais briedis lėtais žingsniais slenka prie ežero. Ilgai purkštaudamas ir lyg grožėdamasis briedis gėrė skaidrų ežero vandenį. Pamatęs taip arti galiūną žvėrį, Marius įsigeidė prie jo arčiau prisėlinti. Greitai jis pribėgo prie tako, ir prisiglaudęs prie medžio, laukė briedžio prieinant arčiau. Briedis neskubėdamas grįžo į mišką. Ir kai tik jisėjo pro šalį, Marius jau taikėsi paleisti įtemptą lanką, bet sužavėtas briedžio grožiu, persigalvojo. Marius nusekė paskui briedį, kad iš arčiau apžiūrėtų. Ilgai Marius sekiojo briedį. Pagaliau gerokai jaunąjį medžiotoją privarginęs, jis pranyko miško gilumoje.

2. Veltui Marius ieškojo briedžio pėdų. Nukritę lapai žemę dengė ir pėdų niekur nebuvo matyti. Briedis pranyko tarytum užburtas. Gerokai pavargęs Marius liovėsi sekti briedį, sustojo ir apsidairė. Diena buvo ūkanota. Nors saulės nebuvo matyti, bet galima buvo numanyti, kad jau seniai po vidurdienio. Šioje girios pusėje Marius dar niekad nebuvo buvęs, todėl vieta buvo visai nepažįstama. Bet Marius apie tai negalvojo. Pastebėjęs pakalnėje šalia dviejų liepų šaltinėlių, vaikinas atsigėrė ir atsisėdo pailsėti. Pamąstęs, jis nusprendė, kuria kryptimi reikėtų grįžti į namus, ir pasileido atgal. Per dvi valandas nepasiekęs ežero, jis ėmė eiti dar greičiau. Praėjo dar kiek laiko, o ežero vis dar nebuvo. Supratęs, kad nukeliavo ne į tą pusę, Marius pasuko kita kryptimi. Po ilgo klaidžiojimo Marius staiga apsidžiaugė, kai pamatė šalia šaltinėlio žmogaus pėdas.

3. – Dabar tai aš išeisiu! – ramindamasis galvojo Marius ir sekė tomis pėdomis. Tačiau greitai turėjo nusivilti, pamatęs, kad tai jo paties pėdos ir šaltinėlis tas pats, prie kurio jis ilsėjosi.

– Taip, tai mano pėdos, o štai ir tos pačios dvi liepos! – balsu prašneko Marius.

Dabar Marius suprato, kad jis pasiklydo. Įlipo į kalnelyje esantį ąžuolą apsidairyti. Tačiau rūkas dengė mišką ir nieko nesimatė. Marius išlipo iš medžio, vėl pasirinko į kurią pusę eiti, ir pasileido. Po geros valandos miškas ėmė retėti. Marius apsidžiaugė. Tai dabar jau ir ežeras nebetoli. Tačiau netrukus vėl pamatė pažįstamą vaizdą: dvi liepos, o tarp jų šaltinėlis. Atrodė, kad liepos ir šaltinėlis sukasi aplink Marių ir genasi į tai iš šiaurės, tai iš pietų pusės. Vaikinas pradėjo nerimauti. Nors ir stengėsi ramintis, bet baimė savaime kilo prisiminus, kad jis toli nuo namų, kad jo niekas neišgirs rėkiant pagalbos, kad jis gal niekad iš šios girios ir nebeišeis. Kažin kas sušlamėjo liepos viršūnėje. Marius pažvelgęs pamatė šokinėjančią voveraitę... Saulė lėtai leidosi, o giria tapo vis tamsesnė ir vėsesnė. Todėl Marius iš sausų pagaliukų ir lapų sukūrė ugnį, kad laužas sušildytų. Įsėdamasis prie ramios ugnies jis susimąstė ir tada jam tapo aišku, į kurią pusę namai. Bet buvo per daug pavargęs eiti ilgą kelią atgal. Tada jis nusprendė šalimais sukurti dar vieną laužą. Visas darbas buvo tik rūpintis, kad jie neužgestų. Jis šliaužinėjo nuo vieno laužo prie kito ir surinktomis šakomis kurstė abu laužus.

4. Jau saulė leidosi į vakarus, bet jokios pagalbos Marius vis dar nebuvo sulaukęs. Bet štai, kai nusiminimas vėl kilo jo širdyje, jis išgirdo kažin kokį tolimą garsą.

– Ei, ho! – Marius įsiklausė. Netrukus tas garsas vėl praskambėjo, bet dabar jau aiškiau.

– Tai žmogus, – linksmai suriko jis ir atsakydamas į tolimąjį šauksmą pats garsiai surėkė:

– Ei, ho!

Netrukus tarp medžių pasirodė Ūkas ir su džiaugsmu puolė prie Mariaus.

– Gera padarei, kad nelaimėš laužus sukūrei. Visą dieną dėl tavęs nerimavau. Žinodamas, kad esi drąsus ir gudrus, tikėjau, jog sugrįši. Bet pamatęs nelaimės ženklus, supratau, kad reikia atskubėti.

Adaptuota pagal Petras Tarasenska, Praeities vartai

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(h)** **lietuviškai**.

(a) Kokia buvo jaunojo medžiotojo patirtis? (1 dalis)

(b) Kodėl Marius nešovė į briedį? (1 dalis)

--

(c) Kokių metų laikų vyksta veiksmas? (2 dalis)

--

(d) Apibūdinkite vaikino charakterį. (2 dalis)

--

(e) Kas Mariui nutiko sekant briedį? (3 dalis)

--

(f) Raskite ir nurašykite sakinį, kuriame daiktam suteikiamos žmogaus savybės. (3 dalis)

(g) Ko tikisi Marius? (4 dalis)

--

(h) Apibūdinkite Ūką. Argumentuokite remdamiesi tekstu. (4 dalis)

Answer question (i) in **English**.

- (i) What do you think about Marius’s behaviour in the forest? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

3-ias testas. Pirmasis lietuviškas kompiuteris

1. Tai buvo vokiečių inžinieriaus Konrado Zuse sukonstruotas įrenginys pavadinimu Z4, su pertraukomis gamintas aštuonerius metus. Šiandien kompiuteriai gaminami dešimtimis milijonų per mėnesį ir jų kainos įkandamos daugeliui žmonių, tačiau gamintojai sprendžia naujus iššūkius. „Skamba ironiškai, bet dar 1949 metais žurnalas „Popular Mechanics“ prognozavo, kad ateityje kompiuteriai svers ne daugiau nei 1,5 tonos. Tokia prognozė skambėjo ištis drastiškai, mat pirmieji kompiuteriai buvo milžiniški – jie užimdavo visą patalpą. Šiandien milijonus kartų galingesnius įrenginius kiekvienas mūsų galime įsidėti į rankinę ar kuprinę. Taigi tam tikra prasme prognozė pasitvirtino, kompiuteriai ištis sveria mažiau. Maždaug tūkstantį kartų mažiau“, – pranešime spaudai sako „Telia“ kompiuterių ekspertas Simonas Tilindis. Kadangi pirmieji kompiuteriai buvo tokie dideli ir nepraktiški, būta ir daugiau klaidingų spėlionių apie jų perspektyvas. Štai 1943 metais IBM prezidentas Thomas Watsonas pareiškė: „Aš manau, kad pasaulinėje rinkoje yra poreikis maždaug penkiems kompiuteriams.“ Žinoma, omenyje jis turėjo didžiules ir itin galingas skaičiavimo mašinas, bet net ir superkompiuterių šiuo metu pasaulyje yra šimtai. Tad kaip keitėsi pasaulinė kompiuterių rinka nuo pirmojo parduoto kompiuterio iki šiandien?

2. K. Zuse gaminti kompiuterį Z4 pradėjo dar 1942 metais, o pagrindinis jo siekis buvo sukurti masinei prekybai skirtą įrenginį. Po dviejų metų prie šio kompiuterio gamybos prisidėjo jau per dvidešimt žmonių, tačiau medžiagų stygius pakreipė įvykius visai kita linkme. Nepaisant sunkumų, per kelerius metus jam pavyko užbaigti Z4, o 1949-aisiais jį aplankė ir kompiuterį įvertino matematikas Eduardas Stiefelis iš Šveicarijos federalinio technologijos instituto Ciuriche „ETH Zurich“. Šiam suformulavus diferencialinę lygtį, K. Zuse mitriai ją suprogramavo ir Z4 pateikė sprendimą. Tai paliko įspūdį E. Stiefeliui, kuris nusprendė kompiuterį užsakyti mokslinių tyrimų institutui, kuriame dirbo. Formaliai sandoris buvo įtvirtintas 1950 metų liepos 12 dieną, o pats kompiuteris „ETH Zurich“ pasiekė tų metų rugsėjį. Skaičiuojama, kad atstatyti kompiuterį K. Zusei kainavo apie 60 tūkst. Vokietijos markių, o „ETH Zurich“ už pirkinį paklojo apie 100 tūkst. Vokietijos markių (palyginimui, tuo metu vidutinis darbo užmokestis sudarė apie 180 Vokietijos markių per mėnesį). Šis sandoris kompiuterio kūrėjui buvo itin pelningas, ir po jo vyras įsteigė kompaniją „Zuse KG“, kuri dar gerą dešimtmetį gamino ir pardavinėjo kompiuterius.

3. Deja, nuo 1961-ųjų kompaniją užklupo finansiniai sunkumai, o dar po kelerių metų ji buvo parduota. Kol K. Zuse sprendė finansinius iššūkius, sovietinėje Lietuvoje virė darbas: čia buvo kuriamas pirmas lietuviškas kompiuteris „Rūta“, oficialiai dienos šviesą išvydęs 1962 metų pabaigoje. Kaip pasakoja „Rūtos“ projekto vadovas, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos instituto docentas Gintautas Grigas, idėja kurti tokią skaičiavimo mašiną kilo bandant pataisyti sovietų sukurtą įrenginio spragas. „Maskviečiai nukopijavo vieną amerikiečių mašiną, bet tai nepasiteisino, kadangi rusiškos elektroninės lempos ir jų lizdai buvo prastos kokybės ir nepatikimi. Tą kompiuterį atidavė mums, vilniečiams, kad mes išsiaiškintume, kodėl jis nepatikimai veikia ir jį patobulintume. Mes pusę elektroninių lempų pakeitėme diodais, atlikome kitus pakeitimus ir kompiuterio patikimumas padidėjo, bet esmės tai nepakeitė. Matote, elektroninė lempa veikia apie 1000 valandų, o kompiuteryje yra apie 2000 lempų, tai reiškia, kad kas pusvalandį kokia nors lempa nustoja veikti.

4. Net jei pasieksime, kad gedimas įvyks ne kas pusvalandį, o kas valandą, – maža iš to nauda. Taigi nusprendėme kurti naują, modernesnę, nebe lempinį, o tranzistorinį kompiuterį. Darbus teko

pradėti nuo nulio, nes šios elektronikos veikimo principai yra visai kitokie“, – prisimena G. Grigas. „Rūtos“ kūrimo darbai truko dvejus metus, o gautas rezultatas pranoko visus lūkesčius. Kitaip nei daugelis to meto mašinų, kurios užimdavo visą kambarį, „Rūta“ buvo santykinai nedidelė – maždaug 2 metrų aukščio ir tokio paties pločio. Šalia stovėjo virtuvinės spintelės dydžio „įvedimo įrenginys“. Tiesa, ir jos paskirtis buvo ne moksliniai tyrimai ar sudėtingi skaičiavimai, o įmonių buhalterinė ir veiklos apskaita. Pavyzdžiui, lietuvių sukurtas kompiuteris skaičiuodavo gamyklose pagamintas detales, darbo efektyvumą ir panašius dalykus. Visa ši informacija buvo laikoma savotiškose išorinėse laikmenose – perfokortose. „Mūsų sukurta skaičiavimo mašina buvo ypatinga ne tik savo dydžiu, bet ir tuo, kad jos valdymui nereikėjo jokių specifinių žinių ar išsilavinimo. Paprastai sakant, ji veikė maždaug kaip skaičiuotuvas. Be to, kitaip nei didelėms skaičiavimo mašinoms, kurios nuolat gedo ir prie kurių nuolat turėjo budėti inžinieriai, „Rūtai“ nereikėjo nuolatinio inžinerinio aptarnavimo“, – sako G. Grigas. „Rūtos“ procesorius per sekundę galėjo atlikti 2,5 tūkst. operacijų. Palyginimui, šiandien vidutinio kompiuterio procesorius per sekundę atlieka dešimtis milijardų operacijų.

Per 11 metų lietuviai pagamino net 701 „Rūtos“ egzempliorių, šios mašinos buvo eksportuojamos į įvairias Sovietų Sąjungos bloko šalis – Lenkiją, Čekoslovakiją, Rumuniją, Rytų Vokietiją. Kaip pastebi G. Grigas, svarbus „Rūtos“ nuopelnas tas, kad ji davė pradžią skaičiavimo mašinų pramonei Lietuvoje, lietuviai tapo tokių mašinų gamybos lyderiais Sovietų Sąjungoje. Pirmąją „Rūtą“ vėliau pakeitė didesnis ir galingesnis modelis – „Rūta 110“, lietuviai sukūrė ir gamino daug kitų skaičiavimo mašinų. Pirmieji pilnos komplektacijos, namų vartotojams skirti kompiuteriai prekyboje pasirodė dar po gero dešimtmečio, tačiau tikrasis kompiuterių bumus prasidėjo po 1991-ųjų, kuomet pasaulinis žiniatinklis (World Wide Web, WWW) tapo prieinamas visiems žmonėms. 1996 metais pasaulyje buvo parduota 70,9 mln. asmeninių kompiuterių, 2000-aisiais – jau 134,7 milijono, dar po penkerių metų pardavimai pasiekė 218,5 milijono. Rekordiniai kompiuterių gamintojams buvo 2011-ieji, kuomet visame pasaulyje buvo parduota net 365,4 mln. kompiuterių. Nuo tada pardavimai kasmet mažėja, tiesa, pastaraisiais metais kritimas nuslopo. Antai 2018 metais, „Gartner“ duomenimis, pasaulyje parduota 259,4 mln. kompiuterių – 1,3 proc. mažiau nei ankstesniais metais. Kaip pastebi S. Tilindis, šiuo metu pasaulyje pagal kompiuterių pardavimus pirmauja „Lenovo“, antroje vietoje yra „Hewlett-Packard“, trečioje – „Dell“. Lietuvos trejetukas atrodo taip: „Lenovo“, „Asus“, „Hewlett-Packard“.

„Pirmasis veiksnys, skatinantis kompiuterių tobulėjimą ir gamintojų konkurenciją, yra tai, kad jų komponentai tampa vis mažesni, juose telpa vis daugiau gigabaitų, gigahercų, jie labiau taupo bateriją. Tai leidžia pagaminti plonesnius, lengvesnius, patrauklesnius kompiuterius, kurie be įkrovimo gali veikti ištisą dieną. Jei prieš dešimtmetį vidutinis nešiojamasis kompiuteris svėrė apie 3 kilogramus, tai šiandien ypač populiarūs „ultrabook“ tipo kompiuteriai jau sveria apie 1 kilogramą. Atitinkamai keičiasi ir kompiuterio naudojimas: anksčiau dažniausiai tai būdavo namuose dulkes renkantis įrenginys, o dabar kompiuteris patogiai keliauja su savo savininku į kavinę, kelionę, darbą ir panašiai“, – teigia S. Tilindis. Antrasis kompiuterių rinką keičiantis veiksnys – auganti žaidimų rinka. Beje, žaidimų kūrėjai visada būdavo tie, kurie mesdavo iššūkį kompiuterių gamintojams: kasmet išleidžiami vis didesnių pajėgumų reikalaujantys žaidimai, kuriems reikia didesnės procesoriaus spartos, galingesnio grafikos procesoriaus, daugiau operatyvinės atminties, daugiau vietos kietajame diske, spartesnio ir mažesnės delsos interneto ryšio. Kompiuterių gamintojus tai skatina greičiau kurti ir žmonėms pasiūlyti inovacijas, o žmonės už kokybiškas pramogas linkę plačiau atverti savo pinigines.

Adaptuota pagal www.delfi.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(v)** **lietuviškai**.

(a) Kiek šiuo metu kompiuterių pagaminama per mėnesį? (1 dalis)

(b) Paaiškinkite posakį „kainos įkandamos“. (1 dalis)

(c) Kodėl buvo spėlionių apie kompiuterių perspektyvas? (1 dalis)

(d) Koks buvo pagrindinis Konrado Zuse tikslas? (2 dalis)

(e) Paaiškinkite posakį „pakreipė įvykius visai kita linkme“ (2 dalis)

(f) Paaiškinkite žodį „mitriai“ (2 dalis)

(g) Kiek „ETH Zurich“ sumokėjo už kompiuterį? (2 dalis)

(h) Paaiškinkite posakį „dienos šviesą išvydęs“ (3 dalis)

(i) Kaip kilo idėja kurti skaičiavimo mašiną „Rūta“? (3 dalis)

(j) Kokios dalys kompiuteryje buvo prastos kokybės ir nepatikimos? Parašykite **dvi** detales.
(3 dalis)

1.
2.

(k) Kokį modernų kompiuterį nutarė gaminti fakulteto darbuotojai? (4 dalis)

--

(l) Kokio pločio buvo kompiuteris „Rūta“? (4 dalis)

--

(m) Kokias funkcijas atliko lietuvių sukurtas kompiuteris „Rūta“? (4 dalis)

(n) Kuo ypatingas lietuvių sukurtas kompiuteris? (4 dalis)

(o) Į kokias šalis buvo eksportuojami kompiuteriai „Rūta“? Parašykite **tris** šalių pavadinimus.
(5 dalis)

1.
2.
3.

(p) Kas pakeitė pirmąją „Rūtą“? (5 dalis)

--

(r) Kada WWW tapo prieinamas visiems žmonėms? (5 dalis)

--

(s) Kokios kompanijos kompiuteriai antri pagal populiarumą Lietuvoje? (5 dalis)

--

(t) Kas leidžia pagaminti plonesnius ir lengvesnius kompiuterius? (6 dalis)

(u) Paaiškinkite posakį „auganti žaidimų rinka“. (6 dalis)

(v) Paaiškinkite posakį „linkę plačiau atverti savo pinigines“. (6 dalis)

Answer question **(z)** in **English**.

(z) Compare the old computing machines with the modern smart devices and gadgets. How have they changed? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Antanas Vienuolis „Arkliavagio duktė“

1. Praėjo keletas metų. Aš jau mokiausi Liepojos gimnazijoje. Pečiūra atbuvo savo bausmę kalėjime, ir jį pakvietė į Anykščių seniūniją, sukvietė Užuožerių ir Penionių, vienos seniūnijos, vyrus ir paklausė, ar nori, ar sutinka Pečiūrą priimti į savo seniūniją. Vyrų tylėjo. Tuomet seniūnijos raštininkas Čičko „prabalsavo“: visus vyrus sustatė seniūnijos patalpos kairėje ir sakė: „Kas už Pečiūrą, pasilikite vietoje, o kas prieš jį, pereikite į dešinę“. Ilgai neatsirado pirmutinio, niekas nenorėjo jo priimti į savo tarpą. Vyrų žvalgėsi, niuksėjo vienas kitam į šoną, bet iš vietos nesijudino. Bet kai raštininkas norėjo juos sustatyti, kad įtrauktų į protokolą, staiga perėjo į dešinę Pečiūros patį, o paskui ją ir Blažys, Pečiūrienės svainis. Tuomet urmu perėjo į dešinę ir visi vyrai. Visa tai matė pats Pečiūra. Ir jis tuomet pravirko, klastelėjo ant suoliuko, bet tuo metu pasikėlęs grasinamai pareiškė:

– Visiems dovanuju, visiems, tik neatleidžiu savo pačiai, Blažiui, Juozuliui, Žukauskui ir Lukošui.

2. Žukauskui ir Lukošui jis nedovanojo, nes manė, kad jei jie būtų norėję jį priimti, tai niekas nebūtų jiems pasipriešinęs, ir visi būtų priėmę.

Tą pačią dieną Pečiūra išvažiavo į Ukmergę. Lėkė tuo pačiu vieškeliu per Užuožerių lauką, bet į kaimą neužsuko. Ir niekas iš Užuožerių neišėjo į vieškelį ar nors iš tolo į jį pasižiūrėjo. Visi jautė gėdą, sąžinės graužimą, nors visi bijojo ir Pečiūros keršto.

Daugiau Pečiūra į Užuožerius ir nebesugrįžo. Kur jis sudėjo savo neramią galvą, vėliau sužinojo tik jo duktė Onutė, bet ir ji šitos paslapties niekam nesakė, net savo motinai neprasitarė.

3. ...Aš jau gyvenau Maskvoje, kai Onutė Pečiūraitė išleido į Ameriką vieną paskui kitą visus tris savo brolius, seserį ištėkino, o motiną apgyvendino tuose pačiuose Užuožeriuose. Žemę davė dirbti Blažiui. Gyveno ji tuomet kitoje šalyje pas vienus labai didelius ir turtingus ponus už patikėtinę. Žmonės kalbėjo, kad visi tų ponų turtai esą jos rankose... Netikėtai vieną vasarą ji pati atvažiavo iš užsienio į Užuožerius pas motiną. Atvažiavo užaugusi, skrybelėta, gražiai pasipuošusi ir jau beveik visai pamiršusi lietuviškai. Atvažiavusi vieną naktį pernakvojo pas motiną, pasikalbėjo su Blažiu ir rytojaus dieną nuvyko į Anykščių seniūniją tėvo adresu ieškoti. Seniūnijos ponai labai mandagiai ją priėmė, padavė kėdę ir ilgai rausėsi spintoje ir ieškojo knygos, kur išsiųstas Pečiūra. Ilgai ieškojo, varstė spintas, vartė knygas ir pagaliau nieko nesuradę, patarė jai važiuoti į Ukmergę ir ten paieškoti.

Pečiūraitė nusišamdė arklius ir iš Anykščių nuvyko į Ukmergę. Ir Ukmergėje ją labai maloniai visi sutiko, o policijos viršininkas net už rankos pasisveikinęs ir visą raštinę sukėlęs ieškoti Antano Pečiūros adresu. Ieškoję, ilgai ieškoję ir pagaliau suradę. Pečiūraitė iš Ukmergės kitais arkliais nuvažiavo į Jonavą, o iš ten traukiniu pagal adresą pas tėvą, net motinai nieko nepranešusi.

Adaptuota pagal Antanas Vienuolis, Iš mano atsiminimų

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo (a) iki (h) lietuviškai.

(a) Kokio amžiaus pasakotojas? (1 dalis)

--

(b) Kodėl visi perėjo į dešinę? (1 dalis)

(c) Raskite žodį, reiškiantį „neatleido“. (2 dalis)

--

(d) Kodėl daugiau Pečiūra nesugrįžo į savo kaimą? (2 dalis)

--

(e) Kodėl Onutė išvažiavo į užsienį? (3 dalis)

(f) Kokie Onutės paieškų motyvai? (3 dalis)

--

(g) Raskite ir nurašykite **vieną** prieveiksmį. (3 dalis)

--

(h) Kokiu tikslu Pečiūraitė vyko į Jonavą? (4 dalis)

Answer question (i) and (j) in **English**.

(i) Why did the policemen welcome Onute kindly? (paragraph 3)

(j) Why did Onutè never once tell her mother that she was looking for her father? Discuss.
Refer to the text in support of your answer.

4-as testas. Partizanų vadas Jonas Žemaitis

1. Pradžioje Jonas, po to – Darius, Adomas, kartais – Mockus, vėliau – Matas, Ilgūnas, taip pat Jocius, Tylius, Žaltys, Tomas, Lukas, Žilius, Skirgaila, galiausiai – Vytautas. Dar vėliau – tiesiog kalinys nr. 21. Lietuvos valstybės vadovas, kovojančios Lietuvos Prezidentas. Šis pasakojimas – apie išskirtinę Lietuvos asmenybę, kuri turėjo daug vardų, tačiau visada išliko tuo pačiu žmogumi – apie generolą Joną Žemaitį-Vytautą.

Ana Luisa Monse (26 m.) – generolo Jono Žemaičio produkterėčia. Atrodo, ryšys tolimas, bet tai viena iš nedaugelio likusių gyvybės gijų, jungiančių generolą su nepriklausoma Lietuva. Anos prosenelė Kotryna – Jono Žemaičio sesuo. O senelės Aušros prisiminimai – yra tas atminties siūlas, kuriuo teka vis dar gyvi prisiminimai apie dėdę Joną, kurių klausydamasi užaugo Ana bei trys jos seserys, ir atvedė ją į Jono Žemaičio karo akademiją Vilniuje. „Istorijos ratas apsisuko – po Jono Žemaičio, esu pirmoji iš mūsų šeimos, siekianti tapti karininke. Mano seneliai tuo džiaugiasi: jei anksčiau prie arbatėlės kalbėdavome apie orą, dabar seneliai klausia, su kokiais ginklais mokausi šaudyti“, – juokiasi Ana. Tapusi Jaunesniųjų karininkų vadų mokymų klausytoja, Ana generolo Jono Žemaičio aikštėje davė priesaiką Lietuvai.

2. „Istorijos, su kuriomis augau nuo vaikystės yra mano senelės prisiminimai – labai švelnūs, šviesūs, išsaugoti vaiko atminties. Tokių pasakojimų vadovėliuose ar istorinėse knygosė nėra, Lietuvai toks Jonas nepažįstamas. Bet būtent klausydama šių prisiminimų supratau, kad net būdamas generolu, kovojančios Lietuvos prezidentu, Jonas Žemaitis visų pirma buvo žmogus – jautrus, empatiškas, mylintis. Yra generolas literatūroje, didvyris – kine, o šeimoje Jonas – žmogus. Mane tai įkvepia“, – sako Ana.

Dėdės Jono sugrįžimo iš karo mokyklos Kaune, vėliau – iš Paryžiaus, vaikai laukdavo kaip šventės. Ana, savo senelės prisiminimų žodžiais, pasakoja apie Joną, kartą namo parvykusį tuščiomis – buvo nedelsiant pakinkytas arklys ir su svainiu važiuota pirkti vaikams saldinių. O kartą Jonas iš Paryžiaus atvežė porceliano lėlę. Senelė Aušra labai gailėjosi, kai tremties naktį tos lėlės nepaėmė. 1941 metų birželio 14-osios trėmimo siautuly, mėlynakė, šviesiom garbanom ir kvalbonuota suknele išpuošta lėlė pasimiršo. Ir nežinia, ar tas paryžietiškas porceliano stebuklas nebūtų sudužęs pakeliui į Komiją, nes pakeliui į ten sudužo ne vienas iš kur kas tvirtesnio lietuviško molio nudrėbtas likimas.

3. Žinia tik, kad senelės Aušros mama, Jono Žemaičio sesuo Kotryna irgi tos lėlės gailėjosi. Bet ne dėl grožio, ne dėl praėjusios vasaros prisiminimo. Gailėjosi lėlės, nes būtų turėjus ką išmainyti į bulvių kibirą. Tokios tos Žemaičių istorijos. Čia šviesus ateities pažadas, čia viską griauantis sovietijos smagratas. „Vaikystėje tie du naratyvai – tremties ir Žemaičio nuolatos persipindavo. Kai esi vaikas, gyveni tik savo šeimos kontekste, girdi pasakojimus apie praeitį, nelabai į juos atkreipi dėmesį. Pirmas susidūrimas su šeimos istorija, privertęs suklusti, įvyko, kai mokykloje atsiverčiau istorijos vadovėlį, o ten – Jonas Žemaitis, kurio nuotraukas matydavau šeimos albumuose. Tada pirmą kartą supratau, kad tos istorijos yra svarbios platesniame kontekste. Kad tai yra daugiau, nei vien mano senelės prisiminimai“, – sako Ana.

Generolo Žemaičio tėvas norėjo, kad kaip ir jis, Jonas būtų pienininku, perimtų ūkį. Bet visi, kas su juo yra bendravę, pasakoja, kad Jonas buvo išskirtinio ryžto ir teisingumo jausmo žmogus, net kalėjime kalinamas, savo įžadų Lietuvai nesulaužė. Kai pagalvoji, kad žmogus išgyveno tiek metų slapstydamasis miške, gulėjo paralyžiuotas bunkeryje suvokdamas, kad gyvena paskutines laisvės dienas – ir visa tai todėl, kad davė tokią priesaiką... Manau, tai buvo pašaukimas“, – sako vaikai Ana.

4. Ana ir jos sesuo Kotryna Buono jau kelintus metus suka galvą, kaip, kokiais būdais Jono Žemaičio-Vytauto atminimas gali būti aktualus šiandienos žmogui. Galvojama apie istorinių tyrimų

skatinimą, nes seserys tiki, kad gal įmanoma rasti daugiau medžiagos, o gal net laiškų. Galvoja ir apie Jono Žemaičio grafičio piešinį ant pastato sienos. „Bet geriausias įprasminimas, kurį galima būtų padaryti – tai simbolinis generolo palaidojimas. Seneliams, artimiausiems žmonėms tai būtų labai svarbus įvykis. Jis įneštų į širdį ramybės, kad Jonas bent simboliškai grįžo į Lietuvą“, – pasakoja Ana. „Pabaltijo karinės apygardos Karo Tribunolo vykusiame uždarame posėdyje J. Žemaitis buvo nuteistas mirties bausme. Rašyti malonės prašymą jis atsisakė. Pageidavo tik pasimatymo su sūnumi, tačiau vietoj pasimatymo jam buvo parodyta sūnaus su pionieriaus kaklaraiščiu ir ženkliuku nuotrauka“, – rašoma Lietuvos ypatingajame archyve. Tų pačių metų lapkritį Jonas Žemaitis sušaudytas Maskvoje, Butyrkų kalėjime. Palaidojimo vieta nežinoma, manoma, jog palaikai sudeginti, pelenai suberti į bendrą sovietinio režimo aukų duobę, kad žmogaus neliktų nė pėdsako.

„Mūsų su sese tikslas – kad Jonas Žemaitis-Vytautas į ateities kartas žvelgtų ne iš vadovėlio puslapių ar nuo aukštų pjedestalo, o liktų gyva asmenybe, aktualia šiandienai ir įkvepiančia kitus veikti, – sako Ana, – mūsų šeimai Jonas buvo mylimas sūnus, rūpestingas brolis, mylintis tėvas ir dėmesingas dėdė, bet labiausiai – žmogus, stipriausiai už viską mylėjęs Lietuvą“.

Adaptuota pagal www.lrytas.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(o)** **lietuviškai**.

(a) Kuo svarbus Jonas Žemaitis buvo Lietuvai? (1 dalis)

--

(b) Nurodykite Anos Luisos Monse giminystės ryšį su J. Žemaičiu. (1 dalis)

--

(c) Kieno vardu pavadinta Vilniaus karo akademija? (1 dalis)

--

(d) Kur Ana Luisa davė priesaiką Lietuvai? (1 dalis)

--

(e) Kokie buvo Anos senelės prisiminimai? Parašykite **dvi** detales. (2 dalis)

1.
2.

(f) Apibūdinkite Joną Žemaitį kaip žmogų. Parašykite **tris** detales. (2 dalis)

1.
2.
3.

(g) Dėl ko gailėjosi senelė Aušra? (2 dalis)

--

(h) Paaiškinkite teiginį „pakeliui į ten sudužo ne vienas likimas“. (2 dalis)

(i) Kas tokia yra Kotryna? (3 dalis)

--

(j) Kaip Ana suprato, kad Jono Žemaičio istorija yra svarbi Lietuvai? (3 dalis)

--

(k) Ką sužinojote apie Jono Žemaičio gyvenimą? Parašykite **dvi** detales. (3 dalis)

1.
2.

(l) Ko siekia Ana su savo seserimi? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(m) Kokia Jono Žemaičio mirties priežastis? Parašykite **dvi** detales. (4 dalis)

1.
2.

(n) Parašykite **vieną** daugiskaitinį daiktavardį. (4 dalis)

--

(o) Raskite teiginį, kuris reiškia, kad Jonas Žemaitis buvo patriotas. (4 dalis)

--

Answer question (p) in **English**.

(p) What are Jonas Žemaitis's merits for Lithuania? Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Laura Sintija Černiauskaitė „Benedikto slenksčiai“

1. Kelionės dieną snyguriavo, ant sauso asfalto stovėjimo aikštelėje priešais valgyklos duris jau buvo susikaupęs sniego sluoksnis. Jis atrodė lyg cukraus pudra, ir norėjosi jo paragauti. O gal tai iš valgyklos sklindęs bulvių plokštainio su spirgais kvapas dirgino skonio receptorius ir kėlė poreikį viskam, ką užgriebė akis, suteikti skonį. Baltas Dočkaus autobusiukas su trispalvės lipduku laukė prieš kelionę pietaujančiųjų valgyklos kieme. Laimingojo šešetuko kelionė į filharmoniją buvo jei ne įslaptinta, tai bent jau neviešinama investicija į mokyklos talentus. Nors tikrųjų talentų čia tebuvo du – be Beno, į draugiją likimo lėmėjai dar maloniai priėmė antrakursį trombonininką Vitalijų, visišką intravertą iki kraujo nudraskytu spuoguotu smakru. Sklido kalbos, kad jis net eidamas į dušą nesiskiria su pilka vilnone kepure. Netrukus dėstytoja Sangulienė pritūps prie Vitalijaus ir ims įkalbinėti tokia svarbia proga nusitraukti kepurę. Siūlys šukas, net šampūną, esą bus galima išsitrinkti galvą pakelės kavinės dušuose. Esą jie sustosiantys dėl jo, net plaukų džiovintuvą tam reikalui ji įsimetusi į rankinę. Sangulienėi, vis atsisukdamas nuo vairo, antrins ir Dočkus. Tačiau trombonininkas Vitalijus tik suks akis į šalį ir sumišęs kikens. Kikens, iškalbingais prunkščiojimais ragindami Vitalijų nepasiduoti, ir autobusiuko gale susispaudęs ketvirtakursių muzikantų ketvertas.

2. Dočkaus favoritais tapę tik todėl, kad vadino jį Fredžiu ir neatsisakydavo kartu pamuzikuoti sporto salėje, jie džiūgavo jau vien ištrūkę iš įgrisusių paskaitų. Tačiau Vitalijaus šturmas įvyks po kokių trisdešimties kilometrų, tarp dviejų didžiausių magistralės užėigų. Kol kas autobusiukas tebelūkuriuoja valgyklos kieme, vėl pradeda snyguriuoti, ir virtuvės lange pasirodo nebejaunas, jau pražilęs fizikos mokytojas Sangulis. Iš tolo aiškiai matyti, kad jis gurkšnoja kavą iš didelio balto puodelio su juodu užrašu. Jau trisdešimt metų per ilgąją pertrauką virėja Zinutė jam sutaíso puodelį kavos – tokios gardžios, kad jai neprilygsta net Sangulienės darytoji. Ką jau kalbėti apie Sangulį, kuriam paties susitaisytą kavą paprastai tenka tiesiog išpilti. Tad Sangulis stovėjo virtuvės lange, prispaudęs prie krūtinės puodelį su garuojančia kava, ir stebėjo, kaip jo žmona strykčioja per kiemą su smailutėliais aukštakulniais pusbačiais ir kaip netrukus ją praryja baltos lyg puodelis Sangulio rankose Tojotos durys.

3. Jau ropšdamasi į vidų Sangulienė staiga susigriebė kai ką užmiršusi. Ji skubiai ištraukė iš autobusiuko morkinių garbanų kratinį ir pamojo susimąsčiusiam virėjų globai paliktam sutuoktiniui. Visi jau buvo susirinkę, susispaudę aštuonvietėje Tojotoje, tik Sangulienės vieta šalia Dočkaus tebelaukė tuščia. Jiedu su Benu, sinchroniškai metę žvilgsnį per vairuotojo veidrodėlį, atkreipė dėmesį į tai, kad Sangulis savo žmonai nesiteikė atsakyti. Greičiausiai tai nereiškė nei priešiško, nei ironijos, tik parodė, jog Sangulis taip giliai paskendęs savo mintyse, kad jo išblaškyti neįstengia net žavioji oranžinė pačiutė. Kai Sangulienė, paskleidusi kvėpalų ir šalčio dvelksmą, įsitaisė šalia Dočkaus, o šis, mąsliai įsispitrėjęs virš vairo, užvedė variklį, ketvirtakursiai prunkštelėjo. Sangulienę šitai baisiai suerzino.

– Vyručiai, valdykime decibelus, nes aš tuoj pasigailėsiu, kad įlipau su jumis į vieną autobusą, – purtydama oranžinę netvarką ant savo galvos sviedė ji per petį. Dočkus tarytum neišgirdo. Autobusiukas suburzgė ir išsuko iš valgyklos kiemo. Iki šeštos valandos koncerto sostinės filharmonijoje jie turėjo penkias neskubios kelionės per apsnigtus miškus ir lygumas valandas.

Adaptuota pagal Laura Sintija Černiauskaitė, Benedikto slenksčiai

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(i)** lietuviškai.

(a) Kodėl pasakotojui norėjosi paragauti sniego? (1 dalis)

(b) Parašykite **vieną** valstybės simbolį minimą tekste. (1 dalis)

--

(c) Kodėl dėstytoja įkalbinėjo Vitalijų išsitrinkti galvą? (1 dalis)

(d) Kokio amžiaus Sangulis? (2 dalis)

--

(e) Paaiškinkite posakį „praryja baltos lyg puodelis Sangulio rankose Tojotos durys“. (2 dalis)

--

(f) Raskite žodį, kuris reiškia „padarė“. (2 dalis)

--

(g) Ar Sangulienės vyras Sangulis važiuoja į kelionę? (3 dalis)

--

(h) Raskite žodį, kuris reiškia „žmona“. (3 dalis)

--

(i) Paaiškinkite teiginį „ištraukė iš autobusiuko morkinių garbanų kratinį“. (3 dalis)

Answer question (j) in **English**.

(j) Describe the personality of the teacher Sangulienė. Discuss. Refer to the text in support of your answer.

5-as testas. Apie miegą

1. Kalbėdama apie savo karjeros kelią Oslo universiteto neuromokslininkė, mokslo populiarintoja ir komunikatorė dr. Laura Bojarskaitė tik šypteli: kartais atsitiktinumas gali būti geriau nei aiškus planas. Būtent keli atsitiktinimai ir atvedė Laurą ir į Skandinaviją, ir į jos tyrimų sritį – miegą. Šiandien viena garsiausių lietuvių neuromokslininkių bando išsiaiškinti, kokie svarbūs procesai vyksta mūsų smegenyse miegant. Laura pasakoja, kad viena iš priežasčių, kodėl jai taip patinka akademinis darbas, yra įvairialypiškumas. Vieną dieną ji atlieka eksperimentus, dirba su pelėmis ir mikroskopais, stebi, kas vyksta miegančių pelyčių smegenyse. Kitomis dienomis mokslininkė analizuoja duomenis, dar kitomis rašo straipsnius, eina į susirinkimus, dėsto paskaitas, prižiūri studentus, skraido į konferencijas po visą pasaulį ir skaito straipsnius bei mokslinę literatūrą.

2. Anot L. Bojarskaitės, miegas žmonėms reikalingas atitaisyti žalą, kurią mūsų kūno ląstelės patiria dienos metu, o tiksliau – būdravimo metu, kai nemiegame. Taigi miegas yra tarytum kaina, kurią kasnakt mokame už galimybę būti prabudus. Nors ir gali būti sunku patikėti, bet būdravimo būseną iš esmės žaloja mūsų kūno ląsteles, o būtent miego metu visa tai sutaisoma, sutvarkoma. Miego stoka, ypač ilgalaikė, pažeidžia kiekvieną mūsų organą ir organizmo sistemą: smegenis ir protines funkcijas, emocinę sveikatą ir psichinį stabilumą, raumenų atstatymą, širdies ir kraujagyslių, reprodukcinę bei imuninę sistemas, metabolizmą ir virškinimą. Paprasčiausias pavyzdys: pagalvokite ir prisiminkite, kaip jaučiatės po geros nakties miego ir po nakties, kai beveik nemiegojote, – kokia nuotaika, kokie energijos lygiai, ar jaučiatės darbingi, įkvėpti ir kūrybingi, geranoriški ir dosnūs?

3. Smegenyse miego metu vyksta daug labai nepamainomų procesų. Pagrindiniai ir būtų svarbūs atminčiai, emocijų reguliavimui, emociniam stabilumui bei atsparumui, kūrybiškumui ir problemų sprendimui. Taip pat vyksta smegenų valymas – žalingų medžiagų pašalinimas, kuris svarbus norint sumažinti neurodegeneracinių ligų riziką. Pasak mokslininkės L. Bojarskaitės, „miego metu vyksta tokia tarytum prisiminimų peržiūra, sprendžiama, ką perkelti į ilgalaikę atmintį, o ką galima ir pamiršti. Tiksliai nežinome visų detalių, kaip smegenys pasirenka, ką išsaugoti, o ko ne, tačiau mokslininkai yra pastebėję keletą tendencijų, kurie prisiminimai stipriau išlieka atmintyje“. Visų pirma, smegenys išsaugo dažnai naudojamą informaciją. Dėl to ir sakome – kartojimas mokslų motina. Dėl to, pavyzdžiui, pamirštame užsienio kalbas, kurių aktyviai nenaudojame. Išsaugoma ir ta informacija, kuri turi didelį emocinį krūvį, – kas nors labai baisaus, liūdno ar džiaugsmingo, turinčio didelę prasmę ir reikšmę žmogaus gyvenimui. Tai iš evoliucinės pusės susiję su geresne galimybe išgyventi. Pavyzdžiui, jei mums einant mišku iš už trečio medžio išsoko lokys ir mums pavyko pabėgti, atsiminsime visą gyvenimą, kad tame miške iš už trečio medžio gali išsokti lokys, ir ten turbūt nebeisime.

4. Mums miegant ir nemiegant skiriasi smegenų ląstelių aktyvumas. Smegenyse yra milijardai ląstelių neuronų. Elektrocheminiais signalais jie komunikuoja vienas su kitu, su kitomis ląstelėmis smegenyse ir su mūsų kūnu, pavyzdžiui, raumenų ląstelėmis. Šiuos elektrinius signalus mes galime pamatuoti vadinamaisiais elektrodais. Tai tokie jutikliai, kuriuos dedame žmogui ant galvos kaip kepurėlę. Taip, galima sakyti, girdime, ką smegenyse kalbasi neuronai. Signalas, kurį aptinkame, atrodo tarytum bangos: kai neuronai siunčia signalą – kyla aukštyn, kai nustoja siųsti signalą – leidžiasi žemyn. Tai vadinamosios smegenų bangos. Skirtingos smegenų dalys ir jose esantys neuronai yra atsakingi už skirtingas funkcijas. Supaprastintai pasakius, pakaušinė dalis atsakinga už

vizualinę informaciją – tai, ką matome; šonuose virš ausų esančios paviršinės smegenų dalys apdoroja tai, ką girdime; o giliai smegenyse esančios dalys atsakingos už atmintį ir emocijas. Taigi kai nemiegame ir gyvename savo gyvenimą, mes vaikštome, matome, ką nors galvojame, prisimename, jaučiame, planuojame, daug skirtingų neuronų skirtingose smegenų dalyse skirtingais momentais siunčia elektrocheminius signalus, susijusius su šiomis veiklomis, – elektrodais pamatavę smegenų aktyvumą matome nedideles, pabiras, nesinchronizuotas smegenų bangas, atspindinčias smegenų veiklą aktyvaus būdravimo metu.

Tačiau kai užmiegame, nutinka kai kas labai žavingo – didelė dalis neuronų, tūkstančiai tūkstančių, tarytum susivienija ir elektrocheminius signalus pradeda siųsti vienu metu, labai lėtu dažniu – smegenų bangų signale matome didžiules gražias lėtas smegenų bangas. Toks smegenų aktyvumas matomas mums būnant giliame lėtajame miege. Tuomet, kai pereiname į kitą miego stadiją, kurioje labai daug ir intensyviai sapnuojame (vadinamąjį greitąjį arba greitujų akių judesių miegą), smegenų ląstelių aktyvumo tipas vėl pasikeičia. Labai įdomu, kad šio miego tipo metu mūsų smegenys tarytum aktyvuojasi ir smegenų bangos atrodo labai panašiai kaip būdravimo metu. Na, bet ne šiaip sau – juk sapnuose nemiegame. Tinkamas miegas stiprina imuninę sistemą ir užtikrina tinkamą apsaugą nuo bakterijų bei virusų. Pavyzdžiui, vienas tyrimas parodė, jog dvi savaites miegant mažiau nei septynias valandas per parą tikimybė užsikrėsti slogos virusu (rinovirusu) padidėja tris kartus nei miegant aštuonias ar daugiau valandų. Taip yra dėl to, kad miego trūkumas sumažina mūsų apsauginių imuninių ląstelių skaičių, susilpnina jų aktyvumą ir sukelia imuninės sistemos molekulių disbalansą. Neišsimiegoję mes paprasčiausiai esame blogiau apsaugoti, nes imuninė sistema neveikia optimaliai.

Adaptuota pagal www.lamuslenis.lt

Klausimai:

Atsakykite į klausimus nuo **(a)** iki **(l)** **lietuviškai**.

(a) Kokią įtaką Lauros Bojarskaitės gyvenimui padarė atsitiktinumai? (1 dalis)

--

(b) Ką darbo metu daro neuromokslininkė Laura? Parašykite **tris** detales. (1 dalis)

1.
2.
3.

(c) Kuo žmogui naudingas miegas? (2 dalis)

(d) Kaip vadinamas dienos metas kai nemiegame? (2 dalis)

--

(e) Kas pasikeičia žmogaus organizme kai trūksta miego? (2 dalis)

(f) Kokie procesai vyksta miego metu? (3 dalis)

(g) Kokią informaciją išsaugo smegenys miego metu? Parašykite **vieną** detalę. (3 dalis)

--

(h) Paaiškinkite posakį „kartojimas mokslų motina“. (3 dalis)

(i) Kaip žmogus gali „girdėti“ neuronų komunikaciją? (4 dalis)

--

(j) Kokią funkciją atlieka paviršinės smegenų dalys? (4 dalis)

--

(k) Kaip dirba žmogaus smegenys lėtojo miego metu? (4 dalis)

(l) Kaip saugotis nuo slogos viruso? (5 dalis)

--

Answer questions **(m)** in **English**.

(m) What is exciting about being a neuroscientist? Why? Discuss. Refer to the text in support of your answer.
